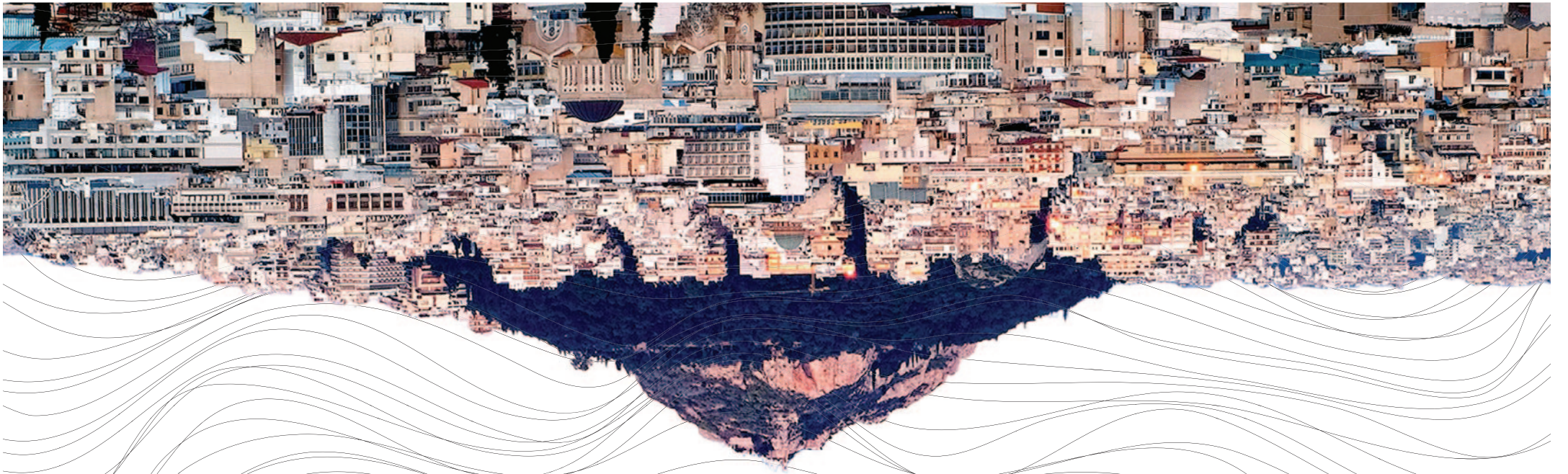

OLAFAG

Χοσέ Καρρέρας:

«Η κατάργηση του αήπτητου του χρόνου είναι η μόνη απόδειξη της ιδιοφυΐας»

OLAFQA

ΕΙΜΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΟΥ,
ΑΛΛΑ ΜΙΛΩ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΣΟΥ

Ωδή στο αθηναϊκό καλοκαίρι

Το ελληνικό καλοκαίρι, με τον λαμπερό του ήλιο και αυτές τις ανεξίτηλες αναμνήσεις που κάθε χρόνο χαρίζει, θα έχει πάντα μια ισχυρή δόση μελαγχολίας για όσους το βιώνουν στην καρδιά της Αθήνας. Όταν ο καύσωνας πλήττει την πόλη, η μαγεία των ζεστών αυτών ημερών μετατρέπεται σε μια αφόρητη σκληρή πραγματικότητα, όπου η ομορφιά και η δυσφορία συνυπάρχουν σε έναν αποπνικτικό χορό.

Οι δρόμοι της Αθήνας, συνήθως γεμάτοι ζωή, γίνονται έρημοι κάτω από τον αμείλικτο ήλιο. Οι λίγες ψυχές που τολμούν να κυκλοφορήσουν αναζητούν απεγνωσμένα σκιές και κλιματιστικά, ενώ ο αέρας είναι βαρύς και καυτός, κάθε ανάσα μοιάζει με προσπάθεια. Τα κλιματιζόμενα καταφύγια γίνονται οι μικρές μας οάσεις, ενώ ο χρόνος περνά βασανιστικά αργά, μετρώντας τις ώρες μέχρι το απόγευμα, όταν ελπίζουμε πως η ζέση θα αρχίσει να υποχωρεί.

Οι πλαζ και οι αστικές παραλίες, τόσο κοντά για όλους, αλλά και τόσο μακριά για τους περισσότερους, γίνονται το άπιαστο όνειρο. Κανένας δεν μπορεί να σκεφτεί εικόνες από καταγάλανα νερά και χρυσαφένιες αμμουδιές, παρά μόνο ως παροδικές φαντασιώσεις, γλυκά διαλείμματα την ώρα της δουλειάς, που ακόμα κι όταν αυτή τελειώσει κάπου εκεί το απόγευμα, θα καταλήξουμε κλεισμένοι στα διαμερίσματά μας, κοιτάζοντας τον ανεμιστήρα να γυρίζει αδιάκοπα. Και κάπως έτσι οι καλοκαιρινές μέρες γίνονται μια σειρά από ατελείωτες ώρες που κυλούν αργά, περιμένοντας και πάλι, τη νύχτα να φέρει την πολυπόθητη δροσιά.

Τα βράδια του αθηναϊκού καλοκαιριού έχουν τη δική τους μελαγχολία. Οι ζεστές, πνιγρές νύχτες, ειδικά

οι πρόσφατες, δεν κατάφεραν να προσφέρουν την ανακούφιση που ελπίζαμε. Οι ήχοι της πόλης, (ναι... αυτίς που ποτέ δεν κοιμάται), αναμειγνύονται με τον θόρυβο των κλιματιστικών και των ανεμιστήρων, δημιουργώντας μια συμφωνία απελπισίας, η οποία σε προετοιμάζει για ένα μεγαλειώδες κρεσέντο, που στην περίπτωση του αθηναϊκού καλοκαιριού, έλαμψε φέτος με τις απανωτές διακοπές ρεύματος, όταν τα υπόγεια καλώδια του ΔΕΔΗΕΕ, αφού πλάνταξαν στο κλάμα από τον φόρτο

εργασίας, έσκασαν σε υπόγειες εκρήξεις και άφησαν την πόλη για πολλές ώρες στα σκοτάδια.

Και οι σκέψεις μας τριγυρνούν ακατάπαυστα, προσπαθώντας να βρουν παρηγοριά σε αναμνήσεις από παιδικά καλοκαίρια, σε παλαιότερες φωτογραφίες στο κινητό, σε γεμάτα από παιχνίδια απογεύματα και κάποια γέλια δίπλα στη θάλασσα.

Και όμως, ακόμα και μέσα σε αυτήν την αδυσώπητη ζέση, σε όλες τις δυσκολίες της μιας βόρειας καθημερινότητας, το ελληνικό καλοκαίρι (ναι, ακόμα και αυτό το υπερφορτωμένο με τουρίστες αθηναϊκό καλοκαίρι) θα κρατά μια ξεχωριστή θέση στις καρδιές μας. Βλέπετε είναι η εποχή που, παρά τις δυσκολίες, καταφέρνει να μας συνδέει με τη γη μας και τις ρίζες μας. Είναι οι στιγμές που, έστω και για λίγο, θα περάσουμε μαζί με τα αγαπημένα μας πρόσωπα, που θα βρούμε τις τρύπες για να ξεφύγουμε σε μικρές αποδράσεις σε παραλίες ή βουνά, και σε νύχτες μαγικές, που ακόμα κι αν λιώνουμε, εμείς θα ξεχνάμε τον καύσωνα.

Η ωδή στο ελληνικό καλοκαίρι είναι μια ωδή στην ανθεκτικότητα και την ελπίδα. Γιατί, παρά την αφόρητη ζέση και τις δυσκολίες, ξέρουμε πως πάντα θα υπάρχει η επόμενη αυγή, η πρωινή αύρα ή το απογευματινό δροσερό αεράκι, μια ακόμα, επόμενη, γουλιά δροσερού νερού που θα μας δώσει τη δύναμη να συνεχίσουμε. Και μέσα σε αυτό το κολασμένο αθηναϊκό καλοκαίρι, όπως το φετινό, εμείς πάντα θα βρίσκουμε τη δική μας ομορφιά, τη δική μας μοναδικότητα, τη δική μας ελπίδα.

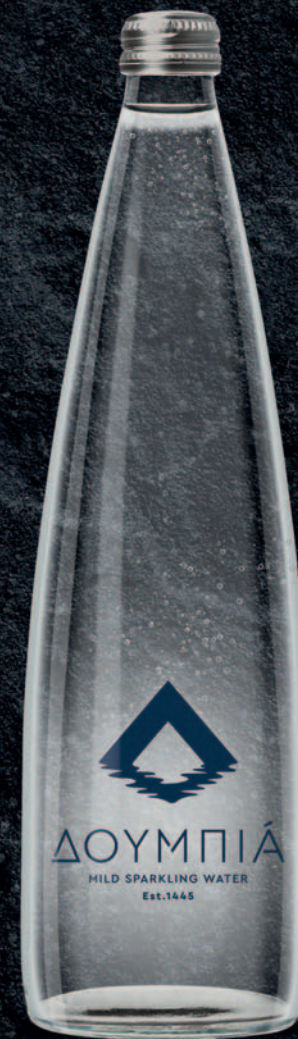
Γιάννης Παπαϊωάννου

22 Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα Νερού.

P U R I T Y

Το νερό είναι ό,τι πιο αγνό μας προσφέρει η φύση.

Ας το προστατέψουμε.

www.dobia.gr

f @ /dobia.gr

OLAFQA / ΤΕΥΧΟΣ 24

4 EDITORIAL

8 ΒΟΛΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

10 ΣΙΝΕΜΑ

11 ΒΙΒΛΙΟ

12 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

16 NEWCOMER

18 TALK OF THE TOWN

24 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ | ΧΟΣΕ ΚΑΡΡΕΡΑΣ

Ο σπουδαίος τεχνός συζητά με τον Θανάση Λάλα.

30 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ | SUSAN MEISELAS

Η σπουδαία φωτογράφος ντοκιμαντέρ, εικαστικός και πρόεδρος του Ιδρύματος MAGNUM μιλά αποκλειστικά στο Olafaq.

40 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ | ΑΛΕΞΙΑ ΚΙΡΜΙΤΣΗ

Συναντήσαμε την σχεδιάστρια στο studio της, στην Πλατεία Προσκόπων στο Παγκράτι και συζητήσαμε για τις ιδέες της πάνω στην non binary μόδα.

46 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ | ΛΟΓΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΩΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΩΝ

Επτά θρυλικοί Ολυμπιονίκες εξομολογούνται στον Θανάση Λάλα.

52 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ "DREAM TEAM" ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΓΙΑ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Με 101 αθλητές έφυγε για την πόλη του Φωτός η ελληνική αποστολή που έχει στόχο να ξεπεράσει τα τέσσερα μετάλλια του 2020 στο Τόκιο.

56 ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ FAKE NEWS

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο στόχαστρο της ρωσικής προπαγάνδας.

60 ΤΟ ΟΛΑFAQ ΕΠΙΛΕΓΕΙ 12 ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ετοιμάζουμε βιβλίους και από αυτές δεν μπορούν να λείπουν νέες κυκλοφορίες που θα μας συντροφεύσουν σε θάλασσα και βουνό.

64 LAST PAGE

Ανακαλύψαμε ποια καταστάματα έχει ανάγκη η Αθήνα.

Θανάσης Λάλας

Γιάννης Παπαϊωάννου

Χριστίνα Στυλιανού

Θανάσης Λάλας

Μίλτος Τόσκας

Εύα Αναστασιάδου

Μίλτος Τόσκας

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΟΥ ΣΤΟ FREE PRESS OLAFQA

Το διαβάζουν ανοιστά μάτια, ευαίσθητες ψυχές και φλογισμένα μυαλά!

FAQ εκδοτική, Μονοπρόσωπη ΙΚΕ

Εκδότης Θανάσης Λάλας

Συμβουλος Έκδοσης Βαγγέλης Χανιωτάκης

Διευθυντής Σύνταξης Γιάννης Παπαϊωάννου

Art Director Ανέστης Κυριακίδης

Συντακτική ομάδα Εύα Αναστασιάδου,

Νίκος Παγουλάτος, Χριστίνα Στυλιανού,

Μίλτος Τόσκας

Εμπορική Διεύθυνση Βαγγέλης Χανιωτάκης

Ερυθρού Σταυρού 3 & Μακκά 1, 115 26

τηλ. 210 6927175

olafaq.gr

info@olafaq.gr

Σίντι Σέρμαν: Μια χαμαιλέων της φωτογραφίας

Η πρώτη της μουσειακή έκθεση στην Ελλάδα ξεκίνησε μόλις, στο Μέγαρο Σταθάτου, με τίτλο «Cindy Sherman at Cycladic: Πρώιμα έργα», και θα διαρκέσει έως τις 4 Νοεμβρίου 2024.

Η πρώτη μουσειακή έκθεση της Αμερικανίδας καλλιτέχνιδας Σίντι Σέρμαν στην Ελλάδα, με τίτλο «Cindy Sherman at Cycladic: Πρώιμα έργα», ξεκίνησε στο Μέγαρο Σταθάτου και θα διαρκέσει έως τις 4 Νοεμβρίου 2024. Η έκθεση παρουσιάζει περίπου εκατό έργα από την πρόωπη καριέρα της Σέρμαν, συμπεριλαμβανομένων των σειρών “Untitled Film Stills” (1977-1980), “Rear Screen Projections” (1980), “Centerfolds” (1981) και “Color Studies” (1981-1982).

Η Σέρμαν είναι γνωστή για την ικανότητά της να μεταμορφώνεται σε διάφορους χαρακτήρες, χρησιμοποιώντας το σώμα και το πρόσωπό της για να σχολιάσει την ταυτότητα και τα κοινωνικά στερεότυπα, ειδικά αυτά που αφορούν τη θηλυκότητα. Τα έργα της συχνά δημιουργούν ένα αίσθημα déjà vu, ανακαλώντας κινηματογραφικές αναφορές από το έργο σκηνοθετών όπως οι Χίτσκοκ, Χοκς, Φελίνι κ.α.

Η καλλιτέχνις χρησιμοποιεί μακιγιάζ, κοστούμια και σκηνικά για να δημιουργήσει σκηνές που μοιάζουν

οικείες, αλλά είναι εντελώς επινοημένες. Το έργο της εξετάζει και παραμορφώνει τη θηλυκότητα, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κριτική της για τη σύγχρονη κοινωνία και την έμφαση στην εξωτερική εμφάνιση.

Στην έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το κοινό μπορεί να δει τις μεθόδους της φωτογράφου και να κατανοήσει την πορεία της καριέρας της μέσα από τα έργα της, τα οποία αν και χρονολογούνται, διατηρούν μια διαχρονική ποιότητα. Ακόμα και στα 70 της, η Σίντι Σέρμαν εξακολουθεί να προκαλεί και να συναρπάζει με τη δουλειά της.

Η DOLE HELLAS διαθέτει στην ελληνική αγορά την πιο πλούσια ποικιλία φρούτων.

Η Dole στηρίζει την έρευνα για τη διατροφική αξία και τη συμβολή κάθε φρούτου στην υγεία μας και έτσι παρέχει στους καταναλωτές τα καλύτερα φρούτα, σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα ποιότητας και συντήρησης.

Κάθε φρούτο με την ετικέτα Dole επιλέγεται μετά από σχολαστικούς ποιοτικούς ελέγχους και συσκευάζεται με τις πιο σύγχρονες μεθόδους.

Σινεμά κάτω από αστέρια και το 3ο Evia Film Project

Το “Kinds of Kindness” του Γιώργου Λάνθιμου κυριάρχησε στο ελληνικό box office. Ο Έλληνας σκηνοθέτης έχοντας στο πλευρό του τον Ευθύμη Φιλίππου δημιούργησαν τρεις ταινίες μέσα σε μία. Το μοναδικό που καταφέρει είναι να κερδίζει θεατές που αποδοκίμασαν τα πρώτα του έργα, έφτασαν στο απόλυτο με το “Poor Things” και τώρα με ωριμότητα μπορούν να κατανοήσουν ολόκληρο τον κόσμο του δημιουργού. Αυτή η ώσμωση αποτελεί μία κοπιώδη διαδικασία. Μία σχέση που χιζεται μέσα στον χρόνο. Ευχάριστη έκπληξη το animation, “Τα μυαλά που κουβαλάς 2” που έγινε εισπρακτική επιτυχία. Ο κόσμος αγάπησε και το “Καλοκαίρι της Κάρμεν” του Ζαχαρία Μαυροειδή, ενώ χαμηλότερη πτήση από την αναμενόμενη είχαν μάλλον τα “Bad Boys: Ride or Die” και το “Furiosa: A Mad Max Saga”.

Πάμε όμως να δούμε τις νέες επιλογές. Στη μεγάλη οθόνη έρχεται το “Deadpool 3”. Ο Γουίλσον έχει τη θέληση να “αποστρατευτεί”, ωστόσο το καθήκον τον καλεί ξανά στις επάλξεις και την πρώτη γραμμή. Μόλις φορέσει εκ νέου τη στολή η ιστορία ξεκινάει από εκεί που σταμάτησε. Το σύμπαν αντιμετωπίζει μία απειλή που ούτε ο ίδιος γνωρίζει αν μπορεί να την καταστείλει, είναι όμως αποφασισμένος να παλέψει. Ηρθε η στιγμή της συνεννόησης με τον Γουίλβριν αν πραγματικά επιθυμούν το κοινό καλό. Μεταφυσικό το περιβάλλον, αλλά το μήνυμα που μας μεταφέρει πιθανώς αγγίζει το χρονικό παρόν και στον δικό μας κόσμο που το εγώ κυριαρχεί απέναντι στον μαζή.

Επιστροφή και για το “Captain America: Brave New World”. Ο Sam Wilson (Anthony Mackie) έχει αντικαταστήσει πλέον τον Steve Rogers, αλλά το ταξίδι στη δράση συνεχίζεται με αμειώτους ρυθμούς. Η μάχη απέναντι στο κακό, στο σκοτάδι είναι και πάλι στο επίκεντρο της θεματικής. Θα καταφέρει ο νέος μας πρωταγωνιστής να ανταπεξέλθει στον ρόλο του; Μία ακόμα επιλογή που αναμένει ο κινηματογραφικός κόσμος είναι το “Twisters” του Lee Isaac Chung. Η κλιματική αλλαγή και οι συνέπειές της συναντιούνται με μία ερωτική ιστορία. Η Κέτ

Κούπερ θα βρεθεί ανάμεσα στον Χάβι και τον Τάιλερ. Πώς θα λειτουργήσει όλο αυτό όσον αφορά την ισορροπία και την αποστολή που πρέπει να φέρει εις πέρας;

Μέσα στον μήνα συναντάμε επίσης το “Συμπέθεροι από οοί” με πρωταγωνιστή τον Χριστιάν Κλαβιέ. Για να παντρευτούν, η Αλίσ και ο Φρανσουά οργανώνουν μια συνάντηση μεταξύ των δυο οικογενειών τους, που προέρχονται από πολύ διαφορετικά υποβάθρα. Για την περίπτωση, η Αλίσ αποφασίζει να προσφέρει στους γονείς της εξετάσεις DNA. Τα αποτελέσματα θα ανατινάξουν τις βεβαιότητες όλων! Τι θα μπορούσε να είναι χειρότερο για έναν συντηρητικό αστό να μάθει ότι δεν είναι 100% Γάλλος, ή για έναν περήφανο Γάλλο πωλητή αυτοκινήτων ότι έχει πραγματικά γερμανική καταγωγή;

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης δύο ισπανικές επιλογές. Το “20.000 είδη μελισσών” της Εσμπάλιθ Ουρεσόλα Σολαγούρεν και η “Σιωπηλή Καρμυέρα” του Μιγκέλ Φος. Δύο ευαίσθητες γυναικείες παρουσίες που μέσα στο καλοκαίρι αναζητούν την ταυτότητά τους στον κόσμο που δε μοιάζει να έχει τη διάθεση να τις κατανοήσει βαθιά. Μαζί τους αρκετές επανεκδόσεις όπως η “θάλασσα μέσα μου”, η “Τελευταία έξοδος της Ρίτα Χέιγουορθ”, η “Θυοσία” του Ταρκόφσκι και η “Ανατομία ενός εγκλήματος”.

Από την αναφορά μας φυσικά δε θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να λείψει το 3ο Evia Film Project. Για μία ακόμα χρονιά βρεθήκαμε στην Αιδηψό και τη Βόρεια Εύβοια κι απολαύσαμε την οικολογική γιορτή του σινεμά κάτω από τα αστέρια και δίπλα στη θάλασσα. Η πράσινη πρωτοβουλία φέτος ασχολήθηκε με τη θάλασσα, τα ποτάμια, τις λίμνες, τη βροχή και συνολικά το νερό, ενώ ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στη σημασία του ελληνικού μεζέ που ενώνει τους ανθρώπους. Παράλληλα προβλήθηκαν συναρπαστικές ταινίες όπως η μεταμεσονύχτια προβολή της θρυλικής ταινίας “Τα σαγόνια του καρκαρία” του Στίβεν Σπίλμπεργκ, η “Οδύσσεια” του Ζερόμ Σαλ για τον πρωτοπόρο εξερευνητή Ζακ-Ιβ Κουστό κι οι “Μέρες Ξηρασίας” του Εμίν Αλπέρ.

Μίλτος Τόσκας

Τα βιβλία του καλοκαιριού

Θάλασσα ή βουνό αρκεί να υπάρχει το αεράκι κι η αίσθηση της απόδρασης. Με τις πόλεις να έχουν μετατραπεί σε ενεργά ηφαιστεια αναζητούμε διαφυγή, όσο περισσότερο μπορεί ο καθένας. Εμείς είμαστε εδώ να σας προτείνουμε μία όμορφη παρέα. Βιβλία με διαφορετικές θεματικές, ικανά να καλύψουν τις ανάγκες των περισσότερων που πάντα τέτοιες ημέρες αναζητούν έναν οδηγό, προκειμένου να κερδίσουν χρόνο και να αποφύγουν παγίδες μέσα στις εκατοντάδες νέες κυκλοφορίες.

Για ένα ακόμα καλοκαίρι Olen Steinhauer και εκδόσεις Πόλις πιστοί στο ραντεβού τους με το “Ένας Αμερικάνος Κατάσκοπος” σε εξαιρετική μετάφραση της Αλκίσις Τριμπέρη. Λεπτές ισορροπίες μεταξύ κατασκόπων. Ασία και Πεκίνο, Αμερική και Νέα Υόρκη, Ευρώπη και Γερμανία. Ο Μάιλο αναλαμβάνει και πάλι δράση, προκειμένου να λύσει το μυστήριο. Τα πάντα έχουν σχεδιαστεί ιδανικά, ώστε να εκτροχιάσει την πορεία του. Ο ίδιος όμως για μία ακόμα φορά έχει τον τελευταίο λόγο. Από τον ίδιο εκδοτικό και η επιστροφή του Ερίκ Βυϊγιάρ με την “μία αξιοπρεπή έξοδο κινδύνου”. Η διαπλοκή και τα συμφέροντα που εξυπηρετούνται στον χρόνο. Από τον πόλεμο της Ινδοκίνας που για τα περισσότερα γαλλικά εγχειρίδια έγινε μία απλή λεζάντα στο παρόν και στα ανεξίτηλα τραύματα που πάντα για λειάνουν τις βαθιές πληγές τους αναζητούν μία αξιοπρεπή έξοδο κινδύνου.

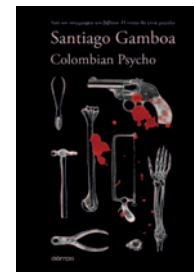
Από τις Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης συναντάμε την “Τέχνη του να μην κυβερνιέσαι” του James Scott. Ένα βιβλίο που σε κερδίζει με το καλημέρα με το όμορφο εξώφυλλο που έχει σχεδιάσει ο Ιάκωβος Ουρανός. Ταξίδι στη νοτιοανατολική Ασία (Βιετνάμ, Καμπότζη, Λάος, Ταϊλάνδη, Βιρμανία). Ο συγγραφέας και κορυφαίος μελετητής της περιοχής αναλύει με τους δικούς του όρους πως ορίζονται έννοιες όπως ο εκπολιτισμός. Ένα χρήσιμο δοκίμιο για έναν κόσμο που πιθανώς αγνοούμε, αλλά ένα ταξίδι στα άδυτά του μπορεί να μας βελτιώσει μέσα σε μερικές μόλις σελίδες. Η προσέγγιση του Prasad στο “Μέλλον του Χρήματος” δίνει τροφή για σκέψη. Δίνει σπιν ανάλογο του του χρονικού ορίζοντα του 2050, αλλά η αίσθησή μου είναι ότι πολύ συντομότερα όλα αυτά θα θεθούν στη συζήτηση σε καθημερινή βάση.

Ο Μιχάλης Αλμπάτης με το βιβλίο “Κι οι νεκροί as θάψουν τους νεκρούς τους” (εκδόσεις νήσος) μας συστήθηκε δυναμικά. Αυτή τη φορά η πένα του θα καταπατήσει με την “κατάλυση του χρόνου”. Μία εντελώς

διαφορετική ιστορία. Ο Κρητικός συγγραφέας μας μεταφέρει στο 1941 και έχει την μοναδική ικανότητα μέσα από τη γραφή του να αμφισβητεί και να επαναπροσδιορίζει πράγματα που έμοιαζαν δεδομένα. Από τις Key Books ήρθε στα ελληνικά η “Μέθοδος του Wim Hof”. Ένα έργο με εκατομμύρια αντίτυπα σε όλον τον κόσμο που προτείνει ανεπιφύλακτα ο Dr Gabor Mate, έχοντας υποθετίσει μάλιστα αρκετές από τις πρακτικές που αναφέρονται.

Άλλες κυκλοφορίες που κέντρισαν την προσοχή μας είναι “Το σπίτι δίπλα στο ποτάμι” της Λένας Μαντά που θα συνοδεύσει αρκετούς στις διακοπές. Από τον Ψυχογιό επίσης και το “Καύσωνας, η ζωή σε έναν πλανήτη που φλέγεται” του Jeff Goodell. Από το Μεταίχμιο έρχεται ο “Υλικός Κόσμος” του δημοσιογράφου Ed Conway. “Μία συναρπαστική ιστορία της ανθρωπίνης ιστορίας” όπως υποστηρίζει κι ο Τιμ Μάρσαλ. Από τον Πατάκη στο μυαλό μου γυρίζει συνεχώς το “Καρλ Γιανγκ” του Φρεντερίκ Λενουάρ. Ένα αληθινό κομψοτέχνημα που εξερευνεί της ανθρώπινη ψυχική πολυεπίπεδα. Το εικονογραφημένο “Sapiens: οι άρχοντες της Ιστορίας” του Νόε Χαράρι από την Αλεξάνδρεια, όπως και το νέο βιβλίο του Γιώργου Σιακαντάρη, “Τι Δημοκρατίες θα υπάρχουν το 1950”;

Ολοκληρώνοντας τον μαραθώνιο αφήσαμε για το φινάλε του δύο στάσεις στις εκδόσεις Διόπτρα. Ο Ρόμπιν Σάρμα επιστρέφει με τον “πλούτο που δεν αγοράζεται με το χρήμα” και προτείνει οκτώ κρυμμένες αλήθειες για να ζήσει ο καθένας μας μία πιο “πλούσια” ζωή. Ο Σαντιάγο Γκαμπόα με το “Colombian Psycho” διεισδύει στα άδυτα μίας κοινωνίας που η “ομερτά” κυριαρχεί και καθημερινά το αδιέξοδο επιτείνεται. Μέσα από την αφήγησή του προκύπτει πως τα περιθώρια διαφυγής είναι πραγματικά ελάχιστα. Καλό καλοκαίρι σε όλους!

Η ελεγεία της αστικής καθημερινότητας μέσα από το φωτογραφικό φακό του **Eric Kogan**

Ο φωτογράφος που βρίσκεται στο σωστό μέρος τη σωστή στιγμή και απαθανατίζει τη γοητεία της σύμπτωσης στην καθημερινότητα, μας μίλησε για το πάθος του για δημιουργία και την τέχνη της φωτογραφίας.

Η φωτογραφία ανταμείβει όσους έχουν τα μάτια τους ανοιχτά. Εάν κάποιος είναι αφοσιωμένος στην παρατήρηση του καθημερινού κόσμου, το πιθανότερο είναι ότι θα ανακαλύψει τις συναρπαστικές στιγμές που μπορεί να προσφέρει ο καβός του αστικού τοπίου. Αυτό συμβαίνει στη δουλειά του φωτογράφου Eric Kogan. Με έντονη αίσθηση παρατηρητικότητας και συγχρονισμού, καταγράφει εκπληκτικά στιγμιότυπα από την ζωή στη Νέα Υόρκη.

Κάθε εικόνα στο διαρκώς αυξανόμενο portfolio του Kogan αντανακλά τη μαγεία του αστικού τοπίου

που μαρτυρά πώς όντως βρίσκεται στο σωστό μέρος τη σωστή στιγμή για να τραβήξει μια φωτογραφία: Μία οσκούλα φουσκώνει στον άνεμο σαν να θέλει να μιμηθεί το διπλανό σύννεφο. Δύο περισσότερα που υπογραμμίζουν τις αντιθέσεις στη ζωή.

Ανεξάρτητα από το θέμα της φωτογραφίας, ένα συναίσθημα παραμένει κατά την προβολή του έργου του Eric Kogan: η μαγεία. Αν και το portfolio του είναι γεμάτο με εξαιρετικές επαγγελματικές φωτογραφίες, στη συζήτηση που είχαμε μου είπε ότι δεν είναι το επάγγελμά του καθώς είναι διοργανωτής εκδηλώσεων. Η φωτογραφία είναι το πάθος του και κάθε

που αιχμαλωτίζει με το φακό του είναι από την αγάπη του για αυτήν την τέχνη και για δημιουργία.

Τον ρώτησα πότε ξεκίνησε αυτό το πάθος για τη φωτογραφία: «Η φωτογραφία μπήκε στη ζωή μου στις αρχές της εφηβείας μου. Όλα ξεκίνησαν με μια πρακτική άσκηση σε ένα φωτογραφικό εργαστήριο που διήρκεσε ένα καλοκαίρι. Ήμουν μόλις δεκατριών ετών τότε, και παρόλο που δεν καταλάβαινα πλήρως σε τι έμπαινα, ένιωθα ότι είχα κίνητρο να πειραματιστώ και να δω πού θα με πύγαινε η εμπειρία. Όλοι στην οικογένειά μου εκμεταλλεύτηκαν στο έπακρο τη δημιουργικότητά τους, το είχα ως παράδειγμα και έτσι είχα το κίνητρο να εξερευνήσω τη δική μου. Από την επεξεργασία φιλμ έως την εξ επαφής εκτύπωση, έμαθα τόσες πολλές λειτουργίες του σκοτεινού θαλάμου εκείνη την περίοδο αλλά ο πλούτος αυτής της εμπειρίας δεν έγινε εμφανής για μένα μέχρι που ξεκίνησα το κολέγιο, πολλά χρόνια αργότερα, όπου παρακολούθησα το πρώτο μου μάθημα δημιουργικής φωτογραφίας και ξεκίνησα εκφράζομαι μέσα από το μέσο. Το να βρίσκομαι ξανά σε έναν σκοτεινό θάλαμο μου έφερε πίσω μια άνεση που σπάνια ένιωθα αλλού, και από εκείνη τη στιγμή με κράτησε.»

Αναρωτήθηκα πώς γίνεται να έχει τόσο επιτυχημένες λήψεις. Αν περιμένει για ώρα ή απλά είναι και τυχερός. «Είναι ένας συνδυασμός μάλλον. Έχω πάντα την κάμερα μαζί μου, και τις περισσότερες φορές συμβαίνουν όταν δεν το περιμένω. Κάθε μία από τις φωτογραφίες είναι μία μεμονωμένη και ιδιαίτερη περίπτωση. Αλλά προτιμώ να κρατώ το backstory κρυφό, ώστε να δίνω στον καθένα την δυνατότητα να δημιουργήσει τη δική του ιστορία.»

Εμπνέεται από την κάθε στιγμή της αστικής ζωής. «Αυτό που βρίσκω τόσο εμπνευσμένο πίσω από τη δουλειά των φωτογράφων δρόμου είναι η ικανότητά τους να μαγνητίζουν τη μαγεία, το απροσδόκητο μέσα από κοινές εικόνες. Περιπατώντας στην πόλη όλο το σκηνικό μοιάζει απλά καθημερινό. Κρύβει όμως μία τεράστια δυναμική που μου έδωσε την έμπνευση να δίνω περισσότερη προσοχή στο περιβάλλον που άλλοτε δε θα παρατηρούσα.»

Παρατηρώντας τις φωτογραφίες, ο ανθρώπινος παράγοντας φαίνεται να μην παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο. Υπάρχει σε κάποιες αλλά όχι για να κερδίσει η παρουσία του το κάδρο, όσο για να συμβάλει στην δημιουργία μιας ολοκληρωμένης αστικής εικόνας. «Μου αρέσει να παρατηρώ τους ανθρώπους, αλλά

με ενδιαφέρει λιγότερο η άμεση παρουσία τους, από αυτή που αντηχεί στα απομεινάρια των αποχωρήσεων τους. Έτσι, σε ήσυχους δρόμους είναι όπου οι αισθήσεις μου ευδοκμούν πραγματικά».

Παρά το γεγονός ότι έχει ένα αρχείο με αμέτρητες στιγμές δοσμένες μέσα από το φακό του, ο αφοσιωμένος φωτογράφος έχει μία που ξεχωρίζει. Είναι μια φωτογραφία που απαθανατίζει τη στιγμή που ένα δέντρο καθρεφτίζεται σε μία λακκούβα με νερό στη βάση ενός κομμένου κορμού. Ο συμβολισμός αυτού του στιγμιότυπου της καθημερινότητας είναι μοναδικός. Έτυχε να βρεθεί στο σημείο μετά από βροχή. Και το δέντρο που υπήρχε πίσω από τον φράχτη, συμπλήρωνε με το είδωλό του τον κορμό που έστεκε στο πεζοδρόμιο, μάρτυρας μιας προηγούμενης ζωής. «Έσπασε πολλούς κανόνες αυτή η φωτογραφία και ακόμα και σήμερα λειτουργεί σαν υπενθύμιση, σαν πρόκληση να έχω τα μάτια μου ανοικτά κάθε στιγμή»

Άλλη μία φωτογραφία που ξεχωρίζει σύμφωνα με μία συνέντευξή του στο My Modern Met είναι

αυτή ενός καθρέφτη σε έναν κάδο σκουπιδιών μαζί με ένα σπουργίτι. Ο καθρέφτης, στραμμένος προς τα πάνω, αντανακλά τον γαλάζιο ουρανό (με σύννεφα). «Δεν είναι ασυνήθιστο να προσπερνάς έναν σπασμένο καθρέφτη στους δρόμους της Νέας Υόρκης», λέει ο Kogan.

«Έχω φωτογραφίσει τόσα πολλά που σχεδόν δεν τα παρατηρώ σήμερα. Αυτό που με τράβηξε αυτή τη φορά ήταν το φως. Πώς έριξε μια μεγάλη σκιά πίσω από τη ζωνηρή αντανάκλαση και φώτιζε τόσο καλά τον κάδο απορριμμάτων. Τη στιγμή που σήκωσα τη μηχανή μου για να τραβήξω τη φωτογραφία, ένα σπουργίτι πέταξε μέσα και βρήκε το τέλει μέρος για να κουρνιάσει στο κάδρο. Τόσο σουρεαλιστικό αλλά τόσο συνηθισμένο. μέχρι σήμερα, δεν νομίζω ότι ένα καρτέ είχε πάρει τέτοια απρόβλεπτη τροπή».

Φένια Χατζηνικολάου, Ράπερ

Η Φένια Χατζηνικολάου, aka Sci-Fi River, νιώθει ότι η Αθήνα «έχει κουράσει» και λέει ότι το στοιχείο που κάνει απλό έναν άνθρωπο (common people) είναι να μην υποκύπτει στα κόμπλεξ ανωτερότητάς του.

Η Φένια Χατζηνικολάου, γνωστή και ως Sci-Fi River, αποτελεί μια σπάνια παρουσία στον χώρο του rap. Με έντονες επιρροές τόσο από τον old-school όσο και από τον new-school ήχο, καταφέρνει να συνδυάζει με έναν μοναδικό τρόπο την ηλεκτρονική αισθητική με τον πανκ πνεύμα. Η μουσική της απευθύνεται σε ένα κοινό που αναζητά την αυθεντικότητα και την ειλικρίνεια, «για τα παιδιά που δεν εμπιστεύονται ποτέ».

Σχέδον τέσσερα χρόνια μετά από την ψηφιακή κυκλοφορία και το κόψιμο σε βινύλιο του «Διακοπές στην Αθήνα» από την Veego Records, η Sci-Fi River έχει αποδείξει την ικανότητά της να διασχίζει σύνορα και είδη, συνεργαζόμενη τόσο με εγχώριους παραγωγούς/beatmakers όπως ο Jazzy Chavo και ο Asto Pasam, όσο και με καλλιτέχνες που ανήκουν σε

εντελώς διαφορετικά μουσικά πεδία, όπως οι Dramachine και οι Asylum Promises. Αυτή η ποικιλομορφία στις συνεργασίες της αποδεικνύει ότι η μουσική είναι μία, αναπνέει και εκφράζεται μέσα από διαφορετικές φόρμες και προσεγγίσεις.

Με το EP «Ombrosa» να αποτελεί μια ακόμα σημαντική κυκλοφορία στην πορεία της καριέρας της, η Sci-Fi River συνεχίζει να αναπτύσσεται και να εξερευνά νέα μουσικά μονοπάτια. Με έναν ξεχωριστό ήχο και ένα στυλ που διακρίνεται για την αυθεντικότητά του, η Sci-Fi River αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα του πώς η μουσική μπορεί ακόμη και σήμερα να συναρπάσει και να ενώσει ανθρώπους ανεξαρτήτως μουσικών προτιμήσεων και ειδών - θεμέλιος λίθος, άλλωστε, της hip-hop κουλτούρας.

Νίκος Παγουλάτος

Ευρώπη δύο ταχυτήτων τεχνοκρατών “δικτατόρων” και ακροδεξιών ιδεολογιών

Η σταθερή άνοδος της ακροδεξιάς δεν είναι τυχαία. Η ακροδεξιά έχει οργάνωση, συσπειρώνεται και οι οπαδοί της πάνε στις κάλπες για να αναλάβουν τα νιάτα της Ευρώπης που έχει αποτύχει να εξισορροπήσει τις οικονομικές ανισότητες ενώ εδώ και χρόνια κανονικοποιεί την ακροδεξιά ρητορική στους θεσμούς της.

Οι ευρωεκλογές ολοκληρώθηκαν με αποτελέσματα μάλλον αναμενόμενα. Όποιος έπεσε από τα σύννεφα μάλλον δεν είχε καταλάβει ή δεν είχε αναγνωρίσει τη σταδιακή, εδώ και χρόνια κλιμάκωση της άκρας δεξιάς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα εθνικιστικά, πατριωτικά και υπεροντηριακά κόμματα καταλαμβάνουν μια περισσότερο από το 1/4 του Ημικυκλίου της Ευρωβουλής με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα να έχει πλέον επιβεβαιώσει τη θέση του ως το κορυφαίο πολιτικό κόμμα στη Βουλή του Στρασβούργου. Οι Σοσιαλδημοκράτες (S&D) -το δεύτερο κόμμα στην Ευρωβουλή- χάνουν έδαφος, αλλά είναι κυρίως οι φιλελεύθεροι της Renew και οι Πρόσπειροι που υποχωρούν. Το Renew, με επικεφαλής τον Γάλλο πρόεδρο Emmanuel Macron, έχασε 20 έδρες, καθώς έπεσε από τις 102 στις 82 και οδήγησε τον γιγάντη της Γαλλίας σε διάλυση της Εθνικοσυνέλευσης της χώρας και πρόωγες εκλογές στις 30 Ιουνίου.

Η ελαφρά αύξηση της συμμετοχής στους ψηφοφόρους -στο 51%, σε σύγκριση με λίγο περισσότερο από 50% το 2019- δεν εμπόδισε τα ακροδεξιά κόμματα να αυξήσουν το ποσοστό τους. Οι ακροδεξιοί ευρωσκεπτικιστές εθνικιστές έκαναν σαφή πρόοδο, ιδιαίτερα στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ολλανδία και την Αυστρία προκαλώντας σεισμό στη Γαλλία με διάλυση της Εθνικοσυνέλευσης και αβεβαιότητα για την κατεύθυνση της μελλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με καθαρή μετατόπιση προς τα δεξιά.

Αυτή η σταθερή άνοδος δεν είναι τυχαία. Η ακροδεξιά έχει οργάνωση, συσπειρώνεται και οι οπαδοί της πάνε στις κάλπες. Δεν πέφτουν στην παγίδα του «ολοι ίδιοι είναι», «τι θα αλλάξει;» και άρα να απέχουν. Ψηφίζουν με έναν σκοπό: τη συντηρητικοποίηση της Ευρώπης.

Αυτή τη στιγμή, από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, 13 αρχηγό κυβερνήσεων ανήκουν επί του παρόντος σε ευρωπαϊκά κόμματα της δεξιάς.

Στη Γαλλία, η Εθνική Συνομοσπονδία της Le Pen, ήρθε πρώτη με ένα ιστορικό ποσοστό 31.55% και για πρώτη φορά θα στείλει αντιπροσωπεία 30 περίπου ευρωβουλευτών στο Στρασβούργο. Στην Ιταλία, το ακροδεξιά κόμμα Fratelli d'Italia, της Giorgia Meloni, μέχρι τώρα προπορεύεται με ένα 28.8% των ψήφων, μια ξεκάθαρη νίκη και μια συνολική επιτυχία για ένα κόμμα που είχε συγκεντρώσει μόνο το 6,44% των ψήφων το 2019.

Ιστορική στροφή στην ακροδεξιά παρατηρήθηκε και στη Γερμανία. Οι Χριστιανοδημοκράτες της αξιωματικής αντιπολίτευσης (CDU/CSU) κέρδισαν το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων με 30%, καταφέροντας να αυξήσουν συγκρατημένα την ψήφο τους από 28,9%. Το αντιμεταναστευτικό AfD σημείωσε το καλύτερο αποτέλεσμα του σε ευρωπαϊκές εκλογές, τερματίζοντας δεύτερο με 16% των ψήφων, από 11% στις τελευταίες εκλογές. Μάλιστα στην πρόση Ανατολική Γερμανία, το AfD είναι πλέον η πρώτη δύναμη με 27,1% έναντι 20,7% των Χριστιανοδημοκρατών (CDU) και 11,4% των Σοσιαλδημοκρατών (SPD). Τα exit roll έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ψηφοφόρων του AfD ανησυχούσαν για την οικονομική τους ευημερία και απαιτούσαν αυστηρότερα μέτρα για να σταματήσει η παράτυπη μετανάστευση. Περίπου το 95% των ψηφοφόρων του AfD είπε «τόσοι πολλοί ξένοι έρχονται στη Γερμανία» και το 78% εξέφρασε τον φόβο του ότι «δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν το βιοτικό τους επίπεδο» στο μέλλον.

Στη γερμανόφωνη περιοχή της Αυστρίας, το εθνικιστικό κόμμα FPÖ γίνεται για πρώτη φορά το κορυφαίο πολιτικό κόμμα στη χώρα με 27% των ψήφων, ακολουθούμενο από τους συντηρητικούς του ÖVP με 23,5% ακολουθούμενο από τους σοσιαλδημοκράτες του SPÖ.

Στην Ελλάδα υπάρχει καθαρή νίκη της δεξιάς με μόλις το 1/3 των Ελλήνων να πηγαίνει στις κάλπες. Η ΝΔ, αν και προηγήθηκε με 28,31%, θεωρήθηκε ότι έχασε μεγάλο μέρος των υποστηρικτών της καθώς το ποσοστό της έπεσε σημαντικά σε σχέση με τις εθνικές εκλογές. Η Ελληνική Λύση πήρε 9,30%, η Νίκη 4,37% ενώ η νεοδημοκρατία Φωνή Λογικής 3,04% αυξάνοντας το ποσοστό των συντηρητικών φωνών στο ευρωκοινοβούλιο, και μάλιστα με ανθρώπους που δηλώνουν ότι δεν ξέρουν καν πως λειτουργεί η Ευρωβουλή.

Οι ευρωπαϊκές εκλογές, άλλωστε, σπάνια αφορούν την ίδια την ΕΕ - είναι σαν 27 εθνικές εκλογές που λαμβάνουν χώρα στο πολιτικό πλαίσιο αυτών των χωρών. Συχνά χρησιμοποιούνται ως ψήφο διαμαρτυρίας, όπου οι ομάδες που δε θα εκλεγούν σε θέσεις εξουσίας στο εσωτερικό, τα πάνε καλά επειδή οι ψηφοφόροι γνωρίζουν ότι στην πραγματικότητα δε θα διεκδικήσουν τίποτα.

Άνοδος ακροδεξιάς - Αποστροφή ΕΕ από τις ιδρυτικές αρχές της Η συντηρητικοποίηση της κοινωνίας και η άνοδος της ακροδεξιάς δεν είναι όμως κάτι νέο. Αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο και ειδικά στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια έντονη αύξηση ακροδεξιών στοιχείων. Από τη Giorgia Meloni στην Ιταλία, την υπέρσχυση του συντηρητικού κόμματος Εθνική Συμμαχία (NCP) στη Φινλανδία, τον εθνικιστή γιγάντη της Ουγγαρίας Viktor Orbán, μέχρι την ανοδική πορεία της ακροδεξιάς AfD στη Γερμανία, αλλά και την ύπαρξη ακροδεξιών εθνικιστικών κομμάτων στην Ελλάδα, η Ευρώπη διανύει μία κρίση της παραδοσιακής δεξιάς που γεννά υβριδικά φασιστικά κόμματα με δημοκρατική επικάλυψη.

Η οικονομική κρίση, η πανδημία, ο λαϊκισμός και η παραπληροφόρηση έχουν δοθεί σαν βασικές αιτίες της ανόδου της ακροδεξιάς. Ωστόσο, αυτό που δεν λαμβάνεται υπόψη και δε συζητείται, είναι η κανονικοποίηση της ακροδεξιάς ρητορικής από την παραδοσιακή δεξιά αλλά και τους ίδιους τους θεσμούς της ΕΕ. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες η συνεργασία των δεξιών κομμάτων με ακροδεξιά στοιχεία είναι εμφανής, όπως στη Γαλλία, την Ελλάδα και τη Σουηδία.

Αυτό που κάνει αυτή τη διαδικασία ιδιαίτερα προβληματική είναι ότι συχνά δεν γίνεται αντιληπτή ως ακροδεξιά πολιτική ατζέντα αυτή που απειλεί προσωπικές ελευθερίες και δικαιώματα μέσα στο πολιτικό

κατεστημένο και έτσι ο ψηφοφόρος γίνεται πιο επιρρεπής να επιλέξει κάποια παραλλαγή της ακροδεξιάς. Η ενίσχυση της αστυνομικής δύναμης με την ατιμώρητη χρήση αλόγιστης βίας, οι ολοένα και πιο συντηρητικές πολιτικές των αμβλύσεων με την υπεράσπιση της παραδοσιακής οικογένειας, οι ρητορικές μίσους και φόβου απέναντι στην LGBTQ+ κοινότητα και η συχνή αμφισβήτηση της πολιτικής ορθότητας ως σύγχρονη υπερβολή, δημιουργούν ευρωπαϊκά μία κυρίαρχη ιδεολογία που ρέπει προς τη ρητορική των ακροδεξιών φωνών της κοινωνίας, κανονικοποιώντας έναν εθνικιστικό συντηρητισμό. Η ίδια η ΕΕ άλλωστε έχει υιοθετήσει κατά καιρούς πολιτικές της ακροδεξιάς, με αποκορύφωμα την αντίδρασή της στην προσφυγική κρίση την οποία αντιμετωπίζεται ως «υβριδική απειλή».

Επιπλέον, εδώ και χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αποτύχει να προωθήσει τις ιδρυτικές της αρχές περί αλληλεγγύης, δημοκρατίας, πλουραλισμού, ισότητας και επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης με βάση την ισόρροπη οικονομική μεγέθυνση και τη σταθερότητα των τιμών. Η τεχνοκρατική της φύση και η πρωτοκαθεδρία των μεγάλων οικονομικών δυνάμεων που κινούν τα νιάτα της Ένωσης, έχουν δημιουργήσει μία Ευρώπη δύο ταχυτήτων, του βορρά και του νότου, των ισχυρών οικονομικών και των παριών της ΕΕ. Αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα και πολιτική λιτότητας, προτεραιότητα στο κεφάλαιο και απομάκρυνση από ένα κράτος πρόνοιας σε συνδυασμό με τις ακαμψίες της νομοματικής ένωσης της Ευρώπης οδήγησαν στην άβυσσο χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία δημιουργώντας εσωτερικά τεράστιες δυσορέσκες και διαζύγια, «των τεμπέληδων Ελλήνων» και των «ημερομισθίων Γερμανών».

Η δημοκρατία δεν χαρακτηρίζεται μόνο από τη θεσμοθέτηση τακτικών εκλογών. Η δημοκρατία δεσμεύει ένα κράτος για προπαρασκευαστική δημόσια συζήτηση πριν από τη λήψη μεγάλων πολιτικών αποφάσεων. Ο Walter Bagehot όρισε τη δημοκρατία ως «κυβέρνηση μέσω συζήτησης» - και οι οραματιστές γιγάντες που ξεκίνησαν την αναζήτηση για την ευρωπαϊκή ενότητα δεν αμφισβητούσαν ποτέ σε αυτήν την αφοσίωση.

Ορισμένες όμως από τις πολιτικές που επιλέχθηκαν από τους οικονομικούς γιγάντες και τις οικονομικές δυνάμεις της Ευρώπης, ακόμη και αν ήταν σωστές, επιβλήθηκαν με τρομακτικό τρόπο σε λαούς που ήδη είχαν υποστεί μειώσεις στην ποιότητα ζωής τους, χωρίς συζήτηση, δημόσιο διάλογο και πειθό. Ο αποδεκατισμός κάτι τόσο θεμελιώδους όσο το κοινωνικό κράτος και οι δημόσιες υπηρεσίες που αποτελούν βασικούς πυλώνες του ευρωπαϊκού κράτους πρόνοιας δεν μπορεί να αφήνεται στις μονομερείς κρίσεις των κεντρικών τραπεζών και των οικονομικών εμπειρογνομόνων (για να μην αναφέρουμε τους επιρρεπείς σε λάθη οργανισμούς αξιολόγησης), χωρίς δημόσια αιτιολογία και την ενημερωμένη συγκατάθεση των πολιτών των εμπλεκόμενων χωρών. Ακόμη κι αν οι άγιρες περικοπές στα θεμέλια των ευρωπαϊκών συστημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης ήταν οικονομικά αναπόφευκτες, υπήρχε και πάλι ανάγκη να πειστούν οι άνθρωποι ότι αυτό είναι πράγματι έτσι, αντί να επιβληθούν με τον πιο σκληρό και υποτιμητικό τρόπο.

Αποτυχία κεντροαριστεράς και φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας στην Ευρώπη

Οι δυνάμεις της κεντροαριστεράς και της φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας αποτυχάνουν εδώ και χρόνια να εμπνεύσουν και να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του κόσμου. Απέτυχαν να δημιουργήσουν μια Ευ-

ρώπη της πρόοδου, της αλληλεγγύης και της κοινωνικής συνοχής. Απέτυχαν να δημιουργήσουν ένα αίσθημα ασφάλειας στον ευρωπαίο πολίτη που είδε σταδιακά την ακρίβεια να ανεβαίνει και την ποιότητα ζωής του να πέφτει κατακόρυφα σπρώχνοντας τον κόσμο στη λαϊκίστικη ακροδεξιά που θα τους «ώσει» από την ευρωπαϊκή τεχνοκρατική αδιαφορία που οδηγεί την χώρα τους σε μια δινη οικονομικής στενότητας.

Τόσο η πιο ανησυχιακή πτυχή της τρέχουσας δυσφορίας της Ευρώπης είναι η αντικατάσταση των δημοκρατικών δεσμεύσεων από «χρηματοπιστωτικούς» δικτάτορες - από γιγάντες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και έμμεσα από οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Ο ινδός νομπελίστας οικονομολόγος Amartya Sen, θεωρεί ότι «το ευρώ στάθηκε μια εσφαλμένη πολιτική κίνηση, γιατί ελευθερία νομοματικά χωρίς ενδεδειγμένη πολιτική στρατηγική είναι συνταγή που οδηγεί με βεβαιότητα στην καταστροφή. Οι πολίτες υποβάλλονται σε οδυνηρές θυσίες για να μην παραβιαστεί η ακεραιότητα του ευρώ. Στην Ευρώπη, όμως, θα έπρεπε να πρωταγωνιστεί η πολιτική, όπως ακριβώς την εννοούσαν οι πατέρες της και όχι η προσαρμογή και υποταγή στους κανόνες της αγοράς και των χρηματιστηρίων».

Τα προβλεπόμενα κέρδη για τη μετατόπιση προς την ακροδεξιά στις ευρωπαϊκές κοινοβουλευτικές εκλογές μπορεί να φαίνονται μέτρια σε καθαρά νούμερα, αλλά είναι σημαντικά. Τα αποτελέσματα αντιπροσωπεύουν μια μεγάλη πρόκληση για τους φιλοευρωπαϊούς αξιωματούχους που κυριαρχούν στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα λαϊκίστικα, ακροδεξιά κόμματα θα μπορούσαν να έχουν μεγαλύτερο μερίδιο στη χάραξη ευρωπαϊκής πολιτικής τα επόμενα χρόνια, αφού τα αρχικά αποτελέσματα των εκλογών στην ΕΕ έδειξαν ότι το κοινοβουλευτικό τοπίο επανασχεδιάζεται και η ευρωσκεπτικιστική δεξιά θα μπορούσε, τα επόμενα χρόνια, να καθορίζει κατά πολύ το ευρωπαϊκό τοπίο.

Τα αποτελέσματα της Κυριακής 9 Ιουνίου 2024 δε δείχνουν μια δραματική ή ζαρκιδική μετατόπιση προς τα δεξιά, αλλά κάτι πιο διακριτικό και σταδιακό που γίνεται με σύστημα και οργάνωση εδώ και χρόνια και ηρθε για να μείνει και να επηρεάσει τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Το πιο ορατό, πρόσφατο παράδειγμα αυτού ήταν η ανάδειξη της Giorgia Meloni σε σημαντικό παράγοντα στην πολιτική της ΕΕ. Το 2022 εξέλεξε πρωθυπουργός της Ιταλίας. Το εγχώριο κόμμα της, Brothers of Italy, είναι το πιο δεξιό που εξέλεξε στην κυβέρνηση μετά από αυτό του Benito Mussolini, του φασίστα γιγάντη εν καιρώ πολέμου. Υπήρξε σύμμαχος της προέδρου της Επιτροπής, Ursula von der Leyen, και συνεργάστηκε με τους ομολόγους της σε θέματα όπως αυτό της Ουκρανίας. Χρησιμοποίησε την επιρροή που απέκτησε για να αλλάξει τις θέσεις πολιτικής της ΕΕ σε θέματα που έχουν σημασία για αυτήν: κυρίως, τη μετανάστευση.

Το αποκορύφωμα του ευρωσκεπτικισμού για τους περισσότερους περιστασιακούς παρατηρητές ήταν πιθανώς η ψηφοφορία για το Brexit το 2016. Αυτό ήταν το αποτέλεσμα μιας χρονιάς αλλαγής της εσωτερικής πολιτικής στο Ηνωμένο Βασίλειο, η κεντροδεξιά που μεταπολίτισκε για να αποκρούσει τη σκληρή δεξιά, οδηγώντας τελικά σε αυτή τη ριζή.

Η διαφορά μεταξύ αυτού που συνέβη στο Ηνωμένο Βασίλειο και αυτού που συμβαίνει τώρα είναι ότι οι ευρωσκεπτικιστές δε θέλουν πλέον να φύγουν από την ΕΕ: θέλουν να την αναλάβουν.

Εύια Αναστασιάδου

Η καλτ τηλεόραση που πέθανε -αλλά λείπει- και η επιβολή της κορεκτίλας

Γιατί εξαφανίστηκαν από τους δέκτες μας οι ιδιόμορφες φυσιογνωμίες της μεταμεσονύκτιας τηλεόρασης;

Σε γενικές γραμμές, δεν έχω και τις καλύτερες σχέσεις με την τηλεόραση. Μάλιστα, τις προάλλες, οι Αναμνήσεις του Facebook μου υπενθύμισαν πώς την ημέρα που έκανα το πρώτο εμβόλιο AstraZeneca για την Covid-19, εγκαταστάθηκε στο σαλόνι μου η λεγόμενη «μικρή οθόνη» - που τι μικρή οθόνη, αφού πλέον ο μέσος όρος των ιντσών που συναντάμε στα σπίτια ξεπερνάει τις 42, ενώ, θα λέγαμε, πως οι 60αρες είναι οι νέες 20αρες. Μέχρι τότε ό,τι παρακολουθούσα ήταν από την οθόνη του laptop, ως μια πράξη εσωτερικής αντίστασης στην αποκαίνωση του ζάπινγκ. Παρ' όλα αυτά, και για να επιστρέψω στο θέμα, το πρόβλημά μου -προφανώς- δεν είναι η επαναστατική συσκευή που διαμόρφωσε τον κόσμο μας, αλλά το πρόγραμμα των εγχώριων τηλεοπτικών καναλιών. Το οποίο, φυσικά, έχει περάσει από διάφορες φάσεις όλο αυτά τα χρόνια και τα όποια στάνταρντ, οι όποιες τάσεις, διαμορφώνονται, όπως είναι φυσικό και αναπόφευκτο, από τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που αλλάζουν ανά περιόδους. Σε τι φάση, όμως, βρισκόμαστε τώρα; Και, βασικά, τι (μου) λείπει αυτή την στιγμή, περισσότερο απ' όλα, στην ελληνική τηλεόραση;

Το βράδυ λοιπόν που παρακολούθησα την ταινία τρόμου "Late Night with the Devil" οδηγήθηκα σε δύο διαπιστώσεις: α) η ταινία είναι εξαιρετική και σας τη συνιστώ ανεπιφύλακτα, και β) η μεταμεσονύκτια τηλεόραση έχει πάψει εδώ και αρκετά χρόνια να είναι αλλόκοτη, σουρεαλιστική και ενίοτε διασκεδαστική, έχοντας αντικατασταθεί από βαρετές, "σοβαρές" εκπομπές, προβλέψιμα talk shows και επαναλήψεις. Ενδεχομένως τώρα να σκεφτείς, και εφόσον δεν έχεις δει την ταινία, πώς στο μυαλό μου δημιουργήθηκε η σύνδεση αυτών των δύο διαπιστώσεων. Θα σου εξηγήσω.

Στο "Late Night with the Devil" μεταφερόμαστε στο 1977 και στην ημέρα του Halloween, παρακολουθώντας

το βραδινό talk show "Night Owls with Jack Delroy" σαν να έχουμε συντονιστεί -κυριολεκτικά- σε κάποιο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο. Ο πρωταγωνιστής της ταινίας και παρουσιαστής του σόου, Jack Delroy (David Dastmalchian), προσπαθεί να επαναφέρει την εκπομπή του στις καρδιές των τηλεθεατών, που κάποτε τον αγαπούσαν πολύ -όχι όμως περισσότερο από τον John Carson και την εκπομπή "The Tonight Show Starring Johnny Carson"- αλλά σταδιακά η απίχισή του στο κοινό υποχώρησε, ιδιαίτερα μετά και τον θάνατο της γυναίκας του, Madeleine Piper (Georgina Haig). Ο Delroy, στην προσπάθειά του να αναστήσει την τηλεθέαση του "Night Owls", εκείνο το βράδυ έχει στην εκπομπή μια ομάδα καλεσμένων ικανή να τινάζει τα πάντα στον (τηλεοπτικό) αέρα. Πρώτος στο πλατό εμφανίζεται το μέντιουμ-οραματιστής Christou (Fayssal Bazzi) που δίνει ένα εξαιρετικό σόου, ακολουθεί ο εκνευριστικός εριστικός -πρώην μάγος- σκεπτικιστής Carmichael Haig (Ian Bliss) και, last but not least, η παραψυχολόγος και συγγραφέας June Ross-Mitchell (Laura Gordon) μαζί με την ανήλικη Lilly D'Abo (Ingrid Torelli), η οποία είναι η μόνη που επιβίωσε από μια παραθροσκευτική οργάνωση που οδηγήθηκε σε οργανωμένη μαζική αυτοκτονία και πλέον αποτελεί «κόρη» και αντικείμενο μελέτης της June.

Το συγκεκριμένο σύνολο χαρακτήρων, μαζί με τον συμπαραουσιαστή της εκπομπής, τον Gus McConnell (Rhys Ife), συνθέτουν ένα ιδιαίτερο μωσαϊκό προσωπικοτήτων που επανέφερε στη μνήμη μου αξέχαστα τηλεοπτικά ξενύχτια παρακολουθώντας ελληνικές καλτ, απόμε και τρας, εκπομπές, που πλέον πολύ σπάνια -αν όχι καθόλου- συναντάμε στους τηλεοπτικούς μας δέκτες. Τα "Παιδιά της Νύχτας" του Κώστα Μυλωνά και της Ελεάνας Παγουρά, το "Ερωτοδικείο" της Βίκυς Μιχαλοβάκου, οι "Πύλες του Ανεξήγητου" και ο "Αθέατος Κό-

σμος" του Κώστα Χαρδαβέλλα και πόσες ακόμα εκπομπές που προβάλλονταν αργά τη νύχτα, για τους «περιέργους» και τους «παραγκωνισμένους» από την κοινωνία, ανήκουν στο σκονισμένο ογκώδες σώμα των τηλεοράσεων μιας άλλης εποχής που τότε στεκόντουσαν αμετακίνητες επάνω σε κάποιο έπιπλο στο σαλόνι. Αυτό το τηλεοπτικό κενό προσπάθησε αργότερα, κατά κάποιον τρόπο, να καλύψει τηλεοπτικά το Vice με μια πιο σύγχρονη δημοσιογραφική προσέγγιση όταν προβαλλόταν από τη συχνότητα του ANTI, αλλά δεν κράτησε για πολύ και γρήγορα ξεχάστηκε.

Τι έγινε, λοιπόν, με όλες αυτές τις περιπτώσεις «ιδιαιτέρων» ανθρώπων που κάποτε τους δόθηκε τηλεοπτικός χρόνος; Έπαψαν να υπάρχουν και γι' αυτό εξαφανίστηκαν από τις οθόνες μας; Τους κατάπιε η κορεκτίλα της εποχής μας στον βάλο της πολιτικής ορθότητας; Μα, τότε, πού είναι η συμπερίληψη που αναζητάμε; Δεν μπορεί όλοι εκείνοι οι περιέργοι τύποι που πίστευαν στο μεταφυσικό και οι άλλοι οι αθυρόστομοι, εκείνοι οι γυναικείες μορφές που έμοιαζαν είτε να είναι αφημένες στη μοίρα τους είτε να στραγγίζουν τις ηδονές της ζωής με τον τρόπο τους, εκείνοι οι άνθρωποι που διεκδικούσαν λίγα λεπτά δημοσιότητας για να εξισορροπήσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό να έχουν όλοι εξαφανιστεί δια μαγείας. Είμαι σίγουρος πως σε κάθε πολυκατοικία, σε κάθε γειτονιά αν ψάξουμε θα τους ανακαλύψουμε. Δεν έπαψαν να υπάρχουν, να ζουν, να καπνίζουν, να κάνουν καταχρήσεις, να ερωτεύονται και να ψωνίζουν από τον ίδιο φούρνο με εμάς. Τους συναντάμε στο ασανσέρ, στο λεωφορείο και το μετρό, στους κεντρικούς δρόμους την ημέρα και στα σκοτεινά σοκάκια τη νύχτα. Είναι ακόμη εδώ, μαζί μας, απλώς εμείς δεν τους θέλουμε στην οθόνη μας. Το πρόβλημα δεν ήταν ποτέ αυτοί, αλλά ο τρόπος που τους εκμεταλλεύτηκε η τηλεθέαση. Που, στις περισσότερες των περιπτώσεων, δεν σεβάστηκαν την προσωπικότητά τους οι εκπομπές της ελληνικής τηλεόρασης και οι παρουσιαστές τους, με αποτέλεσμα η αξιοπρέπειά να τους δεχθεί ένα σοβαρό πλήγμα.

Το τραύμα αυτό τους το δημιούργησαν εσκεμμένα προκειμένου εγώ κι εσύ να εθιστούμε στη βαναυσότητα του live κατακερματισμού της ανθρώπινης ψυχής και υπόστασης.

Αυτές οι μεταμεσονύκτιες καλτ τηλεοπτικές εκπομπές, με τη αλλόκοτη γοητεία τους και τις ιδιόμορφες ιστορίες, προσκαλούσαν αυτές τις ψυχές σε ένα (τηλεοπτικό) καταφύγιο από την καθημερινότητά τους. Τα λεγόμενα trash shows, με τους ετερόκλητους, παράξενους και ενίοτε

προσάρμοστους καλεσμένους τους, προσέφεραν κάτι περισσότερο από απλή ψυχαγωγία. Ήταν πύλες στα βάθη της ανθρώπινης ύπαρξης, εκεί που το αποκαλούμενο «παράξενο» συναντά το συνηθισμένο. Κάποιες -ίσως- διεστραμμένες αφηγήσεις και εκείνοι οι εκκεντρικοί χαρακτήρες, ήταν αντανάκλαση αρκετών τηλεθεατών που σε αυτά τα πρόσωπα έβλεπαν την δική τους πολυπλοκότητα και τις αντιφάσεις της ζωής τους. Ξέρετε, ο φακός της κάμερας δεν μπορεί να προβάλει αυτοβούλως το παράλογο αν η ίδια η ζωή δεν εμπιέει παραλογισμούς, και τα σουρεάλ στοιχεία μιας ιστορίας μπορούν να φέρουν στην επιφάνεια την αλήθεια του ατόμου, ιδιαίτερα όταν αυτή κρύβεται στα σκοτάδια υπό τον φόβο της επιφανειακής κανονικότητας.

Μου λείπει αυτού του είδους η τηλεόραση. Όσο συντονίζομαστε στη στατικότητα και τη λάμπση του πολυαναμενόμενου, άνθρωποι που θέλουν να μιλήσουν για τη μυστήρια -στα μάτια μας- ζωή τους, θα συνεχίζουν να ψιθυρίζουν όπου τους επιτρέπεται για τον τηλεοπτικό αποκλεισμό τους, που ήρθε σε συνέχεια του κοινωνικού.

Νίκος Παγουλάτος

Πόσο **διστραμμένη** είναι η έννοια της **επιτυχίας** σήμερα;

“Εκείνο που πραγματικά έχει αξία σε αυτή τη ζωή, δεν είναι οι επιτυχίες και οι αποτυχίες μας. Είναι οι άνθρωποι με τους οποίους τις μοιραζόμαστε.”

Στο λεξικό της κοινής νεοελληνικής ως επιτυχία ορίζεται η κατάσταση που χαρακτηρίζεται από θετικά στοιχεία ή αποτελέσματα, από αναγνώριση, ευτυχία, επαγγελματική άνοδο κ.τ.λ. Αυτός ο ορισμός ευθυγραμμίζεται με όσα μας διδάσκει η κοινωνία για την επιτυχία. Αν για παράδειγμα κάνετε μια αναζήτηση για τις πιο επιτυχημένες γυναίκες στον κόσμο, θα οδηγηθείτε σε λίστες περιοδικών σαν αυτή: “50 άνω των 50: Οι πιο επιδραστικές και επιτυχημένες γυναίκες σε επενδύσεις, καινοτομία, lifestyle”. Αυτές οι γυναίκες είναι ηγέτιδες -η κάθε μία στον τομέα της- που έχουν επιτύχει την προβολή με βάση είτε την επιχειρηματική επιτυχία, ή την εξωτερική εμφάνιση, τα επιτεύγματα, ή τον πλούτο, το ταλέντο και τη φήμη, ή και όλα αυτά μαζί. Σε καμία περίπτωση δεν επιχειρώ να υπονομεύσω τον κόπο και τα επιτεύγματα αυτών των γυναικών, αλλά στόχος μου εδώ είναι να αναδείξω ένα μοτίβο.

Ένα μοτίβο για το πώς ορίζουμε την επιτυχία στη σύγχρονη εποχή, η οποία μετρείται πάντα με όρους οικονομικών, τίτλων και φήμης, βαθμολογίας και επιτευγμάτων. Και αυτή η αντίληψη σε δεύτερο χρόνο παράγει «οδηγίες χρήσης» συμβάλλοντας έτσι στη δόμηση της ανθρώπινης ταυτότητας. Δηλαδή οι άνθρωποι ορίζονται με τα κριτήρια της αγοράς, τα οποία σου υπαγορεύουν: «πήγαινε στο σχολείο -> πήγαινε στο πανεπιστήμιο -> δούλεψε σκληρά -> παντρεύσου -> κάνε παιδιά -> αγόρασε ένα σπίτι -> αγόρασε ένα αυτοκίνητο -> προόδευσε -> βγες στη σύνταξη», όπως το ξένο και ξεπερασμένο για εμάς μονοπάτι της προηγούμενης γενιάς, «όργωσε τη γη με τον πατέρα σου μέχρι να πεθάνει και να την κληρονομήσεις».

Η επαγή της επιτυχίας των social media

Αν οι κοινωνικοί αναλυτές στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης κατήγγειλαν ότι οι άνθρωποι μετατράπηκαν σε προεκτάσεις των μηχανών, οι σημερινοί τους συνάδελφοι θα έλεγαν ότι μετατράπηκαμε σε προεκτάσεις των social media. Η επιτυχία έχει οριστεί με διάφορους τρόπους κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Οστόσο, με την άνοδο της καταναλωτικής κουλτούρας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η επιτυχία συνδέεται όλο και περισσότερο με τον υλικό πλούτο, τη φήμη και την εξωτερική εμφάνιση. Αυτός ο στενός ορισμός της επιτυχίας έχει οδηγήσει σε ανταγωνισμό, ακραία εγωπάθεια, δυσαρέσκεια και δυστυχία τους ανθρώπους που δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτά τα μη ρεαλιστικά πρότυπα.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν γίνει πανταχού παρόντα στην καθημερινή μας ζωή, επηρεάζοντας αναμφίβολα τις αντιλήψεις μας για την επιτυχία. Με τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης όπως το Instagram και το Facebook να προβάλλουν τα στιγμιότυπα της ζωής των ανθρώπων, είναι εύκολο να πέσουμε στην παγίδα να συγκρίνουμε τους εαυτούς μας με τους άλλους. Βλέπουμε influencers να ζουν έναν φαινομενικά τέλειο τρόπο ζωής φορώντας ρούχα διάσημων σχεδιαστών, κάνοντας πολυτελείς διακοπές, με ακριβά γούστα, αμάξια και φυσικά καλοσημασμένα σώματα. Ως εκ τούτου, συχνά εγίζονουμε τα υλικά αγαθά με την επιτυχία. Έτσι πάντα νιώθουμε λίγοι, ανεπαρκείς και φυσικά αποτυχημένοι που δεν έχουμε μια αντίστοιχη ζωή.

Επιπλέον, οι αλγόριθμοι στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης δίνουν προτεραιότητα στο περιεχόμενο που έχει μεγαλύτερη αλληλεπίδραση (likes/ σχόλια/ κοινοποιήσεις). Με άλλα λόγια, οι αναρτήσεις που λαμβάνουν περισσότερη προσοχή προωθούνται στην κορυφή, ενώ εκείνες με λιγότερη συγκέντρωση παραμένουν κρυμμένες. Αυτό κάνει τα άτομα να επικεντρώνονται περισσότερο στη συσσώρευση likes και followers παρά στο να είναι αληθίνα στον εαυτό τους ή στα πάθη τους. Αυτό το ανυπέβλητο χάσμα λοιπόν μεταξύ της πραγματικής μας ζωής και του τι θεωρούμε επιτυχία, μας καθιστά κάτι σαν χάρση σε έναν τροχό που γυρίζει αέναα χωρίς παύση, καθώς δεν μπορούμε από πούθεν να αντλήσουμε ικανοποίηση. Πάντα θα βρίσκεται κάποιος πιο πλούσιος από εμάς, που θα έχει πιο όμορφο ή σύνηθο, καλύτερη δουλειά, πιο χαριτωμένα παιδιά, πιο ψηλούς βαθμούς στο σχολείο, πιο ακριβό αμάξι, ωραιότερα ρούχα, πιο γυμνασμένο σώμα και μεγαλύτερο σπίτι από το δικό μας.

Κοινωνία της επίδοσης

Είναι αυτό ακριβώς που περιγράφει ο Νοτιοκορεάτης στοχαστής Μπι-σύνγκ-Τσοουλ Χαν στο βιβλίο του “Κοινωνία της Κόπωσης”, ότι διανύουμε την κοινωνία «της επίδοσης» η οποία, όπως μας λέει, βασίζεται στον αυτοεξαντασιασμό. Αυτό κατά τον ίδιο συμβαίνει επειδή η αυτοεκμετάλλευση είναι πολύ αποτελεσματικότερη σε σχέση με την εκμετάλλευση από τρίτους: στην κοινωνία της επίδοσης δε σε εξαναγκάζει κάποιος να εργάζεσαι μέχρι εξάντλησης, αλλά μόνος σου εξαναγκάζεις τον εαυτό σου. Αν η «πειθαρχική κοινωνία» παρήγε εγκληματίες, η «επιδοσιακή» κοινωνία, όπως λέει ο ίδιος, παράγει ανθρώπους εξαντλημένους και καταθλιπτικούς.

Στην κοινωνία της «επίδοσης» είμαστε οι τύρανοι του εαυτού μας

Κατά τα λεγόμενά του: «Στη σύγχρονη εποχή, παρά το γεγονός ότι οι αληθινές αλυσίδες έχουν εκλείψει, παρατηρούμε να δημιουργείται ένας νέος τύπος σκλάβων. Είναι ο άνθρωπος που υποβάλλει τον εαυτό του σε εθελοντική εξάντληση». Ο Χαν εκθέτει τους λόγους αυτής της αφύσικης συμπεριφοράς και εξηγεί με ποιον τρόπο οι κοινωνίες μας έχουν πέσει θύματα της κατάχρησης μιας και μόνο έννοιας: της «θετικότητας». Η έννοια αυτή, υποβοηθούμενη από την ψευδαίσθηση της «ελευθερίας επιλογής», παράγει κουρασμένους, αποτυχημένους και καταθλιπτικούς ανθρώπους.

«Yes we can, yes, yeess»: Είμαστε δέματα της έννοιας της θετικότητας

Συγκεκριμένα, οι σημερινές κοινωνίες στις οποίες ζούμε χαρακτηρίζονται από εμμονή προς τις επιδόσεις μας. Σε αντίθεση με τη νεωτερική κοινωνία, που συγκροτήθηκε πάνω σε ένα πυκνό πλέγμα άρνησης, περιορισμών και απαγορεύσεων, η μετανεωτερική κοινωνία είναι η κατ'εξοχήν κοινωνία της κατάφασης και της θετικότητας. Αν η νεωτερική κοινωνία χαρακτήριζε το ρήμα «πρέπει», η μετανεωτερική τη χαρακτηρίζει το ρήμα «μπορείς». Αντίθετα με την προσαγή «μπορείς, επειδή οφείλεις» της παλιάς κοινωνίας, η νέα κοινωνία υποβάλλει το «οφείλεις, επειδή μπορείς». Και υιοθετώντας το ολόκληρο «Yes we can», ανάγει την αυτοεκμετάλλευση σε κυρίαρχη συμπεριφορά.

Η κυρίαρχη ρητορική περί θετικής σκέψης αναπαράγει την ψευδαίσθηση ότι ο άνθρωπος μπορεί να επιτύχει σχεδόν τα πάντα, μπορεί να αλλάξει σχεδόν τα πάντα, και επομένως είναι υπεύθυνος για οτιδήποτε του συμβαίνει. Στην κοινωνία της θετικότητας σχεδόν «απαγορεύεται» να είσαι δυστυχής. Η κοινωνία της θετικότητας περιθωριοποιεί επίσης την πλιξη και τους αργόχολους ανθρώπους, αγνώστους σε πρότυπο τη δράση και την πρακτική ζωή. Αυτή ακριβώς η θετικότητα είναι που μετατρέπει τις εξωτερικές υποχρεώσεις και αναγκαιότητες σε εσωτερικές ανάγκες.

Οστόσο, γνωρίζουμε πολύ καλά ότι οι κοινωνικές επιταγές για την επιτυχία δεν μπορούν να οδηγήσουν στην ευτυχία. Πρέπει να ευθυγραμμίσουμε τον ορισμό μας με τις αξίες, τους στόχους και τα αληθινά μας πάθη. Η επιτυχία είναι πιο ουσιαστική και ολοκληρωμένη όταν οι πράξεις και οι στόχοι μας αντιπροσωπεύουν τα πιστεύω και τον αξιακό μας κώδικα.

Ήρθε η ώρα να επαναπροσδιορίσουμε την επιτυχία με τρόπο που να περιλαμβάνει την προσωπική ολοκλήρωση και την κοινωνική συνεισφορά. Πρέπει να εκτιμήσουμε τη δημιουργικότητα, την ενσυναίσθηση, την καλοσύνη και την οικοδόμηση της κοινότητας αντί να εστιάζουμε μόνο στα υλιστικά κέρδη ορμώμενοι από τις αξίες της αγοράς και του ανταγωνισμού. Όλοι μας έχουμε διδαχθεί έναν ορισμό της επιτυχίας, όμως πρέπει να επανορθώσουμε έναν άλλον, δικό μας κατά-δικό μας, αληθινό και ουσιαστικό. Η προσπάθεια να επιτύχουμε τις προσδοκίες της κοινωνίας για την επιτυχία, μας καθιστά δυστυχισμένους, πτωχεύοντας, ανταγωνιστικούς, εγωπαθείς, άρρωστους και καταθλιπτικούς. Όμως οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε όλοι μοναδικές ψυχές και πρέπει να χαράσουμε το δικό μας σχέδιο, το δικό μας μονοπάτι.

Πώς θα μπορούσε να μοιάζει ένας νέος ορισμός της επιτυχίας;

Σε αυτόν τον νέο ορισμό της επιτυχίας, η αποδοχή της αποτυχίας ως ουσιαστικό μέρος του ταξιδιού προς την ανάπτυξη μας, είναι άκρως σημαντική. Αντί να μετράει κανείς τον εαυτό του με αυθαίρετα πρότυπα που θέτει η κοινωνία ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα άτομα θα πρέπει να τρέφουν τις μοναδικές τους ικανότητες και τα ταλέντα, αναγνωρίζοντας παράλληλα τους τομείς στους οποίους χρειάζονται βελτίωση. Επιπλέον, αυτός ο νέος ορισμός θα ενθάρρυνε τους ανθρώπους να δίνουν προτεραιότητα στην αυτοφροντίδα, φροντίζοντας την ψυχική τους υγεία μέσω διαλογισμού ενσυνειδητότητας. Οι άνθρωποι θα εκτιμούσαν επίσης την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, δηλαδή του ελεύθερου χρόνου έναντι της συνεχούς προσπάθειας για επαγγελματική ανέλιξη με κάθε κόστος.

Ο επαναπροσδιορισμός του τι εννοούμε με τον όρο «επιτυχία» θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανακούφιση από ορισμένες από τις πιέσεις που δημιουργούνται από τις μη ρεαλιστικές κοινωνικές προσδοκίες που μας κάνουν να αισθανόμαστε συνεχή πίεση, αλλά και την επαναλαμβανόμενη αίσθηση ότι όλα είναι μάταια - που μάλλον είναι, αν προσποιούμαστε ότι είμαστε κάτι που δεν είμαστε και ούτε και επιθυμούμε.

Πώς να αρχίσετε να πετύχετε την επιτυχία σύμφωνα με τον νέο μας ορισμό

Τώρα που έχουμε επαναπροσδιορίσει την επιτυχία, ήρθε η ώρα να αρχίσουμε να την κερδίζουμε με νέους τρόπους. Ακολουθούν ορισμένα βήματα που μπορείτε να κάνετε για να ξεκινήσετε:

1. Ξεθέστε τους δικούς σας κατ'αδίκους σας στόχους. Αντί να στοχεύετε στους παραδοσιακούς δείκτες επιτυχίας που επιτάσσει η κοινωνία, όπως μια καλοπληρωμένη δουλειά ή ένα μεγάλο σπίτι, θέστε

τους δικούς σας στόχους με βάση αυτά που πραγματικά έχουν σημασία για εσάς, το μοίρασμα, τη δημιουργικότητα, την συμμετοχή στα κοινά, την καλοσύνη της καθημερινής ζωής, τον έρωτα, την φροντίδα των αγαπημένων σου.

2. Επιτυχία δεν είναι μόνο το σύνολο όσων καταφέρνεις να γίνεις αλλά κυρίως όσων κατάφερες να ΜΗΝ γίνεις. Να είσαι περιφάνος που δεν πούλησες φθηνά το τομάρι σου -που λείει και η Γώγου- για μια προαγωγή, κι ας έμεινες το «μαύρο πρόβατο της οικογένειας». Μπράβο που δεν έγινες παλιάνθρωπος, που δεν πάτησες επί ποταμών, που δεν έγινες μαλάκας και μικρόψυχος, που δεν έγινες φασίστας, τσιγκούνις, που δεν διέπραξες αδικίες και που κατάφερες να μην ντρέπεται για αυτό που είσαι. Δεν το λες και λίγο!

3. Αναζητάτε την κοινότητα, τους άλλους. Το να περιβάλλετε τον εαυτό σας με ανθρώπους με παρόμοιες αξίες και φιλοδοξίες μπορεί να σας προσφέρει υποστήριξη και εμπνευση, ενδυνάμωση, αλληλεγγύη και πάνω από όλα την αντίληψη ότι είστε μέρος του όλου. Ενώ η κοινωνικός ορισμός της επιτυχίας βασίζεται στο να θεμελιώσουμε τον ανταγωνισμό, η πραγματική επιτυχία βασίζεται στο να καταφέρουμε να ζούμε σε κοινωνίες ανθρώπων, μοιράσματος, επικοινωνίας και αλληλεγγύης, σπάζοντας τον κλοιό της αλλοτρίωσης και της απομόνωσης του σύγχρονου κόσμου.

4. Γιορτάστε τις μικρές νίκες. Αναγνωρίστε την πρόοδο προς τους στόχους σας, όσο μικρές κι αν φαίνονται, ακόμα και όπως αναφέρθηκε πιο πάνω που καταφέρατε να ΜΗΝ γίνετε κάτι. Το να γιορτάζετε κάθε βήμα προς τα εμπρός θα σας βοηθήσει να διατηρήσετε τα κίνητρα σε υψηλά επίπεδα. Σκεφτείτε, για παράδειγμα, να διοργανώσετε μια μικρή γιορτή στην ταράτσα σας με αφορμή την επιτυχία σας που «ΔΕΝ γίνετε μαλάκας», γιορτάστε την επιτυχία της αγάπης αντί μια προαγωγή - «Είναι η αγάπη ένα ταξίδι από γιορτή σε γιορτή», όπως τραγουδάει και ο Αγγελάκας, άλλωστε.

5. Σημασία έχουν οι άνθρωποι. Τέλος, να θυμάσαι ότι σημασία δεν έχει αν θα καταφέρεσαι να πας ψηλά ή όχι. Όσο γραφικό κι αν ακούγεται, το πιο σημαντικό στη ζωή είναι οι άνθρωποι. Εκείνοι που απλόχερα σου χάρισαν τις γνώσεις τους, με αγάπη και υπομονή, εκείνος που σε έμαθε να κολυμπάς ή να κάνεις ποδόσφαιρο. Ο άνθρωπος που μας διάβαζε το πρώτο παραμύθι, ο πρώτος μάγιστρος που άκουσε τον πόνο μας, εκείνος που έγγραψε το πρώτο τραγούδι που ήταν εκεί για να πιστείες από τους στίχους του. Εκείνοι που σε στήριξαν σε κάθε τρέλα, σε κάθε «παράλογη» προσπάθεια. Ο άνθρωπος που κάνατε μαζί το πρώτο σας μεθύσι και σου κρατούσε κατόπιν τα μαλλιά καθώς ξέρναγες. Εκείνοι που πραγματικά έχει αξία σε αυτή τη ζωή δεν είναι οι επιτυχίες και οι αποτυχίες μας. Είναι οι άνθρωποι με τους οποίους τις μοιραζόμαστε.

Ο αντικαταπριρισμός μας στα μάτια τους. Η ζωή μας μέσα στις ζωές τους. Οι άνθρωποι τους οποίους μπορεί να διάξαι η να διώχνουμε. Οι άνθρωποι που αγωνίζονται και αυτοί σε παράλληλες πορείες, αλλά ποτέ δε κουραζόμαστε και ποτέ δε κουράζονται να μας βοηθούν και να τους βοηθάμε, όταν το έχουν και το έχουμε ανάγκη. Οι άνθρωποι που θα είναι δίπλα μας και στον πάτο και στην κορυφή - ειδικά αυτό, οι άνθρωποι που 'ναι και στα δύο.

Να μάθεις να δέχεσαι την αγάπη - αυτό είναι σίγουρα μια τεράστια επιτυχία. Όμως η μεγαλύτερη επιτυχία από όλες είναι τούτη εδώ: να κλείνεις τις πτυχές σου με αγάπη και όχι καταπληκτικότητα. Εκείνο που πραγματικά έχει αξία σε αυτή τη ζωή, δεν είναι οι επιτυχίες και οι αποτυχίες μας. Είναι οι άνθρωποι με τους οποίους τις μοιραζόμαστε.

Χριστίνα Στυλιανού

Από τον Θανάση Λάλα

Χοσέ Καρρέρας:

«Η κατάργηση του αήττητου του χρόνου είναι η μόνη απόδειξη της ιδιοφυΐας»

Ο σπουδαίος τενόρος Χοσέ Καρρέρας συζητά με τον Θανάση Λάλα για τη μακρά καριέρα του, τις προκλήσεις και τα ορόσημα που καθόρισαν την πορεία του στον κόσμο της όπερας.

Ο Χοσέ Καρρέρας, με το ταλέντο και την αφοσίωσή του στη μουσική, έχει καταφέρει να μαγέψει κοινό και κριτικούς σε όλο τον κόσμο. Μέσα από τη ροή του λόγου του, μας δίνει μια μοναδική ματιά στη ζωή και το έργο ενός από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες της εποχής μας. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, «Το ταλέντο είναι ένα φως στο σκοτάδι του μέλλοντος που απλώνεται μπροστά μας», μια φράση που αποκαλύπτει την πίστη του στη δύναμη της δημιουργικότητας και της τέχνης. Ο Καρρέρας, στη συνέντευξη που θα διαβάσετε, μιλά για την ισορροπία μεταξύ λογικής και συναισθήματος, σημειώνοντας ότι «Το συναίσθημα κάποιες στιγμές μπορεί να τυφλώσει τη λογική και να την υποτάξει», ενώ τονίζει τη σημασία της αφοσίωσης ενός καλλιτέχνη στο έργο του: «Η μόνη πολυτέλειά μας είναι να διαθέτουμε χρόνο σε αυτό που αγαπάμε». Επισημαίνει επίσης πως η μουσική χωρίς λάθη είναι μουσική χωρίς ψυχή και πως «ο μεγάλος ερμηνευτής κολλάει στο μυαλό του θεατή του, αλλάζει τους χρόνους, τη διάθεση, τον απασχολεί». Ο σπουδαίος τενόρος, με λόγια γεμάτα σοφία, μας προσκαλεί να δούμε πέρα από το προ-

φανές και να αντιληφθούμε τη βαθύτερη ουσία της τέχνης και της ζωής. Αυτή η συνέντευξη είναι μια ευκαιρία να γνωρίσουμε καλύτερα έναν καλλιτέχνη που έχει αφιερώσει τη ζωή του στη μουσική, την επικοινωνία με το κοινό του αλλά και στο Ίδρυμα που ίδρυσε μετά την περιπέτειά του με τη λευχαιμία.

-Χαίρομαι που σας συναντώ από κοντά. Ελπίζω να μη σας απογοητεύσω... (γέλια)

-Μην ανησυχείτε. Αλήθεια, πώς αποφασίσατε στη ζωή σας να γίνετε τραγουδιστής του λυρικού τραγουδιού; Δεν αποφάσισα ακριβώς...

-Είχατε κάποια επαφή με αυτό το είδος του τραγουδιού από παιδί;

Όχι, όχι. Απλώς, το μόνο που μπορώ να πω, είναι ότι όταν ήμουν πολύ νέος ακόμα -ξί ετών νομίζω- με είχαν πάει οι δικοί μου στον κινηματογράφο της γειτονιάς μας, στη Βαρκελώνη, να δω μια ταινία που λεγόταν "Ο μεγάλος Καρούζο". Νομίζω ότι τότε ήταν που για πρώτη φορά ανακάλυψα πως είχα μια έφεση στο

τραγούδι. Ένωσα μια συγγένεια, σαν να ανακάλυψα έναν αδελφό που υπήρχε και δεν το ήξερα. Θυμάμαι, είχα τρελαθεί ακούγοντας αυτή τη μουσική. Πάντως ποτέ δεν αποφάσισα συνειδητά να γίνω μουσικός ή να γίνω τραγουδιστής. Μάλλον το ένστικτό μου με οδηγούσε στον δρόμο της μουσικής και του τραγουδιού.

-Το ένστικτό σας; Και τι είναι το ένστικτο;

Το ένστικτο είναι μια φωνή που κρύβουμε μέσα μας και μας φωνάζει συχνά να πάμε προς τα εκεί ή προς τα 'δώ. Όποιος εμπιστεύεται αυτή τη φωνή και την ακολουθεί σπάνια οδηγείται σε μέρη όπου δε θα έπρεπε να βρεθεί. Το ένστικτό μας βρίσκεται πάντα σε απευθείας σύνδεση με τις επιθυμίες μας.

-Είδατε τον "Μεγάλο Καρούζο". Τι έγινε μετά;

Τίποτα ιδιαίτερο. (γέλια) Στην αρχή τραγουδούσα στο σπίτι, αλλά επέμενα πάρα πολύ και έτσι κάποια στιγμή -περίπου έναν χρόνο αργότερα- οι γονείς μου με έστειλαν στο Κονσερβατούαρ, όπου άρχισα να σπουδάζω μουσική, πάντα με τη φιλοδοξία να μπορέσω μια ημέρα να γίνω τραγουδιστής.

-Θα μπορούσε για κάποιον λόγο τελικώς να μην έχετε γίνει τραγουδιστής;

Και βέβαια. Υπάρχουν σπουδαία ταλέντα που τελικώς χάνονται στον δρόμο. Το περιβάλλον παίζει σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση των ονείρων μας. Η αλήθεια είναι ότι στάθηκε πολύ τυχερός αφού η ζωή με βοήθησε να πραγματοποιήσω τα όνειρά μου. Τα πάντα ήταν θέμα τύχης, ή και θέμα τύχης. Αν δεν είχατε αυτή την καλή σχέση με τη θεά Τύχη, μπορείτε να χαθείτε.

-Ακούω πολλούς ανθρώπους που έχουν καταφέρει κάτι μεγάλο στη ζωή τους να λένε ότι το οφείλουν στην τύχη. Τι είναι η τύχη;

Το απρόβλεπτο που καταλήγει υπέρ σου. Περιπατάς προσεκτικά πάνω σε ένα πεζοδρόμιο και συμβαίνει το απρόβλεπτο. Ένα αυτοκίνητο καβαλάει το πεζοδρόμιο και σκοτώνει όλους τους πεζούς που βρίσκονται μπροστά του εκτός από εσένα, που εκείνη τη στιγμή βρίσκεσαι πλάι σε μια πόρτα ανοιχτή και κώνεσαι μέσα. Σώζεσαι από θαύμα. Αυτό είναι η τύχη: το άπιστευτο που τελικώς γίνεται αληθινό.

-Από παιδί όμως ακούω ότι πολλοί άνθρωποι φτιάχνουν την τύχη μόνοι τους. Ισχύει και αυτό;

Πολλοί άνθρωποι συγκεντρώνονται τόσο πολύ στον στόχο τους που προβλέπουν και το απρόβλεπτο, το απίθανο, και συνομιλούν με την κρυφή γνώση που οδηγεί τον κόσμο τούτο. Δεν φτιάχνουν την τύχη τους. Την παρακολουθούν από τόσο κοντά που τη συναντούν προτού τους συναντήσει αυτή. Αυτοί δεν αφηνιάζονται από την τύχη τους.

-Αλήθεια, μέσα σε τι περιβάλλον μεγαλώσατε; Ο πατέρας σας τι δουλειά έκανε; Ήταν φιλόμουςος; Ο πατέρας μου -ώσπου να αρχίσει ο ισπανικός εμφύλιος- ήταν δάσκαλος.

-Και μετά;

Επειδή κατά τη διάρκεια του πολέμου τάχθηκε ανοιχτά εναντίον του Φράνκο, του απαγορεύτηκε μετά να διδάξει. Φαντάζεστε πώς λειτουργεί μια δικτατορία. Έτσι λειτουργούσε λοιπόν και η δι-

κτατορία του Φράνκο. Δεν είναι ανάγκη να σας πω περισσότερα. Οι δάσκαλοι σε μια δικτατορία είναι το άλφα και το ωμέγα για το καθεστώς. Οι δικτατορίες τους αντιφρονούντες δασκάλους δεν τους θέλουν μέσα στα πόδια τους γιατί τους φοβούνται. Ο δάσκαλος είναι ο πορτιέρης των μνημάτων που φθάνουν στις ψυχές των παιδιών. Είναι αυτός που, αν θέλει, μπορεί στην πιο τρυφερή ηλικία να ανοίξει τους ασκούς του μίσους ή της αγάπης για ένα παιδί.

-Μετά τον πόλεμο ο πατέρας σας τι δουλειά έκανε;

Αναγκάστηκε ο άνθρωπος να γίνει τροχονόμος, όσο περίεργο και να σας ακούγεται. Για την ακρίβεια η δουλειά του ήταν να ελέγχει το μοπιλιάρισμα επειδή την εποχή εκείνη στη Βαρκελώνη υπήρχε μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα.

-Και η μητέρα σας τι δουλειά έκανε;

Α, η μητέρα μου ήταν κομμώτρια. Για να καταλάβετε, εμένα με γέννησε μέσα στο κομμωτήριο... (γέλια) ...το οποίο ουσιαστικά ήταν ένας μικρός χώρος μέσα στο σπίτι μας - στο χολ του σπιτιού μας για την ακρίβεια. Παρ' όλα αυτά, έζησα πολύ ευτυχισμένα παιδικά χρόνια μέσα σε μια οικογένεια που είχε αξίες. Μαζί μας ζούσαν και οι γονείς της μητέρας μου -ο παππούς και η γιαγιά-, ήμασταν δηλαδή μια κανονικότητα μεσογειακή οικογένεια. Για μένα το παν στην αρχή της ζωής σου είναι να ζήσεις με την ανάσα της οικογένειας. Είναι σπουδαίο πράγμα μια ζεστή αγκαλιά για οποιοδήποτε παιδί. Και η πίστη των δικών του στις αρετές και στις δυνάμεις του.

-Υπήρχε μια στιγμή που οι δικοί σας προσπάθησαν να σας αποτρέψουν από το να γίνετε τραγουδιστής;

Οφείλω να πω ότι σε όλη μου τη ζωή είχα την υποστήριξη της οικογένειάς μου, η οποία από την πρώτη στιγμή πίστεψε στο ταλέντο μου και στις δυνατότητές μου. Αυτό με βοήθησε πολύ να βρω τον δρόμο μου χωρίς να χάσω πολύτιμο χρόνο.

-Πιστεύετε ότι, αν είχατε μεγαλώσει μέσα σε ένα άλλο περιβάλλον, ίσως να μην είχατε καταφέρει να κάνετε αυτά που κάνατε στη ζωή σας; Με το ταλέντο μπορούμε να υπερβούμε τα εμπόδια του περιβάλλοντος; Τελικά, πόσο μπορεί να επηρεάσει το περιβάλλον αυτό που γεννηθήκαμε να κάνουμε;

Νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικός παράγον στην ζωή και στην εξέλιξη μας το περιβάλλον. Δε λέω, μπορεί κάποιος να έχει μέσα του δύναμη και αποφασιστικότητα που να πηγάει από το ταλέντο του, την επιθυμία του να κάνει αυτό και όχι κάτι άλλο στη ζωή του, αλλά συνήθως από τα πρώτα πράγματα με τα οποία πρέπει να παλέψει για να καταφέρει να κάνει κάποιος αυτό που θέλει είναι οι δικοί του άνθρωποι, το ίδιο του το περιβάλλον. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο δρόμος προς την επιτυχία των ονείρων σου γίνεται πολύ πιο δύσκολος. Χάνεις πολύτιμο χρόνο. Μερικές φορές μάλιστα είναι τόσο ισχυρές οι αντιστάσεις του περιβάλλοντος που οδηγούν ακόμα και πολύ ταλαντούχους ανθρώπους σε λάθος δρόμο. Το ταλέντο είναι ένα φως στο σκοτάδι του μέλλοντος που απλώνεται μπροστά μας, αλλά σε καμία περίπτωση δεν είναι ικανό να αντισταθεί σε ένα αντιδραστικό περιβάλλον. Το περιβάλλον άλλωστε έχει στο οπλοστάσιό του ένα όπλο ανίκητο: το συναί-

σθημα. Το συναίσθημα κάποιες στιγμές μπορεί να τυφλώσει τη λογική και να την υποτάξει.

-Αλήθεια, μιλάμε εδώ και ώρα για το ταλέντο χωρίς να το έχουμε ορίσει. Τι είναι για σας το ταλέντο;

Πιστεύω ότι το ταλέντο είναι ένα δώρο που χαρίζει ο Θεός σε κάποιους ανθρώπους, αλλά συγχρόνως είναι και ένας συνδυασμός πολλών ακόμη πραγμάτων.

-Θέλετε να γίνετε λίγο πιο σαφής;

Όταν λέμε ταλέντο δεν εννοούμε ένα πράγμα μόνο. Ταλέντο σημαίνει να έχεις προδιάθεση, να διαθέτεις ένα πολύ συγκεκριμένο ένστικτο, να μπορείς με κάποιον τρόπο να εκφράζεις αυτό που έχεις μέσα σου - μιλάω τώρα γενικά, για όλους τους καλλιτέχνες. Από εκεί και πέρα, όμως, πρέπει κανείς να προσπαθεί να βελτιώσει αυτό που του χάρισε η φύση, να δουλεύει πολύ πάνω σε αυτό. Επίσης πολύ σημαντικό σε όλους τους τομείς της τέχνης είναι το να έχεις μέσα σου αυτή τη δύναμη της επικοινωνίας. Η δύναμη της επικοινωνίας είναι μέρος του ταλέντου. Τι να την κάνεις τη δυνατότητα σου να παίζεις εξαιρετικό πιάνο στα ξέλι σου, αν δεν μπορείς να μαγέψεις τον κόσμο παίζοντας πιάνο; Το ταλέντο δεν είναι δεξιότητα, είναι μαγεία και νομίζω ότι με αυτό γεννιέται κανείς. Η μαγεία δεν αποκτάται με δουλειά ή με διάφορα άλλα κόλπα.

-Είπατε πριν ότι το ταλέντο είναι θείο χάρισμα...

Ναι.

-Πιστεύετε στον Θεό;

Ναι, φυσικά, πιστεύω στον Θεό. Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου φαίνεται ότι στις ημέρες μας φθασαμε στο σημείο να θεωρούμε αδυναμία μας την πίστη μας στο Θεό. Με το που λέει κάποιος «πιστεύω στο Θεό» είναι σαν να ομολογεί μια αδυναμία. Και βλέπουμε ανθρώπους επιτυχημένους ή ανθρώπους οι οποίοι έχουν σχέση με το πνεύμα και τη διάνοση να προσπαθούν να αποφύγουν μια τέτοια ομολογία... «Μα δε βλέπετε γύρω σας;», σου λένε... «Η κατάσταση μαρτυρεί σε κάτι την ύπαρξη του Θεού;» «Ο Θεός ευθύνεται για όλα τα συμβαίνοντά γύρω μας;» Αν ίσχυαν αυτοί οι ισχυρισμοί, θα έπρεπε να αρχίσουμε να αμφισβητούμε γενικότερα το πόσο δίκαιος είναι ο Θεός - γιατί κάποιος άνθρωπος να είναι άρρωστος, κάποιος άλλος να παθαίνουν ατυχήματα; Εγώ καταλήγω λοιπόν ότι δεν μπορούμε για όλα να θεωρούμε υπεύθυνο το Θεό.

-Μήπως ο Θεός είναι μια επινόηση του ανθρώπου; Μή-

πως μέσω της επινόησης αυτής ο άνθρωπος βρίσκει μια διέξοδο στην ανάγκη του να πιστεύει ότι υπάρχει κάτι ανώτερο από αυτόν; Μήπως ο Θεός είναι μια παρηγορία της αδυναμίας μας;

Καταλαβαίνω πού το πάτε. Δε διαφωνώ με αυτά που λέτε. Θεωρώ όμως ότι είναι πολύ σημαντικό για όλους να πιστεύουμε σε κάτι ανώτερο, οτιδήποτε και αν είναι αυτό. Δεν είμαι εγώ που θα υποδείξω στους άλλους πού και τι να πιστεύουν. Η πίστη γενικώς νομίζω ότι βοηθάει πολύ τον άνθρωπο. Του δίνει δύναμη στις δύσκολες στιγμές, λειτουργεί ως καταφύγιο και ως απάνεμο λιμναάκι... Επομένως, και επινόηση να είναι ο Θεός, είναι αναγκαίος.

-Η βασική προϋπόθεση επιτυχίας των ονείρων μας είναι η ύπαρξη ταλέντου;

Νομίζω ότι είναι ένας συνδυασμός πολλών πραγμάτων. Χωρίς ταλέντο δε γίνεται τίποτα, αλλά από εκεί και πέρα χρειάζονται αποφασιστικότητα, πεθαρχία και επιθυμία να είσαι καλός σε αυτό που κάνεις. Έτσι είναι. Χρειάζονται όλα αυτά για να μπορείς κάποιος να πετύχει, όχι μόνο ως καλλιτέχνης αλλά και σε οποιονδήποτε άλλο χώρο.

-Υπάρχουν σωστοί και λανθασμένοι δρόμοι στη ζωή κάθε ανθρώπου;

Το σημαντικό είναι να είναι κανείς όσο γίνεται πιο αυστηρός με τον εαυτό του και να ακολουθεί το ένστικτό του χωρίς να ξεφεύγει από τις αρχές που του έδωσε η οικογένειά του. Να προσπαθεί να είναι συνεπής απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό και σε αυτά που πιστεύει. Φυσικά όλοι κάνουμε λάθη αλλά ο καθένας μας πρέπει να ξέρει ποιος είναι. Το σωστό και το λάθος έχει να κάνει με τη συνέπεια και την ασυνέπεια προς τον εαυτό μας τον ίδιο. Πάντως, είναι δύσκολο το ερώτημα που θέτετε. Θα προσπαθήσω να το θέσω λιγάκι πιο απλά. Επειδή στη ζωή υπάρχουν και το καλό και το κακό, το σημαντικό είναι να γνωρίζεις, να μπορείς να συνειδητοποιείς πότε κάνεις κάτι κακό. Δυστυχώς κάποιος άνθρωπος δεν μπορούν να τίποτα να το συνειδητοποιήσουν. Δεν τους το επιτρέπει το «εγώ» τους.

-Το «εγώ» τούς εμποδίζει;

(γέλια) Θυμάμαι ένα από τα βιβλία που διάβαζα ως παιδί -εκεί γύρω στα 10-, εξηγούσε με πολύ απλό τρόπο τι είναι συνειδητό. Έλεγε ότι η συνειδητότητα είναι κάτι που, ενώ το έχουμε μέσα τους όλοι οι άνθρωποι, είναι δύσκολο να το περιγράψουμε. Κάθε φορά που κάνουμε κάτι κακό μας ελέγχει και κάθε φορά που κάνουμε κάτι καλό μας χειροκροτεί. Νομίζω ότι αυτό είναι που βάζει και το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο ο καθένας μας μπορεί να ξεχωρίσει το καλό από το κακό. Κάθε φορά που μπαίνουμε στον πειρασμό να κάνουμε κάτι κακό, μόνο και μόνο επειδή αυτό εξυπηρετεί τα συμφέροντά μας, πρέπει να πολεμάμε, να προσπαθούμε να το αποφύγουμε, και ας έχουμε συνέπειες. Κάνοντας κακό για να πετύχουμε τα σχέδιά μας το μόνο που καταφέρνουμε είναι να μαραζώνουμε μέσα στις τύψεις. Έχετε δει γύρω σας πόσοι άνθρωποι θεωρούνται από όλους προνομιούχοι και τυχεροί για ό,τι έχουν καταφέρει στη ζωή τους κι όμως οι ίδιοι είναι δυστυχείς... Δεν έχει σημασία, κύριε Λάλα, να καταφέρεις κάτι ενδιαφέρον απλώς. Δυστυχώς παίζει ρόλο και το πώς τα καταφέρεις.

Αν πέτυχε τον στόχο αλλά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σκότωσε όποιον βρήκες μπροστά σου, οι τύψεις είναι μεγαλύτερες από τη χαρά του αποτελέσματος. Γι' αυτό σας είπα πριν ότι πρέπει να έχεις συνειδητότητα του τι κάνεις κάθε φορά. Μόνο έτσι ελέγχεις το κακό και απολαμβάνεις το καλό.

Τα λάθη είναι πηγή γνώσης;

Τις περισσότερες φορές ναι.

-Αν είναι έτσι, τότε γιατί κάνουμε και ξανακάνουμε τα ίδια λάθη;

Αυτή είναι η ανθρώπινη φύση μας. Είμαστε όντα που λειτουργούμε με τη λογική και όχι με το θυμικό. Τα υπόλοιπα ζώα, τα οποία δεν λειτουργούν με τη λογική, ποτέ δεν επαναλαμβάνουν τα ίδια λάθη. Αυτό το κάνουμε μόνο εμείς οι άνθρωποι. Το λάθος για να μην το ξανακάνεις πρέπει να το βιώσεις βαθιά. Δυστυχώς διά της αφηγήσεως λαθών που έκαναν άλλοι δε μαθαίνουμε. Εγώ νομίζω ότι έχουμε τη δυνατότητα να μαθαίνουμε μόνο από τα λάθη μας, τα δικά μας λάθη. Επίσης μπορεί ένα λάθος που κάνουμε να οφείλεται στις συνθήκες οι οποίες μας περιβάλλουν, στις περιστάσεις. Με φόντο άλλες περιστάσεις ίσως να μην ήταν η ίδια πράξη λάθος. Τις περισσότερες φορές το λάθος οφείλεται σε συνειδητές αποφάσεις μας. Αυτά θεωρώ πραγματικά λάθη.

Όσο περισσότερα ξέρουμε τόσο πιο εκτεθειμένοι είμαστε στο λάθος;

(γέλια) Ίσα ίσα, το αντίθετο. Η γνώση είναι κάτι που μπορεί να μας προστατέψει από τα λάθη.

-Το ζήποιο στη ζωή μας είναι να πάψουμε να κάνουμε λάθη κάποια στιγμή;

Φυσικά όχι. (γέλια) Θα συνεχίσουμε να κάνουμε λάθη... Ίσως λιγότερα, ίσως πιο διαφορετικά, αλλά λάθη θα κάνουμε πάντα. Το λάθος είναι η πέτρα που συχνά κρύβει το σωστό. Σημεία πάντως δεν έχει το αν κάνουμε λάθη αλλά το πόσο συνειδητά τα κάνουμε. Τι κάνουμε, δηλαδή, για να υπερβούμε το λάθος μας όταν αυτό γίνεται. Αυτό έχει σημασία.

-Ο άνθρωπος πρέπει να είναι περισσότερο λογικός ή συναισθηματικός στις ημέρες μας;

Θέλοντας και μη, είμαστε λιγότερο λογικοί και περισσότερο ευαίσθητοι. Ανά πάσα στιγμή υπάρχει κάτι το οποίο μπορεί να μας επηρεάσει συναισθηματικά και να χάσουμε τον έλεγχο και τη λογική μας. Συχνά το συναίσθημα πιστεύουμε ότι ταυτίζεται με έναν μαγικό τρόπο με τη λογική, όχι γιατί ταυτίζεται αλλά γιατί εμείς έτσι θέλουμε τη δεδομένη στιγμή. Όλα αυτά συμβαίνουν επειδή είμαστε άνθρωποι και λειτουργούμε συναισθηματικά. Πιστεύω ότι το συναίσθημα είναι αυτό που μας κάνει να επαναλαμβάνουμε τα ίδια λάθη.

-Οι επιρροές ή οι επιλογές καθορίζουν την πορεία μας στη ζωή;

Νομίζω και τα δύο. Το περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνουμε και μας επηρεάζει, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, όπως είπαμε. Από την άλλη, όμως, εξίσου σημαντικές είναι και οι επιλογές που συγκεκριμένες επιλογές μας. Γι' αυτό σας είπα στην αρχή ότι πρέπει να έχουμε κάποιες αρχές τις οποίες πρέπει να τηρούμε αυστηρά.

-Πώς αντιμετωπίζετε ένα λάθος κατά τη διάρκεια της παράστασης;

Εξαρτάται από το πόσο μεγάλο είναι το λάθος. Γιατί μικρά λάθη όλοι κάνουμε -και μουσικά και φωνητικά- πάνω στη σκηνή... Είναι φυσικό. Αλλά το αν το κοινό θα αντιληφθεί ένα τέτοιο λάθος, σας λέω και πάλι ότι εξαρτάται από το πόσο μεγάλο είναι. Εμείς οι τραγουδιστές αντιμετωπίζουμε πάντα το ίδιο πρόβλημα. Η απόδοσή μας δεν εξαρτάται μόνο από αυτό που λέμε ταλέντο, από την προετοιμασία ή τον επαγγελματισμό μας. Εξαρτάται και από τη φυσική κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε τη στιγμή που τραγουδάμε. Αυτό το μικρό όργανο, των μόλις δύομις εκατοστών, που είναι οι φωνητικές χορδές, κάθε ημέρα λειτουργεί διαφορετικά. Κάτι που σήμερα μπορείς να το κάνεις πολύ εύκολα, αύριο σου φαίνεται αδύνατο και το αντίστροφο. Γι' αυτό σας λέω ότι δεν εξαρτάστε μόνο από το ταλέντο αλλά και από το πώς νιώθουμε βιολογικά.

-Έχετε κάνει λάθη κατά τη διάρκεια μιας παράστασης που να σας κάνουν να θέλετε να κρυφθείτε; Να μην μπορείτε να συνεχίσετε;

Πιστεύω ότι δεν υπάρχουν καλλιτέχνες που, όταν για λόγους δεν μπορεί να δώσει το 100% των δυνατοτήτων του σε μια παράσταση, νιώθει καλά. Όλοι οι καλλιτέχνες σε αυτές τις περιπτώσεις θέλουν να ανοίξει η σκηνή να τους καταπιεί. Απλώς και στο μεγαλύτερο λάθος πάνω στη σκηνή ένας καλλιτέχνης μένει εκεί προσπαθώντας να βελτιωθεί. Είναι εξίσου σημαντικό το να μην καταρρεύσεις εξαιτίας ενός λάθους που έτυχε να κάνεις σε μια παράσταση.

-Πόσο διαφέρει η φωνή στην πρόβα από αυτήν στην παράσταση;

Η πρόβα δεν είναι τίποτα άλλο από μια διαδικασία μάθησης. Επομένως είναι καλό κατά τη διάρκεια των προβών να γίνονται και λάθη. Κάνοντάς τα εκεί μετά ξέρεις τι δεν πρέπει να συμβεί στην παράσταση. Στην πρόβα κάνεις λάθος και δεν συμβαίνει τίποτα, όπως όταν κάνεις μια ηχογράφηση ή γυρίζεις μια ταινία -μπορείς να επαναλάβεις χίλιες φορές κάτι για να το πετύχεις. Σε μια ζωντανή παράσταση δεν υπάρχει κανένα περιθώριο επανάληψης. Αν θέλετε, η κύρια διαφορά μεταξύ πρόβας και παράστασης είναι πάλι σε σχέση με το λάθος. Στην παράσταση το λάθος παραμένει ανεπανόρθωτο. (γέλια)

-Υπάρχουν στιγμές πρόβας που είναι μεγαλειώδεις;

Ναι, γιατί η μουσική σου δημιουργεί τέτοια συναισθήματα ανά πάσα στιγμή που σε βοηθούν να βιώσεις κορυφαίες στιγμές. Όταν ψάχνεις την τέλεια ερμηνεία, ξαφνικά βρίσκεισαι μπροστά σε απίστευτες εκπλήξεις. Υπάρχουν κρυφά μέρη μουσικά που κρύβουν το μεγαλειώδες της ανθρώπινης ψυχής και του ανθρώπινου μυαλού. Όσο μεγαλώνω τόσο περισσότερο συνειδητοποιώ πόσο σπουδαίο είναι να μπορείς να βελτιώνεσαι σε αυτό που κάνεις, ειδικά όταν είναι κάτι που αγαπάς. Πόσο σημαντικό είναι να διαθέτεις χρόνο και να ψάχνεις αυτό που σε αφορά βαθιά. Στις ημέρες μας πιστεύω ότι αυτό είναι πλέον η μόνη πολυτέλεια. Η μόνη πολυτέλεια μας είναι να διαθέτουμε χρόνο σε αυτό που αγαπάμε.

-Υπάρχουν στιγμές που τραγουδώντας νιώσατε ότι καϊδέψατε τις φτέρνες του Θεού;

Μερικές φορές το αισθάνθηκα 100%... Δυστυχώς δε συμβαίνει και τόσο συχνά κάτι τέτοιο. Για να συμβεί αυτό πρέπει να είσαι πλαισιωμένος από μια σπουδαία ορχήστρα και όλα να λειτουργούν σε ένα τόσο υψηλό επίπεδο που να δημιουργούν κορυφαία συναισθήματα και σε σένα τον ίδιο και τον κοινό. Είναι δύσκολο πάντως -τουλάχιστον για μένα- να κρίνεις το πώς νιώθει ένας καλλιτέχνης εκείνη τη στιγμή. Νομίζω ότι το πρώτο πράγμα που αισθάνεσαι είναι ευγνωμοσύνη - ευγνωμοσύνη που μπορείς να συμμετέχεις και εσύ σε αυτό, ευγνωμοσύνη απέναντι στο κοινό και φυσικά ευγνωμοσύνη απέναντι στο Θεό. Είναι άπιστευτη η ικανοποίηση -αν μπορώ να χρησιμοποιήσω αυτή τη λέξη- που νιώθει κάποιος επάνω στη σκηνή όταν αισθάνεται ότι πετάει, ότι δεν ακουμπάει τη σκηνή, ότι καϊδέει τις φτέρνες του Θεού έστω και για λίγο.

-Αλήθεια, γιατί δεν ασχοληθήκατε με τη σύνθεση, με ένα όργανο ή με τη διεύθυνση ορχήστρας;

Πρώτα από όλα επειδή ξέρω ότι δεν έχω το ταλέντο που θα μου επέτρεπε να γίνω συνθέτης. Από την άλλη, όμως, γνωρίζω επίσης ότι τραγουδώντας μπορώ να εκφράζομαι καλύτερα. Παλαιότερα, όσο ήμουν ακόμη πολύ νέος, αυτό γινόταν υποσυνείδητα. Σήμερα γίνεται πλέον συνειδητά. Ξέρω ότι μέσα από το τραγούδι μπορώ να εκφράζομαι και ότι αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να επικοινωνήσω με τους άλλους, για να τους δώσω κάτι από αυτό που έχω μέσα μου - καλό ή κακό δεν έχει σημασία. Έτσι και αλλιώς αυτό θα το κρίνουν οι άλλοι. Πάντα πίστευα ότι το μεγαλύτερο πράγμα για έναν καλλιτέχνη είναι να μπορεί να κάνει τον κάθε ακροατή ξεχωριστά να πιστεύει ότι όταν τραγουδάει μπροστά του, τραγουδάει ειδικά γι' αυτόν. Να επικοινωνήσω θέλω, να ανοίξω πόρτες με τους ανθρώπους...Αυτός είναι ο λόγος που έγινα τραγουδιστής. Και δεν έγινα συνθέτης γιατί με βοήθησε πολύ η φωνή μου σε αυτή την επικοινωνία με τους ανθρώπους. Είναι ύβρις να έχεις μια ικανότητα που θα σε κάνει να συναντηθείς με τους ανθρώπους και εσύ να την περιφρονείς και να αναζητείς άλλους τρόπους επικοινωνίας.

-Νιώθετε εκτελεστές ενός έργου ή ερμηνευτές;

Στο λυρικό τραγούδι, παράλληλα με τη μουσική, πολύ σημαντικό ρόλο παίζουν και τα λόγια. Προσπαθώ λοιπόν την κάθε λέξη, την κάθε φράση, να την αρθρώσω όπως νομίζω ότι της ταιριάζει, να της δίνω την έκφραση και το χρώμα που της αρμόζει. Με άλλα λόγια προσπαθώ να ερμηνεύω ένα έργο και όχι απλώς να εκτελώ.

-Σας απασχολεί τι είχε στο μυαλό του ο συνθέτης όταν έγραφε το έργο; Πιστεύετε ότι έχει καταγραφεί στις νότες ή και κάτω από αυτές ένα μέρος της σκέψης του συνθέτη;

Προσπαθώ πάντα να είμαι πιστός στον συνθέτη, αν μπορώ και πάλι να χρησιμοποιήσω αυτή τη λέξη. Προσπαθώ δηλαδή η ερμηνεία μου να αντανακλά την επιθυμία του συνθέτη, αλλά πάντα μέσα από τη δική μου οπτική γωνία, αλλά και από τους περιορισμούς που έχω ως άνθρωπος και ως καλλιτέχνης. Το να μείνω πάντως πιστός και στον συνθέτη και στα λόγια τα οποία ερμηνεύω, πραγματικά είναι κάτι που με απασχολεί πάρα πολύ.

-Όταν ερμηνεύετε ένα μουσικό έργο μέσα στην αίθουσα υπάρχει πάντα κρυμμένο το αφτί του συνθέτη που ακούει; Όχι, αλλά μια που το αναφέρατε ίσως και να υπάρχει. Θα το σκεφτώ καλύτερα αυτό που λέτε και θα σας απαντήσω στην επόμενη συνάντησή μας. (γέλια) Πάντως σίγουρα υπάρχει μια ουράνια αστυνομία που μετράει την ερμηνεία και δίνει τα όρια... Ίσως αυτή η ουράνια αστυνομία -που τη νιώθω κάθε φορά που ερμηνεύω ένα έργο- να είναι το αφτί του συνθέτη, όπως λέτε κι εσείς.

-Αν είχατε τη δυνατότητα, ποιους συνθέτες θα θέλατε να συναντούσατε;

Θα ήταν για μένα κάτι άπιστευτο και συγχρόνως υπέροχο το να μπορούσα να επικοινωνήσω με ανθρώπους σαν τον Πουτσίνι, τον Βέρντι, όλους αυτούς που έγραψαν τα μεγάλα έργα της όπερας.

-Πώς φαντάζεστε μια συνάντηση μαζί τους;

Θα ήθελα πολύ να συνομιλήσω μαζί τους και να μου πουν διάφορα πράγματα για τα έργα τους και για την ερμηνεία μου. Θα τους ρωτούσα διάφορα και αυτοί θα ήθελα να μου έλεγαν: «Κοίταξε, αυτό το ήθελα έτσι να ακούγεται» ή «αυτό το είχα σκεφθεί αλλιώς».

-Δε φοβάστε μια πιθανή απόρριψή σας από τη μεριά τους;

Κοιτάξε, ένας άνθρωπος του διαμετρήματος του Πουτσίνι ή του Βέρντι πιστεύω ότι θα είχε και την εξυπηρίδα και την ευαισθησία να προσαρμόσει την άποψή του για έναν χαρακτήρα στον τύπο του τραγουδιστή ο οποίος θα τον ερμηνεύει. Να σας δώσω ένα παράδειγμα. Είμαι σίγουρος τι, αν ο Πουτσίνι είχε από τη μία τον Παβαρότι και από την άλλη εμένα, δε θα ήθελε να ερμηνεύσουμε και οι δύο ένα έργο του με τον ίδιο τρόπο. Διότι είμαστε δύο εντελώς διαφορετικές προσωπικότητες, δύο εντελώς διαφορετικά "όργανα", δύο εντελώς διαφορετικοί τύποι τραγουδιστών. Πιστεύω ότι θα ήταν αρκετά έξυπνος για να επιλέξει για τον καθένα μας την ερμηνεία που θα του ταιριάζει.

-Η σύνθεση, δηλαδή, είναι μεγαλύτερης επειδή χωράει πολλές διαφορετικές ερμηνείες;

Απολύτως. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Τα μεγάλα έργα αποτελούνται από χιλιάδες δρόμους και δρομάκια... Δεν είναι λεωφόροι μόνο. Ο καθένας μπαίνει μέσα τους και βλέπει αυτό που θέλει χωρίς να χάνεται η ουσία του έργου. Γι' αυτό πιστεύω πολύ σε αυτές τις φανταστικές συναντήσεις με αυτά τα μουσικά τέρατα. Είμαι σίγουρος ότι ο Πουτσίνι, αν τον συναντούσα, θα με έπαιρνε από το χέρι και θα με έβαζε στο έργο του από μια άλλη πόρτα. Θα διέσχιζα το έργο από μια άλλη διαδρομή και αυτό θα βοήθησε πολύ την ερμηνεία μου και θα την άλλαζε ακόμα περισσότερο και προς το καλύτερο. Ξέρεις καλύτερα έναν τόπο αν τον έχεις περπατήσει από όλες τις πιθανές διαδρομές του.

-Δε μου απαντήσατε όμως λίγο πριν που σας ρώτησα αν όλα όσα είχε στο μυαλό του ο συνθέτης τα περιέχει η παρτιτούρα. Η παρτιτούρα είναι ο καθρέφτης; Φτάνουν η παρτιτούρα και το λιμπρέτο ως πληροφορία για την ερμηνεία ενός μουσικού έργου;

Είναι τόσο δύσκολο να χωρέσεις τα πάντα σε μια κόλλα χαρτί, ακόμη και αν είσαι μια ιδιοφυΐα όπως ο Μότσαρτ, ο Πουτσίνι ή

ο Βέρντι. Είμαι σίγουρος ότι κάποιες πολύ λεπτές αποχρώσεις τους έχουν ξεφύγει κατά την καταγραφή. Επειδή όμως μιλάμε για ιδιοφυΐες, πιστεύω ότι ένα 90% των προθέσεων τους μπόρεσε να χωρέσει στο χαρτί. Άλλωστε έτσι είναι η δημιουργία: ξεκινάει από το 100% της σύλληψης για να μείνει όσο το δυνατόν περισσότερο. Η δημιουργία είναι όπως ο άμμος στη χούφτα μας. Γεμίζουμε τη χούφτα μας άμμο και προσπαθούμε σφίγγοντας την παλάμη μας να διατηρήσουμε όσο περισσότερο μπορούμε. Αυτή γλιστράει από παντού αλλά τελικώς αυτό το κάτι που μένει στη χούφτα μας είναι το παν... Αυτό το λίγο είναι η απόδειξη της μέγιστης προσπάθειας που κάναμε για να ακινητοποιήσουμε την έμπνευση.

-Κάτω από τις νότες υπάρχει ζωή;

Κοιτάξε, η μουσική κατά κάποιον τρόπο είναι όπως τα μαθηματικά. Ανεξάρτητα από τις υποδείξεις που σου κάνει ο συνθέτης διά μέσου της παρτιτούρας, εσύ πρέπει πάντα να ψάχνεις για κάτι περισσότερο.

-Πώς εσείς εξηγείτε ότι κάποια μεγάλα έργα τέχνης έχουν κερδίσει τη μάχη με τον χρόνο; Τι τελικώς αντέχει στον χρόνο;

Έργα ζωγράφων όπως ο Βαν Γκογκ, ο Μιρό ή ο Ρενουάρ, έργα των Μπακ, Μότσαρτ, Βέρντι, Σαίξπηρ, του Ομήρου θα μείνουν αιώνια ακριβώς επειδή τα δημιούργησαν ιδιοφυΐες. Αυτό σημαίνει για μένα ιδιοφυΐα. Ιδιοφυΐς είναι αυτός που καταφέρει να κερδίσει τον χρόνο. Η κατάργηση του αήτητου του χρόνου είναι η μόνη απόδειξη της ιδιοφυΐας για μένα. Ας ελπίσουμε ότι και τα έργα όπερας που γράφονται σήμερα θα εξελιχθούν με τέτοιο τρόπο ώστε στο εγγύς μέλλον κάποια κομμάτια ή κάποιες παρτιτούρες να θεωρούνται κλασικές, να γραφτούν δηλαδή στη συνείδηση του κόσμου ως αριστουργήματα.

-Αλήθεια, εσείς που έχετε μελετήσει τόσο βαθιά κάποια μουσικά αριστουργήματα έχετε διαπιστώσει μέσα σε αυτά λάθη; Μπορεί μια ιδιοφυΐα να κάνει και λάθη μέσα στη μεγαλοσύνη της;

Είναι πολύ δύσκολο για έναν ερμηνευτή να κρίνει τη δουλειά ενός συνθέτη.

-Πολλοί λένε ότι η αυθεντικότητα των μεγάλων έργων τέχνης κρύβεται στα «λάθη» τους. Λένε ότι ακόμη και τα «λάθη» στα μεγάλα έργα δείχνουν μεγαλειώδη. Υπάρχει διαφορά μουσικού λάθους και λάθους στη ζωή;

Πιστεύω ότι μουσικά χωρίς λάθη δεν είναι ζωντανά. Όταν η τελειότητα μιας παράστασης ή μιας πχογράφησης αγγίζει το 100%, καταντά πληκτικό το άκουσμα. Είναι σαν να παρακολουθείς αγώνα Φόρμουλα 1 έχοντας αποκλείσει την πιθανότητα του ατυχήματος. Επίσης -προσέξτε- η ίδια παρτιτούρα, το ίδιο έργο, αλλιώς ακούγεται όταν το διεύθυνει ο Κάρραγιαν και αλλιώς όταν το διεύθυνει ο Κλαούντο Αμπάντο ή κάποιος άλλος εξίσου σπουδαίος. Είναι σαν να πρόκειται για άλλο έργο. Γνωρίζουμε βέβαια ότι είναι το ίδιο αλλά η προσέγγιση είναι εντελώς διαφορετική.

-Ποιος λοιπόν από όλους αυτούς τους μεγάλους μαέστρους μπορεί να έχει κάνει λάθος και ποιο είναι το σωστό; Αν θεωρήσουμε δεδομένο ότι μία από όλες τις ερμηνείες είναι η σωστή, τότε σημαίνει ότι όλες οι άλλες είναι λάθος.

Γι' αυτό και εγώ, γενικεύοντας, λέω ότι μουσικά χωρίς λάθη είναι μουσικά χωρίς ψυχή.

-Τα μεγάλα έργα είναι κατασκευασμένα ενός λαμπερού μυαλού ή μιας παθιασμένης ψυχής;

Η ψυχή. Η ψυχή κάνει τα μεγάλα έργα. Το μυαλό μπορεί να βοηθάει να ολοκληρωθούν αλλά η ψυχή τα γεννάει. Εγώ πάντα πίστευα ότι η ψυχή είναι εκείνη που μας κάνει να τραγουδάμε υπέροχα. Το μυαλό είναι εκείνη που φιλτράρει και η φωνή είναι απλώς το όργανο που εκτελεί. Η ανάγκη όμως να τραγουδήσουμε πηγάζει από την ψυχή, από τον όγκο αυτόν των συναισθημάτων που κουβαλάει ένας άνθρωπος μέσα του. Νομίζω -τώρα που το ζανασκεφτόμαι- ότι τα μεγάλα έργα είναι αποτέλεσμα και της ψυχής και του μυαλού. Η ψυχή είναι η γεννήτρια που δίνει το ρεύμα, από εκεί πηγάζουν τα πάντα. Από εκεί και πέρα το μυαλό, όπως σας είπα, φιλτράρει, μας λέει τι είναι καλό και τι δεν είναι, βάζει τα πράγματα σε μια τάξη. Και μετά έρχεται το ταλέντο - του συνθέτη, του μαέστρου, του τραγουδιστή.

-Όταν βρίσκεστε για πρώτη φορά μπροστά σε μια παρτιτούρα τι κάνει; Πώς ξεκινάει τη μελέτη;

Κατ' αρχάς προσπαθώ να μάθω τι περίπου λέει το λιμπρέτο και αμέσως μετά αρχίζω να δουλεύω στο πιάνο - στην αρχή μόνος μου. Μετά βέβαια έχω ανάγκη από κάποια βοήθεια. Πρώτα δηλαδή μαθαίνω τη μουσική τεχνικά και μετά προσπαθώ να πάσω τη σωστή έκφραση, αυτή που νομίζω ότι ταιριάζει στις λέξεις, στη δραματικότητα της κατάστασης. Το ζω πάντα ως μια πολύ ευχάριστη εμπειρία. Είτε είναι μια καινούργια όπερα είτε ένα καινούργιο τραγούδι, περνάω πολύ όμορφα προσπαθώντας να το μάθω.

-Πόσο επηρεάζει την ερμηνεία σας η προσωπική σας ζωή;

Είμαι σίγουρος ότι με τον έναν ή τον άλλον τρόπο η προσωπική μας ζωή επηρεάζει την ερμηνεία μας, αλλά είναι κάτι που γίνεται υποσυνείδητα ή τουλάχιστον έτσι θα έπρεπε να γίνεται. Δεν μπορείς να διαχωρίσεις τον άνθρωπο από τον καλλιτέχνη - υπάρχουν και οι δύο και λειτουργούν παράλληλα. Όταν είσαι πάνω στη σκηνή, εννοείται πως είσαι ο Ροδόλφο, ο Χοσέ... Αλλά ο άνθρωπος τραγουδιστής δε σε εγκαταλείπει ποτέ. Όλες τις στιγμές είναι εκεί, μαζί σου, πράγμα που σημαίνει ότι μέσω των καταστάσεων που ζει, των συναισθημάτων του και όλων αυτών επηρεάζει και τον καλλιτέχνη. Συνειδητά ποτέ δεν το ένιωσα ότι η προσωπική μου ζωή επηρέασε κάποια από τις ερμηνείες μου, γενικά τον τρόπο με τον οποίο τραγουδάω. Αλλά αυτό μπορεί να έχει γίνει και χωρίς να το καταλαβαίνω.

-Όπως υπάρχει ταλαντούχος τραγουδιστής, συνθέτης, πθοποιός, ζωγράφος, υπάρχει και ταλαντούχο κοινό;

Το κοινό πάνω απ' όλα χρειάζεται να έχει ευαισθησία. Κάποιοι άνθρωποι τυχαίνει να γνωρίζουν κάτι περισσότερο, άλλοι κάτι λιγότερο, άλλοι να έχουν μεγαλύτερη παράδοση... Γενικά πάντως το κοινό είναι συνήθως υπέροχο ακριβώς εξαιτίας αυτής της ευαισθησίας που διαθέτει. Τώρα αν είναι ταλαντούχο, πείτε το κι έτσι - γιατί όχι; Μπορεί η ευαισθησία να είναι ένα ταλέντο... Πάντως είναι σίγουρα στοιχείο κάθε ταλαντούχου ανθρώπου. (γέλια).

-Πόσο ο χώρος και το εκάστοτε κοινό επηρεάζουν την ερμηνεία σας;

Εγώ σε όλα τα μέρη, σε όλες τις όπερες, σε όλες τις πειρικούς του κόσμου τραγουδώ με τον ίδιο τρόπο. Από εκεί και πέρα, εκείνο που μπορεί να μ' επηρεάσει -κυρίως συναισθηματικά- είναι οι αντιδράσεις του κοινού. Τι στιγμή όμως που βρίσκομαι επάνω στη σκηνή και ερμηνεύω έναν ρόλο, είτε είμαι στο Μιλάνο είτε στη Βιέννη, στη Νέα Υόρκη ή στην Αθήνα, προσπαθώ να τραγουδώ με τον ίδιο τρόπο.

-Αλήθεια, υπάρχουν άνθρωποι που σας επηρέασαν καθοριστικά στη ζωή σας;

Στην αρχή με επηρέασαν πάρα πολύ οι δάσκαλοί μου. Αργότερα, όταν ξεκίνησα την καριέρα μου, η Μονσεράτ Καμπαγέ υπήρξε για μένα μεγάλο στήριγμα. Επίσης άνθρωποι όπως ο Κάραγιαν, με τον οποίο συνεργάστηκα επί 14 χρόνια, υπήρξαν για μένα ιδιαίτερα σημαντικοί, όχι μόνο ως καλλιτέχνες αλλά και ως άνθρωποι. Όλοι μας έχουμε τις επιρροές μας.

-Από όλους αυτούς υπάρχουν κάποιοι που κρατούν ξεχωριστή θέση στη μνήμη σας;

Αν θα έπρεπε να αναφέρω κάποιους συγκεκριμένα, εκτός από τους δασκάλους μου, θα ανέφερα τη Μονσεράτ Καμπαγέ και τον Χέρμπερτ Φον Κάραγιαν. Θεωρώ τον Κάραγιαν τον μεγαλύτερο μαέστρο όλων των εποχών, ουσιαστικά έναν άνθρωπο από άλλον πλανήτη. Σε έκανε να νιώθεις ότι έχεις δίπλα σου τον πατέρα σου, σου δημιουργούσε μια βεβαιότητα πως ό,τι κι αν κάνεις εκείνος θα σε ακολουθεί, οπότε απελευθερώνουσαν και ένιωθες έτοιμος να κάνεις τα πάντα. Το μυστικό όμως είναι -και αυτό το γνωρίζουν πολύ λίγοι- ότι στην ουσία έψυχον που τον ακολουθούσες. Απλώς διέθετε αυτόν τον μαγνητισμό που σε έκανε να νομίζεις το αντίθετο. Υπάρχουν μαέστροι που με έντονες κινήσεις ζητούν από σένα όλο και περισσότερη φωνή, σε κάνουν να νιώθεις λες και είσαι υπάλληλος σε κάποιο γραφείο. Ο Κάραγιαν αρκεί να κουνούσε ένα δάχτυλό του για να του βγάλεις ό,τι είχες και δεν είχες μέσα σου.

-Πότε ακούσατε για πρώτη φορά ζωντανά όπερα; Υπήρχε μια φωνή που θαυμάζατε μικρός;

Μερικούς μήνες αφότου είχα δει αυτή την ταινία που σας είπα στην αρχή της κουβέντας μας, πήγαμε με τον πατέρα μου στην Όπερα της Βαρκελώνης, όπου παρακολουθήσαμε μια παράσταση της Αϊντα με τη Ρενάτα Τιμπάλντι. Ήμουν τότε επτά χρόνων. Ε, εκείνη την ημέρα ήταν το αποκορύφωμα. Δεν υπήρχε πλέον περίπτωση μέσα στο μυαλό μου να μη γίνω τραγουδιστής. (γέλια) Μετά ήταν τόσο μεγάλη η επιμονή μου για αυτό το είδος του τραγουδιού που κάποια στιγμή οι γονείς μου μου αγόρασαν ένα πικιά. Ένας από τους πρώτους μου δίσκους, από τα πρώτα μου LP, ήταν ο Τζουζέπε ντι Στέφανο σε ναπολιτάνικα τραγούδια. Όταν τραγουδά, θα ήθελα να μπορώ να δώσω στο κοινό αυτό που νιώθω ότι μου δίνει κάθε φορά που ακούω τον Ντι Στέφανο να τραγουδάει. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν κάνει λάθη, αλλά τα συναισθήματα και η εκφραστικότητα του είναι για μένα ό,τι καλύτερο μπορεί να υπάρξει στο λυρικό τραγούδι. Είναι ίσως ο τραγουδιστής που με επηρέασε περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον.

-Διαφέρουν οι παλιές μυθικές φωνές της όπερας από τις σημερινές; Ο Καρούζο π.χ. είχε άλλες υφές φωνή από τις σημερινές;

Ο Καρούζο είναι ένας μύθος για την όπερα, όπως η Γκρέτα Γκάρμπο για τον κινηματογράφο. Διέθετε μια απίστευτη ποιότητα φωνής, παρ' όλο που δε γνωρίζουμε πώς ακριβώς ήταν ως άνθρωπος. Τα στυλ στις ερμηνείες φυσικά αλλάζουν, αλλά αυτό δεν έχει να κάνει με τις φωνές, αν και μερικές φωνές του παρελθόντος ήταν πολύ καλύτερες.

-Ποιος από τους παλιούς τραγουδιστές θα μπορούσε και σήμερα να κάνει καριέρα στην όπερα;

Από τους νεότερους που έχουν μείνει στην ιστορία ένας μόνο θα ήταν αρκετά μοντέρνος ώστε να μπορεί να τραγουδάει και σήμερα, ο Λουρελιάνο Πέρτιλε. Μπορεί οι σημερινές φωνές να μην είναι τόσο καλές όσο η φωνή του Καρούζο ή του Γιούσι Μπγέρλινγκ, πιστεύω όμως ότι το στυλ μας είναι καλύτερο: πιο καθαρό και πιο έντιμο.

-Εσείς, όταν ακούτε τη φωνή σας, σας αρέσει;

Μου αρέσει, αν και εγώ δεν υπολογίζω τόσο τη φωνή όσο την εκφραστικότητα. Έχω φωνή λυρικού τενόρου. Επειδή το χρώμα της φωνής μου είναι κάπως σκοτεινό, θα μπορούσα ίσως με τους κατάλληλους μουσικούς και δραματικούς τονισμούς να τραγουδάσω πιο βαρείς, δραματικούς ρόλους. Δε με νοιάζει να χάσω κάτι από την καθαρότητα της φωνής μου αν αυτό κάνει την ερμηνεία μου πιο έντονη. Διότι στο τέλος της ημέρας εκείνο που μετράει είναι η εκφραστικότητα, δεν αρκεί απλά ένας ωραίος ήχος. Μερικές από τις μεγαλύτερες επιτυχίες μου έγιναν μέσα από ρόλους που κάποιοι άνθρωποι πίστευαν ότι δε θα έπρεπε ποτέ να έχω δεχθεί να τραγουδήσω. Γι' αυτό είναι καλό να αφήνουμε τα περιθώρια σε έναν καλλιτέχνη να δείξει τι μπορεί να κάνει και μετά να τον κρίνουμε.

-Σήμερα τι μουσική ακούτε;

Ευτυχώς για μένα η όπερα είναι το χόμπι μου. Όποτε είμαι ελεύθερος το βράδυ, προτιμώ να πηγαίνω στην όπερα - είτε είμαι στο Σαν Φρανσίσκο είτε στο Λονδίνο, στη Βιέννη ή στη Νέα Υόρκη. Είναι ίσως ο καλύτερος τρόπος να μαθαίνεις τα καλά που πρέπει να κάνεις και τα κακά που πρέπει να αποφεύγεις. Η κάθε περίπτωση, όμως, έχει τη μουσική που της ταιριάζει. Το ότι είμαι τραγουδιστής της όπερας δε σημαίνει ότι ακούω μόνο συμφωνική ή μόνο κλασική μουσική. Πιστεύω ότι όλα τα είδη της μουσικής που έχουν ένα επίπεδο και αξία. Μπορώ, αν χρειαστεί, να ακούσω και Μπρους Σπρίνγκσνιν - όχι βέβαια επί ώρες αλλά μπορώ να τον ακούσω. Μου αρέσει, πιστεύω ότι είναι μεγάλος καλλιτέχνης στον χώρο τον οποίο εκπροσωπεί. Το 80% πάντως του χρόνου μου το αφιερώνω στο να ακούω κλασική μουσική.

-Ποια είναι η βαθύτερη ικανοποίησή σας από αυτή τη δουλειά;

Όταν η αποστολή μου έχει τελειώσει, όταν έχω καταφέρει να περάσω στο κοινό όλα αυτά τα συναισθήματα που λέγαμε πριν, τότε ως καλλιτέχνης νιώθω τη μεγαλύτερη ικανοποίηση που μπορεί αυτή η δουλειά να μου προσφέρει. Και ως μουσικός ξενάμει ότι μπορεί σε τρεις ημέρες αυτή η ικανοποίηση να επαναληφθεί.

-Κάθε παράσταση είναι διαφορετική;

Είναι, σίγουρα. Έχετε δίκιο. Κάθε φορά όμως που επί δύο ώρες καταφέρνεις κάτι να χτίσεις, να περάσεις όλα αυτά τα υπέροχα συναισθήματα στο κοινό, η ηθική ικανοποίηση είναι τεράστια. Δεν υπάρχει πιο υπέροχη ανταμοιβή από αυτή την αίσθηση.

-Πώς νιώθετε που υπηρετείτε μια τέχνη που πεθαίνει εν τη γενέσει της;

Στις ημέρες μας, με όλα τα τεχνικά μέσα που υπάρχουν, ο κάθε καλλιτέχνης μπορεί να αφήσει πίσω του ολόκληρη κληρονομιά.

-Τι είναι αυτό που κάνει έναν τραγουδιστή να ξεχωρίζει από άλλους εξίσου καλλίφωνους συναδέλφους του;

Ξέρετε τι πιστεύω ότι κάνει έναν καλλιτέχνη να ξεχωρίζει από όλους τους υπολοίπους, να είναι ένα βήμα μπροστά από τους άλλους; Κάθε φορά που τελειώνει μια παράσταση έχει σημασία πώς νιώθει ο θεατής... Αν μετά την παράσταση ο θεατής βιάζεται να πάει για φαγητό με τους φίλους του και το πρώτο πράγμα που νιώθει την ανάγκη να κάνει μετά την παράσταση είναι να ψάξει να βρει τα κλειδιά του αυτοκινήτου του και το σακάκι του, αυτό σημαίνει ότι ο ερμηνευτής δεν κατάφερε να τον αγγίξει. Ο μεγάλος ερμηνευτής κολλάει στο μυαλό του θεατή του, αλλάζει τους χρόνους, τη διάθεση, τον απασχολεί. Ο μεγάλος ερμηνευτής μας απασχολεί και μετά την παράσταση.

-Εσείς τι κάνετε μετά από μία παράσταση;

Ασχολούμαι με τους θαυμαστές μου. Οι θαυμαστές είναι ίσως από τα πιο σημαντικά πράγματα στη ζωή ενός καλλιτέχνη. Μερικές φορές, όταν νιώθω κουρασμένος μετά από μια παράσταση, ενώ θα προτιμούσα να πάω στο σπίτι και να ξεκουραστώ, μένω και μιλάω με τον κόσμο γιατί λέω «πώς θα ένιωθα αν όλοι αυτοί οι άνθρωποι δεν είχαν έρθει να με δουν;» Είναι πολύ ωραία αίσθηση να βρίσκομαι πάνω στη σκηνή και να ξέρεις ότι προσφέρεις κάτι από τον εαυτό σου.

-Οι άνθρωποι που έρχονται να σε δουν μετά στα καμαρίνια κατά κάποιον τρόπο είναι οι εκπρόσωποι του κοινού που κατάφερες να συγκινήσεις. Πόσο η τελειότητα της ψηφιακής ηχογράφησης μοναχόν την ερμηνεία; Δεν θα ήταν έλλειψη μεγάλων να μην ακούμε στις ημέρες μας την ανάσα της Κάλλας; Ίσως σε αυτές τις παλιές ηχογραφήσεις να έχει μεγαλύτερη αξία η ανάσα της Κάλλας ακόμη και από την ίδια τη φωνή της.

Εμένα μου δόθηκε η δυνατότητα να ηχογραφώ και με τους δύο τρόπους. Η ψηφιακή ηχογράφηση ξεκίνησε γύρω στα τέλη της δεκαετίας του '70 και εγώ είχα ήδη ξεκινήσει να ηχογραφώ δίσκους από το 1972-73. Για να είμαι ειλικρινής, δε βρίσκω να υπάρχει καμία τρομερή διαφορά. Αυτή η ανάσα που λέτε της Κάλλας θα υπήρχε ακόμη και αν είχε προλάβει να ηχογραφήσει ψηφιακά. Έχει να κάνει με την εκφραστικότητά της, με τον τρόπο που τραγουδούσε η Κάλλας. Μιλάω για τη μεγαλύτερη τραγουδιστρια στην ιστορία της όπερας. Καμία άλλη πριν ή μετά από αυτήν δεν μπόρεσε να δώσει στο κοινό αυτά που του έδωσε η Μαρία Κάλλας.

-Σήμερα υπάρχουν στιγμές που να σκέφτεστε την περιπέτεια της υγείας σας, τότε που σας χτύπησε η λευχαιμία;

Έχω παρατηρήσει ότι δεν αποφεύγετε να μιλάτε δημόσια γι'αυτή την εμπειρία σας.

Αν το γεγονός ότι ξεπέρασα μια τόσο τρομερή αρρώστια δίνει σε ανθρώπους που υποφέρουν από το ίδιο πράγμα το κουράγιο να πιστέψουν ότι μπορούν και εκείνοι να νικήσουν, αυτό εμένα με κάνει να νιώθω ευτυχισμένος. Χαίρομαι τόσο πολύ που δεν κάνω πλέον καμία θεραπεία, που ζω μια ζωή εντελώς φυσιολογική, χωρίς κανέναν απολύτως περιορισμό. Οι γιατροί μου έχουν ανάψει 100% το πράσινο φως και αυτό για μένα είναι υπέροχο. Το Ίδρυμα είναι ό,τι καλύτερο βγήκε από μια πραγματικά πολύ δύσκολη περίοδο της ζωής μου. Τώρα πια ξέρω σε τι θα αφιερωθώ όταν σταματήσω να τραγουδάω.

-Και πότε πιστεύετε ότι θα συμβεί αυτό;

Α, τώρα μου βάζετε δύσκολα. Νομίζω ότι αυτό είναι κάτι που θα μου το πει το κοινό. Προς το παρόν το όργανό μου -δηλαδή, η φωνή μου- είναι μια χαρά και έχω μέσα μου πολλά πράγματα ακόμη που θα ήθελα να μοιραστώ με τον κόσμο.

-Μάπως η εκδήλωση της αρρώστιας οφειλόταν σε ψυχοσωματικά αίτια, όπως το στρες και ένα ιδιαίτερα φορτωμένο επαγγελματικό πρόγραμμα;

Ειλικρινά, δεν το πιστεύω. Ξέρω τα όσα λέγονται, για το πόσο ειδη ψυχοσωματικών ασθενειών υπάρχουν ή για το πόσο ο τρόπος της ζωής μας μπορεί να συμβάλει στην εκδήλωση τέτοιων ασθενειών. Στη δική μου περίπτωση πιστεύω ότι ήταν καθαρά βιολογικό. Πιθανόν να υπήρχε και μια γενετική προδιάθεση, αφού και η μητέρα μου και ο αδελφός της πέθαναν από καρκίνο. Κατά τη διάρκεια της αρρώστιας το κουράγιο και η υποστήριξη που είχα από πολλούς ανθρώπους με βοήθησαν να παλέψω και τελικά να νικήσω. Τότε ανακάλυψα ότι οι δύο τενόροι μου οποίους ο κόσμος έβλεπε ως αντιπάλους μου, ο Λουτσιάνο Παβαρόνι και ο Πλάθιντο Ντομίνγκο, δεν είναι απλά δύο πολύ μεγάλοι τραγουδιστές αλλά και δύο υπέροχοι άνθρωποι. Κάθε φορά που έρχονταν να με δουν, όταν ήταν η στιγμή να φύγουν, γύρναγα και μου έλεγαν: «Κουράγιο, πρωταθλητή!» ή «Κοίτα να τα καταφέρεις γιατί, αν πάθεις κάτι, εγώ με ποιον θα έχω να αναμετρηθώ;» Εμένα αυτές οι κουβέντες και άλλες πολλές που άκουσα από λιγότερο γνωστούς ανθρώπους με βοήθησαν να τα καταφέρω και να νικήσω την αρρώστια μου. Έτσι γεννήθηκε μέσα μου η ιδέα ότι, αν ποτέ κατάφερα να αναρρώσω, θα δημιουργούσα ένα Ίδρυμα που θα βοηθούσε τους ανθρώπους να πολεμήσουν την τρομερή αυτή αρρώστια. Τελικά, το Ίδρυμα ξεκίνησε από τη Βαρκελώνη το 1998 και αυτή τη στιγμή έχει ανοίξει γραφεία στις ΗΠΑ, στην Ελβετία και στην Αυστρία. Ο κύριος στόχος μας είναι να βοηθήσουμε την επιστημονική έρευνα, η οποία δείχνει ότι ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι έχουν σήμερα τη δυνατότητα να αναρρώσουν. Θα ήθελα λοιπόν να πω σ'αυτούς που υποφέρουν ότι, ακόμη και αν υπάρχει μία πιθανότητα στο εκατομμύριο να αναρρώσουν, η πιθανότητα αυτή μπορεί να είναι η δική τους. Χρειάζεται αγώνας και να ψάξει κανείς μέσα του για να βρει δύναμη. Θα εκπλαγεί όταν δει πόσο μεγάλη είναι η δύναμη που κρύβεται μέσα μας.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

Κι εγώ σας ευχαριστώ. Πολύ ενδιαφέρουσα κουβέντα, ομολογώ.

Από τον Γιάννη Παπαϊωάννου

Η εμβληματική φωτογράφος **Susan Meiselas**

μιλά για την τέχνη και τη ζωή της

Η σπουδαία φωτογράφος ντοκιμαντέρ, εικαστικός και πρόεδρος του Ιδρύματος **MAGNUM** μιλά αποκλειστικά στο **Olafaq** για τα έργα που παρουσιάζει στο **EMST** αλλά και για μια ζωή στην αναζήτηση της φωτογραφικής μαγείας.

Η φωτογράφος ντοκιμαντέρ Susan Meiselas βρέθηκε πριν λίγες μέρες στην Αθήνα για να παρουσιάσει δύο ξεχωριστά έργα της, τα “Archives of Abuse” (1991-1992) και “A Room of Their Own” (2015-2017), τα οποία από την Πέμπτη 13 Ιουνίου φιλοξενοούνται στο 4ο μέρος του κύκλου εκθέσεων “Κι αν οι γυναίκες κυβερνούσαν τον κόσμο;” του ΕΜΣΤ. Και τα δύο έργα της, τοποθετημένα στον ίδιο ενιαίο χώρο του Μουσείου, δημιουργούν μια υποβλητική ατμόσφαιρα, εστιάζοντας σε τεκμήρια και ντοκουμέντα που συνθέτουν την σκληρή εικόνα της σύγχρονης ενδοοικογενειακής βίας.

Στο “Archives of Abuse”, η Susan Meiselas, στο πλαίσιο μιας δημόσιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης για την ενδοοικογενειακή κακοποίηση, άρχισε να φωτογραφίζει σκηνές εγλημάτων, συγκρούσεων και “χαλασμένων σπιτιών”. Πίσω στα 90s, συνοδεύοντας μια ομάδα εξειδικευμένων αστυνομικών ερευνητών, αποτύπωσε με τον φακό της σκοτεινές και ακραίες στιγμές του οικογενειακού κύκλου της βίας. Παράλληλα, με προσεκτική επιλογή, αντλούσε έγγραφα και φωτογραφίες από τα αρχεία του αστυνομικού τμήματος του Σαν Φρανσίσκο, δημιουργώντας ένα συγκλονιστικό και αποκαλυπτικό έργο που έριχνε φως σε μια πραγματι-

κόπτα που πολλοί αγνοούσαν ή προτιμούσαν να αγνοούν.

Το “A Room Of Their Own” (2015-2017), το πιο πρόσφατο έργο της Meiselas, είναι μια πολυεπίπεδη, οπτική αφήγηση που ξετυλίγει τις ιστορίες γυναικών οι οποίες έχουν επιβιώσει από ενδοοικογενειακή κακοποίηση στο Black Country, μια μεταβιομηχανική περιοχή του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Meiselas, μέσα από μια συνεργατική και συμμετοχική διαδικασία, συνεργάστηκε στενά με γυναίκες που ζουν σε καταφύγια για θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Με την υποστήριξη καλλιτεχνικών, συγγραφικών και της Multistory, μιας μη κερδοσκοπικής καλλιτεχνικής οργάνωσης, δημιούργησε ένα έργο που αποτυπώνει τις προσωπικές μάχες και την ανθεκτικότητα αυτών των γυναικών, φωτίζοντας τους εσωτερικούς τους κόσμους και δίνοντας φωνή σε ιστορίες που συχνά παραμένουν κρυφές.

Η ίδια η φωτογράφος ήταν παρούσα κατά την παρουσίαση των έργων και μας μίλησε για τη διαδικασία συγκέντρωσης του υλικού. Ήταν εντυπωσιακό το πόσο επαναλαμβανόμενα επισκεπτόταν τις γυναίκες που φωτογράφιζε, συλλέγοντας εικόνες, προφορικές και γραπτές μαρτυρίες, φτιάχνοντας ένα κολάζ από σημειώσεις, γραπτές φόρμες, ήχο και βίντεο. Η επιμονή της να επιστρέφει ξανά και ξανά για να καταγράψει τις εμπειρίες αυτών των γυναικών φανερώνει την πολυπλοκότητα και την ένταση της δουλειάς της. Χάνομαι για λίγο μέσα στα δωμάτια των κακοποιημένων γυναικών που βλέπω στις εικόνες της, ενώ την ακούω να περιγράφει τη διαδικασία, και ταυτόχρονα σκέφτομαι πόσο κοντά είναι αυτά εδώ τα έγχρωμα prints με τις πρώτες ασπρόμαυρες δικές της φωτογραφίες που είχα δει, πιστορικάς ακόμα, στο λεύκωμα “Carnival Girls” του μεγάλου αδερφού. Και η σύνδεση αυτή έγινε με μια γρήγορη σκέψη, γιατί όπως τότε παλιά, στα νιάτα της, όρισε εκείνες τις γυναίκες, με τα σκληρά χαμόγελα και τα ημίγυμνα κορμιά τους ως ηρωίδες μιας άλλης εποχής, έτσι και αυτές εδώ, οι θλιμμένες και σκληρά τραυματισμένες γυναίκες στις σημερινές της φωτογραφίες, συνεχίζουν να αφηγούνται, πέρα από την ομορφιά της αλήθειας, την πολυπλοκότητα της ζωής των γυναικών.

Για εμένα, η Susan Meiselas είναι μια από τις πιο σημαντικές και επιδραστικές φωτογράφους της ζωής μου. Αυτή είναι μια καθαρά υποκειμενική άποψη, βέβαια. Ωστόσο, κάθε μεγάλος τίτλος που της απονέμεται είναι δικαιολογημένος. Το αληθινά ανθρωποκεντρικό

της στυλ και η μαγική της ικανότητα να αποτυπώνει όλη την ουσία των ιστοριών των ανθρώπων που φωτογραφίζει σε μια μόνο εικόνα την κάνουν μοναδική. Οι φωτογραφίες της είναι τόσο οικείες (και αποκαλυπτικές) που ο θεατής νιώθει σχεδόν σαν να ζει, σαν να γνωρίζει προσωπικά τα θέματα, σαν να ήταν εκεί την στιγμή που μια γυναίκα, στο χωριό Μονιμπο της Νικαράγκουα, πέρασε μπροστά του, κουβαλώντας τον νεκρό της σύζυγο για να τον θάψει στην αυλή του σπιτιού τους. Ναι, το έργο της Meiselas ήταν ανέκαθεν βουτηγμένο στην ενουναίσθηση, ακόμα και σε μια εποχή που η λέξη δεν είχε μπει ακόμη στο καθημερινό μας λεξιλόγιο. Η ματιά της ήταν και παραμένει ειλκρινής, αυθόρμητη, παιχνιδιάρικη και αποκαλυπτική, ωμή, ερευνητικά και δικαιολογημένα σκληρή, με βαθιά κατανόηση των κοινωνικών και πολιτιστικών πλαισίων που αντικρίζει. Σε έντονες εποχές αναταραχών και μεταρρυθμίσεων, όταν η Susan Meiselas δεν ήταν ακόμα η διακεκριμένη «documentary photographer» ή η πρόεδρος του Magnum Foundation, η ματιά της κατάφερε να αποτυπώσει με τόση δύναμη και αλήθεια τις ιστορίες των ανθρώπων, προσφέροντας ένα έργο που ακόμα και σήμερα, σε μια εποχή πολύ διαφορετική, παραμένει διαχρονικό και συγκλονιστικό.

Καθώς ετοιμαζόμαστε να καθίσουμε για να ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, αισθάνομαι ότι έχω κολλήσει, σαν όλες οι σκέψεις και οι ερωτήσεις να έχουν ξαφνικά χαθεί στην κινούμενη άμμο του μυαλού μου. «Το μυαλό σου έγινε άμμος», πιάνω να λέω στον εαυτό μου για να συνέλθει. «Το ξέρω αυτό το συναίσθημα», την ακούω να μου λέει χαμογελώντας και να συνεχίζει... «Ξέρετε ότι αυτή είναι η δεύτερη φορά που εκθέτω στην Ελλάδα; Πρέπει να ήταν το 1999, όταν προσκλήθηκα από την Ελληνοαμερικανική Ένωση για να παρουσιάσω το “Kurdistan: In the Shadow of History”», μου λέει, ανοίγοντας τη συζήτηση και νιώθω, για μια στιγμή, τον φόβο του δέους να υποχωρεί. Για μια πολύ μικρή στιγμή όμως, γιατί μετά σκέφτομαι αυτή τη γυναίκα δίπλα μου να περπατάει στα ίδια δύσβατα μονοπάτια που ξεριζώσαν τον κουρδικό λαό από τη γη του και οι λέξεις συνεχίζουν να μην βγαίνουν όπως τις είχα φανταστεί και το μυαλό μου έχει γίνει μια μαύρη τρύπα που ρουφάει τα πάντα. Ας πάρω καλύτερα τα πράγματα από την αρχή τους, λοιπόν...

- Πώς ήρθατε σε επαφή με τη φωτογραφία; Τι σας τράβηξε σε αυτόν;

Λααα, δεν πρόκειται να βγάλουμε άκρη με μια τέτοια ιστορία. Θα μας πάει πολύ πίσω, θα χαθούμε. Λοχολούμαι με τη φωτογραφία εδώ και 50 χρόνια. Οπότε, είναι πολύς καιρός και επίσης δεν ήξερα ότι θα γίνω φωτογράφος όταν ξεκίνησα.

- Όταν ήσασταν μικρή, δεν είχατε κάποια αίσθηση ότι η ζωή σας θα μπορούσε να πάρει μια δημιουργική πορεία;

Καθόλου. Εννοώ ότι με ενδιέφεραν οι τέχνες, έκανα γλυπτική για λίγο στο κολέγιο, και ξυλογλυπτική αργότερα... αλλά η φωτογραφία κατέληξε να γίνει το κατάλληλο μέσο, νομίζω, για μένα. Δεν σπούδασα φωτογραφία, γιατί εκεί που πήγα στο κολέγιο δεν διδασκαν σχεδόν ποθενά φωτογραφία. Η ζωή μου ήταν ανοιχτή, θα μπορούσα να είχα ακολουθήσει διαφορετικές κατευθύνσεις. Έκανα Μεταπτυχιακό στην Εκπαίδευση, οπότε σκέφτηκα ότι ένα Μεταπτυχιακό στην Εκπαίδευση θα ήταν ιδανικό για να διδάξω, αλλά δεν φανταζόμουν ότι πολλές, πολλές δεκαετίες αργότερα θα εξακολουθούσα να διδάσκω. Δεν το έβλεπα ως επαγγελματική πορεία.

- Γιατί;

Ίσως επειδή δεν είχα κάποια αναφορά. Θέλω να πω, γίνεσαι αυτός που είσαι ζώντας τη ζωή. Αυτό σου δίνει ευκαιρίες να ακολουθήσεις ή να απορρίψεις, και να ακολουθήσεις διαφορετικά μονοπάτια. Επιλέγεις μονοπάτια. Έτσι, νομίζω ότι επέλεξα το σωστό μονοπάτι και αισθάνομαι πολύ τυχερή.

- Θυμάστε την πρώτη σας φωτογραφική μηχανή;
Ναι, είχα μια Brownie, αλλά θυμάμαι επίσης όταν ο πατέρας μου μου έδωσε τότε κάτι που ονομαζόταν Argus. Δεν ξέρω καν τι απέγιναν τα αρνητικά από το φιλμ που τράβηξα. Πιθανότατα τα έχω κάπου θαμμένα, δεν ξέρω πού.

- Κρατάτε ή συλλέγετε παλιά πράγματα;

Κρατάω πολλά πράγματα, ναι. Το στούντιό μου είναι σαν μια αρχαιολογική ανασκαφή.

- Μέσα σε αυτό το μέρος, αν έπρεπε να αναφέρετε ένα βιβλίο, ένα ποίημα ή κάποιον, ποιος μπορεί να ήταν ένας που πραγματικά ενέπνευσε τη δουλειά σας;

Δούλεψα ως βοηθός μοντέρ για ένα σύντομο χρονικό διάστημα με τον κινηματογραφιστή Fred Wiseman, και ξέρω ότι με επηρέασε κατά κάποιον τρόπο. Η ευαισθησία του στον ήχο, η οποία αποτέλεσε μεγάλο μέρος της πρακτικής μου, ακόμη και αν οι άνθρωποι δεν σκέφτονται τη δουλειά μου με αυτόν τον τρόπο. Διότι η φωνή για μένα έχει μια πολύ θεμελιώδη σημασία σε αυτό που λέω "εμπλουτισμός των φωτογραφιών με άλλα υλικά". Όχι πάντα στις τυπικές αναπαραστάσεις, άλλοτε με άλλοτε χωρίς, άλλοτε για να πλαισιώσει με ήχο ένα κείμενο ή άλλα υλικά. Όποτε να μπορώ να προσθέτω περισσότερα στρώματα.

- Ο ήχος είναι διαφορετικός από την εικόνα, οπότε και τα δύο μέσα μπορούν να προσφέρουν μοναδικά επίπεδα.

Ναι, ο ήχος μπορεί να είναι μικρά αποσπάσματα των πραγμάτων που λέγονται για παράδειγμα σε ένα βίντεο, όπου όντως είναι διαφορετικά στρώματα.

- Οπότε, αν πρόκειται για την καταγραφή της ζωής με κάθε δυνατό τρόπο, τι παραμένει πιο απελευθερωτικό για εσάς, το να δουλεύετε με τον ήχο ή με την εικόνα;

Νομίζω ότι η εικόνα εξακολουθεί να είναι το κεντρικό σημείο, αλλά στη συνέχεια συμπληρώνεται.

- Πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της γυναίκας στα έργα σας; Από τα πρώιμα μέχρι τα πιο πρόσφατα, από τα "Carnival Girls" μέχρι τα μελανιασμένα πρόσωπα των "Archives of The Abused", εγώ ως θεατής που προέρχομαι από μια πληγωμένη από την πατριαρχία χώρα, ακούω μια συνολική φωνή να αφηγείται για τις εμπειρίες και τους αγώνες των γυναικών...

Λοιπόν, σχετικά με τα "Carnival Girls", δεν ήξερα καν ότι υπήρχαν όταν τα ανακάλυψα. Ήμουν 24 ετών και δούλεψα ακολουθώντας τα караβάνια τους για τρία χρόνια, και στη συνέχεια πέρασα άλλον έναν χρόνο μεταγράφοντας τις φωνές τους σε κείμενο, οπότε ήταν ένα έργο που κράτησε πάνω από πέντε χρόνια.

- Και αυτά εδώ (της δείχνω τα μεγάλα prints του "A Room Of their Own"), ποια ήταν η οπίθα που σας έκανε να κοιτάξετε εκεί μέσα;

Όταν καλείσαι για μια ανάθεση παραγγελίας από μια επιτροπή, και είναι ανοιχτή, μπορείς να κάνεις οτιδήποτε σε απάντηση της αρχικής πρόκλησης. Όλο ξεκινάει πολύ ωραία με το «Έχω καμιά ιδέα». «Βλέπω κάτι

που με ενδιαφέρει;». Οι αναθέσεις ακούγονται υπέροχες, αλλά μπορεί να είναι πολύ πιεστικές. Πρέπει να ανταποκριθείς σε νέες περιστάσεις, σε νέες συνθήκες... Έτσι, το πρώτο στάδιο ήταν να είμαι απλά χαρούμενη που βρήκα κάτι με το οποίο θα μπορούσα να σχετιστώ. Ως ιδέα, αρχικά, και στη συνέχεια το επόμενο επίπεδο ήταν όταν είδα τα δωμάτια όπου ζούσαν οι γυναίκες, άρχισα να σκέφτομαι όλο και περισσότερο για τα δωμάτια, και πόσο σημαντικά ήταν τα δωμάτια. Το τρίτο στάδιο ήταν όταν άρχισα να συνεργάζομαι με τις γυναίκες που βγήκαν μπροστά και μίλησαν, και όλο αυτό έγινε μια αλληλεπίδραση και ένας διάλογος, οπότε υπήρχαν πολλά διαφορετικά στάδια πριν φτιάξω το βιβλίο για αυτά.

- Αυτό το έργο έχει ολοκληρωθεί;

Αυτό το συγκεκριμένο κεφάλαιο του έργου έχει τελειώσει. Αλλά, μπορεί να υπάρχει ένα άλλο κεφάλαιο κάπου αλλού στον κόσμο. Όπως είπα και πριν στην παρουσίαση, δεν είχα σκεφτεί καθόλου για το τι θα έλεγα, αλλά πήελα να καταλάβουν ότι έρχομαι να κάνω αυτό το έργο από μια ιστορία, κουβαλώ τη δική μου ιστορία μαζί μου, όπως όλοι μας. Η δουλειά μου στη Λατινική Αμερική με επηρέασε πολύ. Έτσι, όταν ξεκίνησα αυτό

το έργο ήμουν πολύ συγκεντρωμένη με σχεδόν παρόμοιο τρόπο, δείχνοντας ορατές αποδείξεις για το τι συμβαίνει κάπου. Τώρα, τυχαίνει να είναι στα σώματά τους. Νομίζω ότι ο μετασχηματισμός των αποδεικτικών στοιχείων βρίσκεται ακριβώς σε αυτό το χώρο, πηγαίνοντας από το πρώτο έργο που κάνω, με τις αστυνομικές εκθέσεις στα κολάζ και στη συνέχεια, 25 χρόνια αργότερα, κάνω ένα άλλο έργο το οποίο σχετίζεται με το ίδιο θέμα, αλλά σε διαφορετικό τόπο και χρόνο. Φυσικά, θα μπορούσατε να βρείτε ένα καταφύγιο όπως αυτό κάπου αλλού στο Ηνωμένο Βασίλειο, επίσης και στην Ελλάδα. Αλλά τότε, αν δούλευα εδώ, απλώς θα επέλεγα μια διαφορετική προσέγγιση.

- Σε ποιο βαθμό μπορεί η φωτογραφία ή η μουσική και οι τέχνες να γίνουν ανατρεπτικές, μέχρι να αλλάξουν εντελώς την αντίληψή μας για τον κόσμο και να καταλάβουμε τι γίνεται;

Η φωτογραφία είναι... Λοιπόν, το είδος της φωτογραφίας που με ενδιαφέρει ή που κάνω, προφανώς υπάρχουν πολλοί τρόποι να χρησιμοποιήσει κανείς τις φωτογραφίες... Δεν ασχολούμαι με τη μόδα, έστω κι αν το έκανα μια φορά για να δω πώς είναι, αλλά όχι, δεν θα μπορούσε να είναι ο σκοπός της ζωής μου. Οπότε θα έλεγα ότι με ελκύει ακόμα πολύ η θεμελιώδης άποψη ότι η φωτογραφία είναι αποδεικτική. Φυσικά οι άνθρωποι θα πουν «Και τι θα γίνει με την τεχνητή νοημοσύνη;» και πώς όλο αυτό θα μας αλλάξει και τι μπορούμε να κάνουμε...

- Σας ενδιαφέρει;

Όχι, γιατί σκέφτομαι, ή μάλλον ελπίζω ότι η δουλειά μου θα έχει νέες ευκαιρίες να παραμείνει αληθινή στο πλαίσιο που αναπτύσσω. Δεν φτιάχνω έργα μόνο και μόνο για να είναι στον τοίχο. Είναι ένας διάλογος με διαφορετικά είδη κοινοτήτων. Έτσι, μερικές φορές το έργο που δημιουργήσα στη Νικαράγουα έχει επιστρέψει πολλές φορές στη Νικαράγουα, και σε διαφορετικά περιβάλλοντα, και είναι πάντα εκεί ως ιστορική αναφορά.

- Είναι ιστορία..

Είναι μια ιστορία που φωτογραφίζεται με έναν ιδιαίτερο τρόπο. Το πρώτο έργο που πιθανώς είδατε ήταν στο βιβλίο "Nicaragua". Δέκα χρόνια αργότερα έκανα το "Pictures From a Revolution" στο οποίο βρίσκω τους ανθρώπους στις παλιές μου φωτογραφίες, δέκα χρόνια αργότερα, και μου διηγούνται πώς αισθάνονται τη ζωή

δέκα χρόνια μετά τον θρίαμβο της επανάστασης. Με ενδιαφέρουν λοιπόν αυτές οι ανταλλαγές με την πάροδο του χρόνου. Και να μπορώ να αλλάξω τη μορφή. Το πλαίσιο. Αυτό που μπορεί να μην έχετε δει είναι ότι όταν πήρα το ίδιο βιβλίο, έκοψα την ταινία, ήταν 90 λεπτά αρχικά, σε μικρά βίντεο κλιπ, και τώρα όταν ξεφυλίζετε τις σελίδες του βιβλίου, υπάρχει ένας τρόπος με μια εφαρμογή, να συνδεθείτε για να δείτε τους ανθρώπους στις φωτογραφίες, να διηγούνται την ιστορία τους δέκα χρόνια αργότερα. Οπότε, ψάχνω για τρόπους να αναστατώσω. Ρωτήσατε για την αναστάτωση. Νομίζω ότι προσπαθώ να διαταράξω και αυτό από μόνο του δημιουργεί περιβάλλοντα στα οποία βιώνουμε κάτι έξω από τις δικές μας αντιλήψεις. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνει αυτό. Για παράδειγμα, δεν έχεις πάντα ένα χώρο μουσείου στη διάθεσή σου. Μπορείς επίσης να εργαστείς σε κάποιον δημόσιο χώρο, όπως έκανα τοποθετώντας τοιχογραφίες πίσω στο τοπίο όπου τραβήχτηκαν οι πρωτότυπες εικόνες από τη Νικαράγουα κατά τη διάρκεια της εξέγερσης.

- Με τις γκαλερί τι γίνεται;

Ναι, εντάξει είναι, αλλά οι μεγαλύτερες εκθέσεις δίνουν περισσότερο χρόνο για να σκεφτείτε. Όταν πρωτοέδειξα

το "Carnival Strippers" αυτό έγινε σε μια σειρά από μικρά δωμάτια όπου άκουγες τον ήχο των γυναικών και των διευθυντών που μιλούσαν. Έτσι, έβλεπες τη φωτογραφία και άκουγες τις φωνές τους. Αυτό ήταν το πρώτο στάδιο του έργου. Στο δεύτερο στάδιο έγινε ένα βιβλίο με τις απομαγνητοφωνήσεις των φωνών τους. Τι είναι λοιπόν ανατρεπτικό; Δεν είναι διασπαστικό όταν κοιτάξεις μια φωτογραφία να ακούς κάποιον να μιλάει; Αυτό που θέλω να πω είναι ότι δεν βλέπω τη φόρμα ως κάτι σταθερό. Είναι κάτι που αυξομειώνεται και μετατοπίζεται με την πάροδο του χρόνου.

- Ως παραδοσιακή αναλογική φωτογράφος, πιστεύετε ότι η αναλογική φωτογραφική κοινότητα διαφέρει από την ψηφιακή;

Λοιπόν, αυτές οι φωτογραφίες έγιναν με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή. Ο λόγος που αυτό ήταν σημαντικό, ήταν επειδή κάθε φορά που έβγαζα μια φωτογραφία μιας γυναίκας, έδινα στη γυναίκα αυτή τη φωτογραφία την επόμενη μέρα. Αν είχα δουλέψει με αναλογικό φιλμ, δεν θα μπορούσα να το κάνω αυτό τόσο εύκολα. Αλλά η αναλογική εμπειρία είναι βαθιά, πιο δύσκολη από την ψηφιακή, και χαιρόμαι που είχα αυτή την εμπειρία για πολλές δεκαετίες. Όταν φωτογραφίζεις

αναλογικά, όποια φωτογραφική μηχανή κι αν είναι, περιμένεις. Πρέπει να περιμένεις για να δεις τι έχεις ή αυτό που λέμε «τι τράβηξες». Είναι λογικό να προσθέτεις χρόνο στη διαδικασία, διαρκεί περισσότερο. Επιστρέφω πάντα στα contact sheets. Πράγμα που είναι είναι ανεκτίμητης αξίας για μένα, γιατί όταν συνειδητοποιώ πότε βρήκα την “καλή στιγμή” μπορώ να δω όλη τη διαδικασία. Είναι πιο δύσκολο να το κάνεις αυτό στο ψηφιακό περιβάλλον. Έχουμε την τάση να εξαλείφουμε, κι άλλοι πολλοί πέρα από εμένα, να κάνουμε επιλογές τοποθετώντας τις ψηφιακές φωτογραφίες σε φακέλους, αλλά έτσι οι εικόνες διαχωρίζονται από την ιστορία που αποκαλύπτεται από τις ακολουθίες του πώς τραβήχτηκαν. Με τα contact sheets των αρνητικών έχεις ολόκληρη την εξέλιξη ενός συνόλου ιδεών, ενώ στο ψηφιακό αρχεία τείνεις πάντα να αποσπάσεις μια εικόνα.

- Το iPhone σας το χρησιμοποιείτε για φωτογραφίες;

Ναι, το χρησιμοποιώ πολύ, μερικές φορές για φωτογραφίες, αλλά κυρίως για καταγραφή, είναι σαν το ημερολόγιό μου. Δεν με πειράζει να το χρησιμοποιήσω για μια βγάλω μια φωτογραφία -το μόνο πρόβλημα είναι το μικρό μέγεθος των αρχειών, που σημαίνει ότι δεν θα μπορούσα να τυπώσω τη φωτογραφία μεγάλη για έναν τοίχο. Βέβαια, ξεκίνησα με την ψηφιακή στην εποχή του point & shoot και ξέρω ότι η ποιότητα κάποιων ψηφιακών αρχειών μπορεί να είναι πολύ περιορισμένη.

- Εάν έπρεπε να τραβήξετε μια τελευταία φωτογραφία, θα ήταν έγχρωμη ή ασπρόμαυρη;

Τώρα κάνω κυρίως έγχρωμες, αλλά πάντα δούλευα με δύο φωτογραφικές μηχανές, μία ασπρόμαυρη και μία έγχρωμη. Ξέρω ότι μπορώ να αλλάξω και να κάνω desaturate, να αφαιρέσω το χρώμα από μια ψηφιακή φωτογραφία και να την κάνω ασπρόμαυρη. Αλλά δεν το

κάνω ποτέ αυτό. Μου αρέσει να βλέπω πάντα μέσα από το μέσο με το οποίο δουλεύω.

- Όπως υποδηλώνει και ο κεντρικός τίτλος αυτής της έκθεσης, εάν σας δινόταν η δύναμη να ξεφορτωθείτε κάτι από αυτόν τον πλανήτη, τι θα επιλέγατε να είναι αυτό και γιατί;

Αυτό θα ήταν η βία μεταξύ των ανθρώπων, είτε πρόκειται μεταξύ ατόμων είτε μεταξύ κρατών.

- Σας φοβίζουν όσα συμβαίνουν στον κόσμο σήμερα;

Δεν νομίζω ότι θα έλεγα ότι φοβάμαι, αλλά νομίζω ότι είναι καταθλιπτικό.

- Τι είναι αυτό που βρίσκετε απολύτως όμορφο και ισχυρό σε αυτόν τον κόσμο - τόσο που δεν χρειάζεται κανενός είδους διαφήμιση για να αγαπηθεί βαθιά;

Θα έλεγα τους κήπους. Μου αρέσει να φυτεύω κήπους, μου αρέσει να κοιτάζω κήπους. Και μου αρέσουν οι τρόποι με τους οποίους είναι διαφορετικοί. Πολλά διαφορετικά φυτά μπορούν να ζήσουν μαζί, και ίσως αυτό να είναι μια μεταφορά για τον κόσμο στον οποίο δεν φαίνεται να ζούμε τόσο εύκολα τώρα.

*Οι φωτογραφίες που έχουν χρησιμοποιηθεί παραχωρήθηκαν ευγενικά με την γραπτή άδεια του καλλιτέχνη για χρήση μόνο στο συγκεκριμένο άρθρο του Olafaq.

INFO:

ΕΜΣΤ - “Κι αν οι γυναίκες κυβερνούσαν τον κόσμο;”

Susan Meiselas | A Room of Their Own

13.06-10.11.2024

Όροφος 3, Project Room 1

Η Αλεξία Κιρμίτση σχεδιάζει νυφικά (και) για ομόφυλα ζευγάρια

Συναντήσαμε την σχεδιάστρια στο studio της, στην Πλατεία Προσκόπων στο Παγκράτι και συζητήσαμε για τις ιδέες της πάνω στην non binary μόδα και τα ανθρωποκεντρικά σχεδιασμένα, όμορφα, και genderless γαμήλια ρούχα της.

Από τη Χριστιάνα Στυλιανού

Φωτογραφίες: Άσπα Κουλύρα

Ο Ιούνιος είναι ο μήνας κατά τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι γιορτές pride σε όλο τον κόσμο. Είναι ο μήνας που συνοδεύεται από πολλούς εορτασμούς, πολλές συνειδητοποιήσεις και πολλές μη συμβατικές στιγμές που αμφισβητούν τα θεμέλια των στερεοτύπων. Με το να είσαι περήφανος γι' αυτό που είσαι, ο μήνας αντιπροσωπεύει πολλά περισσότερα από τις διεκδικήσεις για συμπερίληψη και ίσες ευκαιρίες, σεξουαλικότητα και την αγάπη για τον εαυτό σου σε όλους, ανεξαρτήτου φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού. Ο μήνας υπερηφάνειας αντιπροσωπεύει το να είσαι αληθινός στον εαυτό σου, σε αυτό που θέλεις να είσαι και σε αυτό που ήσουν πάντα. Και το ίδιο ισχύει και για τα ρούχα που φοράτε, είτε πρόκειται για τη δουλειά σας είτε για να βγείτε με φίλους ή για τη σημαντική ημέρα του γάμου σας, τα ρούχα σας αποτελούν πρόεκταση της προσωπικότητάς σας. Και τα ρούχα πάντα ήταν ένα protest, μια σωματοποίηση του πολιτικού λόγου, μια απεικόνιση ενός δυνητικού κόσμου.

Η Αλεξία Κιρμίτση, σχεδιάστρια νυφικών και ιδιοκτήτρια του prêt-à-porter brand «Hysteria Aesthetica», με έδρα την Αθήνα και τη Λευκωσία, σχεδιάζει σχέδια ουδέτερα ως προς το φύλο. Με αφορμή λοιπόν

τον μήνα υπερηφάνειας, αφιερώνουμε λίγο χρόνο για να εκτιμήσουμε αυτές τις queer δημιουργίες που, όπως θα δείτε, γεννήθηκαν από την επιθυμία να προσφέρουν κάτι στην κοινότητα και να εξαλείψουν μια δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα ομόφυλα ζευγάρια.

Μυθολογικές αναφορές, ρομαντισμός, μουσική και ποίηση εμπνέουν τα αέρινα, minimal με avant-garde αναφορές ρούχα της. Δεν έχει σημασία αν ένας άνδρας φορά νυφικό, ή σχεδιάζει δύο νυφικά για έναν γάμο, γιατί, όπως ομολογεί η σχεδιάστρια, την «ενδιαφέρουν όλοι οι άνθρωποι που ερωτεύονται και θα ήθελα να είμαι μέρος της μέρας του εορτασμού του έρωτα», κάτι που μας θυμίζει πως σημασία έχει να βροντοφωνάζουμε τις απόψεις-γροθιά στον συντηρητισμό. Είτε με πλάκα, είτε με νόμους, είτε ακόμα με τα ρούχα που επιλέγουμε να φορέσουμε. Ο στόχος της «αντισυμβατικής» Κύπριας σχεδιάστριας είναι να μην υπάρχουν ποτέ και πουθενά στερεότυπα για τους ανθρώπους και να είναι ελεύθεροι να κάνουν ότι τους αρέσει με την εικόνα και το φύλο τους.

Συναντήσαμε λοιπόν την Αλεξία στο studio της, στην Πλατεία Προσκόπων στο Παγκράτι, και συζητήσαμε για τα κίνητρά, τις ιδέες της, για την non binary

μόδα και τα ανθρωποκεντρικά σχεδιασμένα, όμορφα, και genderless γαμήλια ρούχα.

- Ποια είναι η πρώτη σου ανάμνηση από τη μόδα, ίσως η πρώτη φορά που σχεδίασες κάποιο ρούχο, ή που η μόδα σου τράβηξε το ενδιαφέρον; Θυμάμαι από πολύ μικρή, διανύοντας τις δεκαετίες του 80 και 90, ενστικτωδώς να με απασχολεί το ντύσιμο και το τι διαφορετικό θα ήθελα να δω στην εμφάνισή μου, χωρίς να απέχω ωστόσο από τις τάσεις της εποχής. Είχα ανησυχίες για τη μόδα που τις εκτόνωνα με το να δίνω άλλες διαστάσεις στα ρούχα μου. Μπορεί να φόραγα μια φούστα για μπλούζα ή να χρησιμοποιούσα παραμάνες για να δημιουργήσω άλλες όψεις.

- Ποια είναι η ιστορία σου; Πώς κατέληξες στην Αθήνα;

Η ιστορία αυτή ξεκινά στη Λευκωσία της Κύπρου, όπου έχω γεννηθεί και ζήσει μέχρι τα 18 μου χρόνια. Από εκεί και έπειτα έφυγα για σπουδές Επικοινωνίας και Marketing στην Αγγλία και μετά για μεταπτυχιακό στη Βοστώνη των ΗΠΑ. Εκεί εργάστηκα για κάποιο χρονικό διάστημα και αργότερα επέστρεψα στη Κύπρο, όπου μετά από κάποια χρόνια εργασίας στο χώρο της Διαφήμισης και Δημοσίων Σχέσεων αποφάσισα να αλλάξω πορεία. Ο δρόμος με οδήγησε στο Μιλάνο για ένα διετές πρόγραμμα σπουδών σε Fashion and Textile Design, και στη συνέχεια στην επιχείρηση που διατηρώ Κύπρο και Ελλάδα, με έδρες τη Λευκωσία και την Αθήνα. Η Αθήνα είναι το σημείο αναφοράς για την παραγωγή του προϊόντος μου -τα νυφικά-, αλλά και η πόλη που της ανήκει η καρδιά μου.

- Τι έχει αλλάξει μέσα στα χρόνια στη μόδα, τόσο στον μύθο της όσο και στην παραγωγή;

Η σημερινή μόδα είναι μια ιδέα που καθρεπτίζει όλες τις μόδες της ιστορίας και τις τάσεις όλων των εποχών. Αποδέχεται κάθε προσέγγιση και είναι ρευστή και συμπεριληπτική απέναντι σε ό,τι χαρακτηρίζει την προσωπικότητα του καθενός. Μέσα σε αυτή ενσωματώνονται στοιχεία από τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία και προσαρμόζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σημερινής εποχής, όπως για παράδειγμα το sustainable fashion σε όλες του τις εκτάσεις, η ανακύκλωση, η παραγωγή με ύλες νέας τεχνολογίας. Σίγουρα με τα χρόνια έχουν αλλάξει πολλά όσον αφορά την παραγωγή και, κυρίως, τις πρώτες ύλες. Τα φυσικά υφάσματα έχουν γίνει δυσπρόσιτα με την ακρίβεια τους, με απο-

τέλεσμα να ανεβαίνει το κομμάτι κοστολογικά, και ως απάντηση σε αυτό να επιλέγονται συνθετικά υλικά και έτσι να αμφισβητείται η ποιότητα του ρούχου.

- Πώς θα χαρακτήριζες το στυλ των ρούχων που σχεδιάζεις;

Δύσκολο να περιορίσω σε έναν χαρακτηρισμό το στυλ των ρούχων που σχεδιάζω. Σίγουρα η σχεδιαστική προσέγγισή μου αφορά την μόδα ως γνώμονα, μαζί με την διαχρονικότητα ταυτόχρονα. Αντιμετωπίζω τις συλλογές μου ως κομμάτια τέχνης και σχεδιασμού, ενώ έχω στο μυαλό μου μια ατμόσφαιρα όταν τα επεξεργάζομαι στυλιστικά. Στα νυφικά συγκεκριμένα, ή άλλως ρούχα γάμου, επικρατεί μια "anti-bride" φιλοσοφία, όπου καταρρίπτονται οι παραδοσιακές έννοιες του τι πάει να πει «νύφη» και έρχονται να μπουν καινούριες, για να δημιουργήσουν μια πιο σύγχρονη και φρέσκια οπτική στο ντύσιμο της μέρας του γάμου.

- Από που αντλείς έμπνευση;

Από την ποίηση, τα κείμενα, τα ταξίδια, τη φύση, τους ανθρώπους, τις συζητήσεις.

- Ποιους «μεγάλους» σχεδιαστές θαυμάζεις;

Αναμφίβολα για μένα, και από πάντα, Elsa Schiaparelli, Thierry Mugler, Vivienne Westwood και Yves Saint Laurent κυρίως για τη σχέση του με το θέατρο και τον σχεδιασμό κοστούμιών.

- Με τι άλλα πράγματα ασχολείσαι πέραν της μόδας και πως συνδυάζονται με αυτήν, εάν συνδυάζονται;

Μια ακόμη αγάπη μου είναι με το ενδυματολογικό κομμάτι του θεάτρου και, εν δυνάμει, του κινηματογράφου. Ο σχεδιασμός κοστούμιών είναι κάτι που το έχω χρόνια μέσα στο μυαλό μου και το είδα να αρχίζει να παίρνει μορφή σε μια συνεργασία μου με την Εθνική Λυρική Σκηνή, ως βοηθός ενδυματολόγου σε όπερα. Εκεί πέρα αποκόμισα άφθονη γνώση και εμπειρία. Έχω δουλέψει με υπέροχα και ταλαντούχα άτομα και έχω πάρει πολλά. Έχω προσπαθήσει να δώσω και εγώ βεβαίως, ό,τι έχω από τον κόσμο της μόδας, και κάπως έχει συμβεί κάτι μαγικό. Πλέον, συνεχίζω να πορεύομαι μέσα σε ενδυματολογικά projects στο θέατρο μαζί με τη δουλειά μου και επιθυμώ να βρω χώρο γι' αυτό και στον κινηματογράφο. Πιστεύω ότι όλα αυτά συνδέονται και συνυπάρχουν, όπως όλες οι τέχνες άλλωστε. Τρέφονται όλα το ένα από το άλλο. Μπορείς σήμερα να δεις παραστάσεις με κοστούμια μέσα από θεατρικής

απόψεως μεν, αλλά και από την κατεύθυνση της μόδας ταυτόχρονα.

- Πιστεύεις ότι η μόδα επηρεάζεται από την κοινωνία, ή το αντίστροφο;

Όπως έχω ήδη αναφέρει, η μόδα έχει την ιδιότητα να καθρεφτίζει το τι συμβαίνει την εκάστοτε χρονική στιγμή πολιτικά και κοινωνικά. Η κοινωνία συνεισφέρει στην έμπνευση και τη δημιουργία των τάσεων της εποχής. Τροφοδοτεί με υλικό τους σχεδιαστές για να δώσουν κάτι πίσω, πολλές φορές για να δώσουν λύσεις, να ιντριγκάρουν, να ξεσηκώσουν ή ακόμη και να πολιτικοποιηθούν μέσα από αυτό. Οι σχεδιαστές μόδας είναι και αυτοί καλλιτέχνες στο είδος τους, οπότε τους ενδιαφέρει έντονα η συμπεριληπτικότητα και η αποδοχή, η ελευθερία στην έκφραση, θέματα ανθρωπιστικά και περιβαλλοντικά. Η κοινωνία με τη σειρά της παίρνει αυτό που δίνει η μόδα και το κάνει δικό της, με όποιον τρόπο ταιριάζει στον καθένα. Ανέκαθεν βαθιά πολιτικοποιημένη ήταν η Vivienne Westwood, η οποία από την αρχή της εμφάνισής της στον χώρο, χρησιμοποιούσε τη δουλειά της για να δημιουργήσει ντόρο γύρω από θέματα που αφορούσαν τη σεξουαλικότητα, την κυβέρνηση Θάτσερ, την αλλαγή του κλίματος κ.α.

- Γιατί κατά τη γνώμη σου κυριάρχησε το street style στις πασαρέλες;

Το street style είναι μια τάση η οποία παρατηρείται σε διάφορες εποχές στην ιστορία, κυρίως από τη δεκαετία του 80 και έπειτα. Έχει εξελιχθεί σημαντικά σήμερα και χαρακτηρίζεται από στοιχεία προερχόμενα από διάφορες υποκουλτούρες, αλλά και από την ιστορία της μόδας γενικότερα. Υπάρχει η ανάγκη για ελευθερία και άνεση, για έκφραση της προσωπικότητας μας και των πιστεύω μας, ή και μια αίσθηση πως ανήκουμε σε κάτι συλλογικό, και αυτό αυτόματα παραπέμπει στο street style.

Ποια ήταν η αφορμή να αρχίσεις να σχεδιάζεις ρούχα γάμου για ομόφυλα ζευγάρια;

Δεν υπήρξε κάποια αφορμή, για μένα ήταν κάτι που λειτούργησε οργανικά, μέσα από την υφιστάμενη πορεία της δουλειάς μου. Το πρώτο ομόφυλο ζευγάρι που έχει επιλέξει τα νυφικά μου ήταν δύο υπέροχες Ισπανίδες που παντρεύτηκαν με elopement γάμο το 2018 στη Σαντορίνη.

- Ποιες οι τυχόν προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετώπισες με την απόφασή σου να αγνοήσεις τους παραδοσιακούς ρόλους των δύο φύλων.

Η δυσκολία δεν πέρασε, γιατί γενικά ως άνθρωπος δε με σταματάει κάτι όταν το πιστεύω ακράδαντα. Και θεωρώ πως εν τέλει αποδίδει και δεν επηρεάζει το βιοποριστικό. Απεναντίας, μακροπρόθεσμα ανοίγει κι άλλες αγορές και διευρύνει πελατολόγιο. Δε θα με εμποδίσει ποτέ κανενός το σκόλιο ή η ακύρωση, γιατί ο σκοπός είναι μεγαλύτερος και αφορά τον άνθρωπο. Είναι δικαίωμα του καθενός πώς επιλέγει να ζει τη ζωή του, και εγώ συμβαδίζω απόλυτα και ολοκληρωτικά με αυτή την ιδέα και είμαι ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή καταπίεσης. Πιστεύω επίσης πως εφόσον σε ευρύτερη κλίμακα τοξικές ιδεολογίες δύσκολα αλλάζουν, μπο-

ρούμε να κινούμαστε μέσα από προσωπικές επιλογές που κάνουν τη διαφορά στο συλλογικό, σε μικρές ή και μεγάλες εκτάσεις. Έτσι η συνείδηση θα υπερτερεί του φόβου.

- Βρίσκεις πιο δημιουργικό το να ντύνεις ένα ομοφυλόφιλο ζευγάρι από ένα ετεροφυλόφιλο; Βρίσκω εξίσου δημιουργικά και τα δύο, είναι απεριόριστη η προσφορά και των δύο στο έργο μου. Η επαφή με κάθε άτομο που περνάει από το χώρο μου είναι για μένα η ουσία.

- Τι σχεδιάζεις για το μέλλον;

Σχεδιάζω μόνο για το παρόν! Κάπως έτσι το αισθάνομαι. Έχω κάποιες σκέψεις για καινούργια εγχειρήματα με τη δουλειά μου, και επιθυμώ να υλοποιώ ήσυχα και με ό,τι δυνατότητες έχω. Ό,τι είναι θα εμφανιστεί εν καιρώ, θα τα μοιραστώ τότε!

7 Θρυλικοί Ολυμπιονίκες εξομολογούνται στον Θανάση Λάλα

Ο Θανάσης Λάλας συναντά επτά Ολυμπιονίκες και συζητά μαζί τους για την επιδίωξη του ονείρου και της νίκης. Μέσα από αυτές τις συζητήσεις, αποκαλύπτονται οι θυσίες, οι προκλήσεις και η αφοσίωση που απαιτούνται για να φτάσει κανείς στην κορυφή του αθλητισμού. Οι Ολυμπιονίκες μοιράζονται μαζί μας κάποια λόγια βαθιάς σοφίας και προσωπικής εμπειρίας, τις στιγμές θριάμβου αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, προσφέροντας πολύτιμες γνώσεις για την αξία της επιμονής και της σκληρής δουλειάς στην πορεία προς την επιτυχία.

ΠΥΡΡΟΣ ΔΗΜΑΣ Άρση Βαρών

Θεωρείται ένας από τους σπουδαιότερους αθλητές που αγωνίστηκαν με τα ελληνικά χρώματα και ένας από τους σημαντικότερους αρσβαρίστες όλων των εποχών σε παγκόσμιο επίπεδο. Το 1992, στους ολυμπιακούς αγώνες της Βαρκελώνης, κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο, το 1996, στους επόμενους ολυμπιακούς, βγήκε πρώτος στην κατηγορία των 83 kg με 392,5 kg στο σύνολο. Το 2000, αυτή τη φορά στην κατηγορία των 85 kg, κέρδισε τρίτο συνεχόμενο χρυσό σε Ολυμπιακή διοργάνωση, με 390 kg στο σύνολο. Επιπλέον κατά την ανωτέρω οκταετία ανακηρύχτηκε τρεις φορές παγκόσμιος πρωταθλητής (1993, 1995, 1998), πήρε ένα χρυσό μετάλλιο στους πανευρωπαϊκούς αγώνες (1995), και σημείωσε έξι Παγκόσμια ρεκόρ. Τελικά ο Δήμας έκλεισε θριαμβευτικά την αθλητική του καριέρα τους ολυμπιακούς της Αθήνας 2004, κατακτώντας χάλκινο μετάλλιο στην κατηγορία των 85 kg.

«Με τίποτα. Με τίποτα. Αυτό το πράγμα που έγινε δεν το φανταζόμουν. Εντάξει περίμενα να κάνω κάτι καλό στη ζωή μου. Ξεκίνησα το 1992 και μετά από μένα, την επόμενη μέρα, ξεκίνησαν όλοι να ασχολούνται με την Άρση Βαρών. Έτσι συμβαίνει στην Ελλάδα. Μετά εξαφανίζονται όλοι διά μαγείας. Εγώ είπα, θα συνεχίσω. Και συνέχισα... Προσπάθησα και δεύτερη και τρίτη φορά. Δεν περίμενα βέβαια να γίνει αυτό που έγινε στο Σίδνεϋ και γενικώς δεν περίμενα να φτάσω μέχρι εδώ. Γιατί, εντάξει, η φθορά είναι πολύ μεγάλη. Τόσα χρόνια στο προσκήνιο διεκδικώντας μετάλλια. Μια ζωή...»

«Ασχολήθηκα τυχαία με την Άρση Βαρών. Στην Αλβανία εκείνα τα χρόνια δεν υπήρχε και τίποτα άλλο να κάνουμε. Ξεκίνησα από το ποδόσφαιρο, αλλά δε μου άρεσε. Προτεραιότητα στην ομάδα είχαν ο γιος του προπονητή, ο γιος του προέδρου. Οσο καλός και να ήσουν, έμενες έξω από την ομάδα, αν η θέση που έπαιζες ήταν ίδια με την θέση που έπαιζε ο γιός του προπονητή ή του Προέδρου. Μετά πήγα στην πόλη αλλά εκεί οι προπονήσεις γίνονταν

σε χώρους που ήταν γεμάτοι ποντίκια. Έφυγα κι από εκεί. Το καλοκαίρι πήγα τρεις μήνες κολύμβηση. Με το που έφτασε Οκτώβρης, και άρχισαν τα κρύα, δεν μπορούσα να συνεχίσω, επειδή δεν υπήρχε κλειστό κολυμβητήριο. Ετσι κατέληξα στην άρση βαρών».

«Πάντα ήθελα να κάνω πρωταθλητισμό. Απλώς δεν είχα αποφασίσει σε ποιο άθλημα. Με το που πήγα στην Άρση Βαρών ήταν σαν να βρήκα το χώρο μου. Πέρασαν όλοι μαζί, προέδροι προπονητές, και λέγανε όλοι "τι ταλέντο είναι αυτό, τι πόδια είναι αυτά..." Ο πατέρας μου, όπου πήγαινε, άκουγε όλους να μιλάνε για το μεγάλο ταλέντο, τον γιό του».

«Σίγουρα, το 10% είναι θέμα ταλέντου. Το υπόλοιπο όμως είναι δουλειά, δουλειά, δουλειά. Γιατί αν μείνεις στο ταλέντο, και λες "εγώ είμαι ταλέντο δε χρειάζεται να κάνω τίποτα περισσότερο", δεν πρόκειται να προχωρήσεις. Η επιμονή και η δουλειά είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες. Εχω δει παιδιά να βγαίνουν να πέρνουν μία τέταρτη θέση και δεν τους ξαναβλέπεις. Ο μόνος που άντεξε στο χρόνο, ήταν ο Χούστερ και τώρα τελευταία ο Αζανίτσε που βγήκε πρώτος. Ο Ιρανός που πήρε το χρυσό μέσα στην Αθήνα μετά εξαφανίστηκε. Δεν τον ξαναείδα ποτέ πιά, πουθενά! Κι όταν λέμε ταλέντο εννοούμε, ότι έχεις το σώμα που πρέπει για το άθλημα που κάνεις... Καταρχάς το ταλέντο στην Άρση Βαρών, είναι δηλαδή θέμα φυσιολογίας, και έκρηξης... Ο αδερφός μου για παράδειγμα, δεν τα είχε αυτά. Παρόλο που έχει το ίδιο σωματότυπό με μένα, είναι αργός. Αν εγώ θέλω ένα 10ο του δευτερολέπτου να σηκώσω την μπάρα από κάτω προς τα πάνω, ο αδερφός μου είναι σα να κάνει το ίδιο πράγμα σε αργή κίνηση. Αδέρφια είμαστε, αλλά εκείνος δεν είχε τους μύς, την έκρηξη και την ελαστικότητα που έπρεπε για να είναι το ταλέντο που θα πάει μπροστά... Βγήκε τρίτος μεσογειονίκης αλλά οι δυνατότητες του ήταν μέχρι εκεί και μετά σταμάτησε».

ΚΑΡΛ ΛΙΟΥΙΣ Στίβος

Ο Καρλ Λιούις είναι ένας από τους κορυφαίους αθλητές στίβου όλων των εποχών, γνωστός για τις εξαιρετικές επιδόσεις του στα 100 και 200 μέτρα, καθώς και στο άλμα εις μήκος. Κατά τη διάρκεια της καριέρας του, κέρδισε συνολικά 9 χρυσά και 1 αργυρό Ολυμπιακό μετάλλιο, συμμετέχοντας σε τέσσερις διοργανώσεις (1984, 1988, 1992, 1996). Οι επιτυχίες του στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα περιλαμβάνουν 8 χρυσά μετάλλια. Ο Lewis είναι γνωστός για την ταχύτητα, τη δύναμη και την αθλητική του ικανότητα, συμβάλλοντας σημαντικά στην προώθηση του αθλήματος παγκοσμίως.

«Μικρός, ασχολούμουν με τα πάντα. Με όλα σχεδόν τα αθλήματα, με τη μουσική, μου άρεσε ο κινηματογράφος και οι νηοποιοί. Κάναμε ταξίδια με την οικογένειά μου. Έκανα πολλά και διάφορα πράγματα. Το σχολείο μου άρεσε πολύ, επειδή μου πρόσφερε τη δυνατότητα να μαθαίνω πράγματα. Δεν ήμουν όμως ο τύπος του μαθητή που ήθελε να παίρνει άριστα σε όλα τα μαθήματα ή που αγχωόταν με αυτό που έπρεπε να κάνει για να είναι καλός. Χαιρόμαι που είχα τους γονείς μαζί στο σχολείο επειδή αυτό μου έδινε πάντα το κίνητρο να κάνω το σωστό».

«Θα έλεγα, πως το γεγονός ότι έφτασα να γίνω πρωταθλητής το οφείλω, στην αφοσίωση που έδιναν οι γονείς μου, ο ένας προς τον άλλον αλλά και σε εμάς τα παιδιά τους. Το οφείλω, στην αποφασιστικότητα που μου καλλιέργησαν, που με έμαθαν να συγκεντρώνομαι και να μην αφήνω άλλα πράγματα γύρω, να μου αποσπούν την προσοχή από αυτό που προσπαθούσα να κάνω. Επίσης οι γονείς μου, μου έμαθαν την υπομονή. Γιά να πετύχεις ένα στόχο πρέπει να έχεις υπομονή, να εργάζεσαι σκληρά και να περιμένεις, τα πράγματα θα συμβούν στην ώρα τους κι όχι όταν θέλεις εσύ. Νομίζω ότι από όλα τα αθλήματα που υπάρχουν κανέναν δεν απαιτεί περισσότερο υπομονή από τα 100 μέτρα. Τουλάχιστον για μένα που έχω ασχοληθεί με τα περισσότερα αθλήματα».

«Βασικά, ο περισσότερος κόσμος, που βλέπει στίβο, πιστεύει ότι τα 100 μέτρα, είναι μία και έξω, μια ανάσα δρόμος, θεωρεί ότι τα 100 μέτρα είναι το ταχύτερο άθλημα που υπάρχει. Δεν είναι έτσι. Στο φουλ τρέχεις μόνο στα τελευταία 10 μέτρα. Όσοι να καλύψεις τα 90, επιταχύνεις ή κόβεις ταχύτητα κρατώντας δυνάμεις. Αυτό που πρέπει να κάνεις περισσότερο από οτιδήποτε άλλο στα 100 μέτρα, είναι να κόβεις ταχύτητα κρατώντας δυνάμεις για τα τελευταία 10 μέτρα που τα δίνεις όλα. Για να τα δώσεις όλα πρέπει να τα έχεις. (Γέλια) Γι' αυτό τα 100 μέτρα θέλουν να έχεις την υπομονή που χρειάζεται ώστε να αφήσεις τους άλλους πίσω σου, για να μπορέσουν τα πράγματα να πάρουν το δρόμο τους. Αυτό που είναι να συμβεί θα συμβεί. Δεν χρειάζεται να αγωνιείς. Όλοι έχουν την τάση να κάνουν τη ζωή πιο πολύπλοκη από τι είναι, να κάνουν τα πράγματα δύσκολα. Γενικώς βάζουνε πολύ δράμα στη ζωή τους. Εγώ προσπαθούσα πάντα να αντιμετωπίζω τα πράγματα απλά. Ήξερα κάθε στιγμή αν βρίσκομαι στο Α στο Β ή στο Ω, αν μπορούσα να νικήσω έναν αγώνα. Εκεί τελειώνει το όλο θέμα. Το θέμα όλο είναι να ξέρεις αν μπορείς να νικήσεις».

«Αυτό που διακρίνει έναν μεγάλο αθλητή από έναν απλό αθλητή είναι η αφοσίωση του σε αυτό που κάνει, η συγκέντρωση του και η αποφασιστικότητά του. Πολλοί άνθρωποι δεν θέλουν να δώσουν αυτό που απαιτείται και έτσι να μπορέσουν να γίνουν οι καλύτεροι. Τους αρκεί απλώς να είναι καλοί. Ενώ άλλοι λένε: "Οχι, εγώ θέλω να είμαι ο καλύτερος αθλητής που υπάρχει". Αυτό είναι που κάνει τη διαφορά. Η αποφασιστικότητά, η συγκέντρωση και το κίνητρο που έχει κάποιος να θέλει να είναι πρώτος».

ΣΑΪΝΤ ΑΟΥΙΤΑ Στίβος

Γεννημένος στις 2 Νοεμβρίου 1959 ο Σαϊντ Αουίτα, ο Μαροκινός πρώην αθλητής του στίβου, και συγκεκριμένα δρομέας ημιαντοχής και αντοχής (μεσαίων και μεγάλων αποστάσεων). Κέρδισε το χρυσό μετάλλιο στον δρόμο των 5000 μέτρων στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1984 και έγινε παγκόσμιος πρωταθλητής στο ίδιο αγώνισμα τρία χρόνια αργότερα. Κατέχει επίσης ένα χρυσό μετάλλιο σε παγκόσμιο πρωτάθλημα κλειστού στίβου (1989) και 4 σε Μεσογειακούς Αγώνες. Εξίσου σημαντικά ήταν και τα ρεκόρ του: κατέρριψε το παγκόσμιο ρεκόρ στα 1500 μέτρα (3.29,46), στα 2000 μ. (4.50,80), στα 3000 μ. (7.29,45) και δύο φορές στα 5000 μ. (13.00,40 και 12.58,39). Ο Αουίτα υπήρξε ένας από τους πρώτους Άραβες αθλητές στην ιστορία που απέκτησε παγκόσμια φήμη. Σήμερα ζει στο Ορλάντο της Φλόριδα.

«Για μένα, το μυαλό είναι το παν. Αυτό είναι αλήθεια. Δεν ξέρω αν έπεται η ψυχή... Ξέρω ότι το μυαλό μάς καθοδηγεί. Με αυτό δεν θέλω να μειώσω τη σημασία της ψυχής. Ψυχή και μυαλό, για να αποδειχθούν ευεργετικά, πρέπει να συμβαδίζουν».

«Ένας άνθρωπος ευεργετείται από την ψυχή και το μυαλό του όταν δεν τα εγκαταλείπει. Αν εγκαταλείψει την ψυχή ή το μυαλό, σε εγκαταλείπουν και αυτά. Σημασία έχει ο άνθρωπος να δυναμώσει για να αντεπεξέλθει στην ίδια τη ζωή. Για να δυναμώσει, πρέπει να δουλέψει πολύ την ψυχή και το μυαλό του. Υπάρχουν άνθρωποι που αφήνονται στο έλεος των περιστάσεων. Δυναμώνουμε δουλεύοντας πάνω στην ψυχή και στο μυαλό μας. Για μένα, η δύναμή μας είναι η αδυναμία μας. Πάνω στην αδυναμία μας σκύβουμε και δουλεύουμε με μυαλό και ψυχή και ξαφνικά η αδυναμία μας γίνεται η δύναμή μας. Βλέπετε ένα αδύναμο σώμα... Το γυμνάζουμε για καιρό και ξαφνικά, ενώ δεν μπορούσε να σηκώσει ούτε πούπουλο, σηκώνει απίθανα βάρη. Η δύναμη δεν υπάρχει. Η δύναμη κατακτιέται. Απλώς, πρέπει να εκπαιδεύσεις την ψυχή και το μυαλό σου».

«Αυτό που τελικά θα καταφέρουμε στη ζωή μας εξαρτάται αρχικά και πάνω από όλα τα άλλα, από τους γονείς μας. Είναι οι πρώτοι δάσκαλοι, είναι οι άνθρωποι που αποτελούν πηγή γνώσης για μας. Εγώ ήμουν τυχερός. Ο πατέρας μου ποτέ δεν μου ζήτησε να κάνω κάτι που δεν ήθελα και εγώ. Το μόνο που θυμάμαι ότι έκανε πάντα, ήταν να μου υποδεικνύει ένα δρόμο, λέγοντας ότι αυτός αυτόν θα ακολουθούσε. Δεν μου απέκρυβε τους άλλους δρόμους της ζωής. Με άφηνε μπρος σε όλους αυτούς τους δρόμους μόνο μου, να αποφασίσω ποιον θα αφήσω και ποιον θα τραβήξω. Ποτέ δεν μου υπέδειξε το «σωστό» ή το «λάθος» στη ζωή μου... Πάντα με έβαζε να σκεφτώ προτού αποφασίσω. Και, συχνά, μου έλεγε: "Μη ξεχνάς, ότι είναι για σένα σωστό δεν είναι για όλους. Το σωστό έχει να κάνει με το μυαλό και την ψυχή του καθενός!"»

«Η τύχη, αν πιστεύει σε αυτήν κάποιος, είναι μια μεταβλητή που εξηγεί τα ανεξήγητα. Στα μάτια των γονιών μου, έβλεπα, ότι δεν υπάρχει 100% συμφωνία με την απόφασή μου να εγκαταλείψω προς στιγμήν τις σπουδές μου και να ασχοληθώ με τον αθλητισμό. Ανησυχούσαν για μένα χωρίς να το ομολογούν. Παρ' όλα αυτά, εγώ διάλεξα και ήμουν τυχερός. Μπορεί να μου είχε στοιχίσει αυτή η επιλογή».

«Έμαθα πολλά, αλλά το κυριότερο που έμαθα ήταν ένα: ότι, όταν κερδίζεις, είναι όλοι με το μέρος σου, και όταν χάνεις, χάνονται όλοι από κοντά σου, εκτός από δύο τρεις που αποδεικνύουν με την πίστη τους τη βαθιά φιλία τους. Μετά, έμαθα μερικά πράγματα για τη δόξα πολύ χρήσιμα. Η δόξα για όλους είναι η λύση, γι' αυτόν που την αποκτά είναι το πρόβλημα... Για μένα, η δόξα δεν είναι για μένα με ολόχρυσά μαλλιά και υπέροχο κορμί, με φανταχτερή ματιά και ευέλικτη σέφη. Δόξα, για μένα, είναι η πίστη και το μίσος, μαζί, σε ένα. Η κορυφή, για μένα, δεν είναι το ψηλότερο σημείο, εκεί όπου ο καθένας, αν βρεθεί, θα μπορούσε να δει τα πάντα από ψηλά. Η κορυφή, για μένα, είναι μια θέση πιο κοντά στον ουρανό... Και ο ουρανός, αν πέσει, εσένα θα πλακώσει».

ΝΤΑΛΕΪ ΤΟΜΠΣΟΝ Δέκαθλο

Ο Daley Thompson είναι ένας από τους μεγαλύτερους αθλητές δεκάθλου στην ιστορία, κατακτώντας χρυσά μετάλλια στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1980 και 1984. Η κυριαρχία του στο άθλημα επεκτάθηκε και σε άλλες μεγάλες διοργανώσεις, με νίκες σε Παγκόσμια Πρωταθλήματα και Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα. Γνωστός για την εξαιρετική του φυσική κατάσταση και την ανταγωνιστική του φύση, ο Thompson θέτει παγκόσμια ρεκόρ και καθιερώνεται ως εμβληματική μορφή του δεκάθλου, συμβάλλοντας στην προώθηση του αθλήματος και ενθαρρύνοντας νέους αθλητές να ασχοληθούν με αυτό.

«Ο ερασιτέχνης αθλητής είναι ο εραστής της καλής ζωής και της ελευθερίας. Εμένα πάντα μου άρεσε να έχω την ελευθερία μου, να κάνω ό,τι θέλω, να περνάω το χρόνο μου με τους φίλους μου, να πηγαίνω σινεμά, να ακούω μουσική, να παίζω με τα παιδιά μου, να συνεχίζω να ερωτεύομαι τη γυναίκα μου. Ο επαγγελματίας θυσιάζει όλα αυτά για να γίνει πλούσιος... Και στη συνέχεια, με τα χρήματα που κέρδισε και κερδίζει, ψάχνει σαν τρελός να αγοράσει την ελευθερία του. Ο επαγγελματίας είναι ένας εύπορος σκλάβος που πιστεύει ότι κάποτε θα κερδίσει πάλι την ελευθερία του πληρώνοντας. (γέλια) Κανένας επαγγελματίας δεν σκέφτεται: "Αφού πάλι την ελευθερία μου θα θέλω, γιατί να σκλαβωθώ για το χρήμα;"»

«Η καλύτερη παρέα στη ζωή μου είναι οεαυτός μου. Δεν έχω κανένα πρόβλημα μαζί του. Μου αρέσει να είμαι μόνος... Ποτέ δεν έψαξα να βρω παρέα για να πάω σινεμά. Ούτε ένα ενδιαφέρον σε κάποιον άλλο, για να προπονηθώ όρες. Ο εαυτός μου είναι πλούσιος, διάσημος, ωραίος και, το κυριότερο, έχει πολύ χιούμορ. Γελώ πολύ μαζί μου... (γέλια) Είναι και πολύ έξυπνος... (γέλια) Πολλές φορές, σκέφτομαι ότι είναι αδικία να τα έχει όλα αυτά ο ένας μου εαυτός... Πιστεύω ότι ο Θεός το παράκανε στην περίπτωση μου. Μου έδωσε περισσότερα απ' ό,τι έπρεπε...»

«Πιστεύω στην τύχη με την έννοια ότι υπάρχουν κάποια πράγματα που δεν ελέγχεις και όμως λειτουργούν υπέρ σου ή κατά σου... Αλλά πιστεύω, επίσης, ότι η πολλή δουλειά και η επικέντρωση σε ένα στόχο φέρνει και την τύχη με το μέρος σου».

«Δεν είχα πρότυπα στη ζωή μου. Πιστεύω ότι ο κάθε άνθρωπος έχει τα δικά του όρια. Και είναι, πολλές φορές, έγκλημα να λειτουργείς, να αναπτύσσεσαι με βάση τα όρια του άλλου. Το μόνο που πάντα πίστευα, ήταν ότι μπορώ να γίνω καλύτερος από όσους προηγήθηκαν σε αυτό που έκανα και εγώ».

«Δεν με ενοχλεί που ο αθλητισμός έχει γίνει ένα μεγάλο εμπορικό κόλπο. Είναι φυσικό... Ό,τι αρέσει στον κόσμο, ό,τι τραβάει κόσμο, είναι μια μεγάλη επιχείρηση. Αυτό είναι αναπόφευκτο. Είναι ένας τρόπος να νιώσει ο άνθρωπος αυτό που του λείπει στη ζωή. Η ζωή των ανθρώπων είναι εξαιρετικά βαρετή. Ό,τι βγάζει τον άνθρωπο από αυτήν τη βαρεμάρα τον συγκινεί».

«Ερχόμαστε στη ζωή για να απολαύσουμε τη μάχη... Ερχόμαστε για να παλέψουμε. Σημασία, βέβαια, έχει το πώς μάχεσαι. Αλλά αυτό είναι άλλο θέμα... Αυτό που περισσότερο με επηρέασε στη ζωή μου είναι η διαπίστωση ότι όλοι οι άνθρωποι, όταν βγάζουν τα ρούχα τους, το παντελόνι τους, είναι ίδιοι και το κάνουν όπως εγώ».

«Το δέκαθλο είναι στρατηγική, είναι ένα άλλο είδους σκακιστικό παιχνίδι. Είναι η αποθέωση της στρατηγικής. Μετράει την αντοχή... Το κάθε αγώνισμα έχει να κάνει με τον αθλητή και την προσωπικότητά του. "Πες μου το αγωνισμό σου να σου πω ποιος είσαι!". Εάν είσαι Δεκαθλητής ξέρεις ότι πρέπει πάντα να κερδίζεις, να είσαι ανταγωνιστικός, να υπολογίζεις τον αντίπαλο και στις μελλοντικές του κινήσεις και ξέρεις ότι το παιχνίδι δεν τελειώνει με μια πρωτιά σε ένα αγώνισμα. Ξέρεις ότι το αποτέλεσμα το πετυχαίνεις μόνο αν κάνεις πάντα το καλύτερο».

ΜΠΟΜΠ ΜΠΗΜΟΝ Στίβος

Ο Αμερικανός Robert "Bob" Beamon, γεννήθηκε στις 29 Αυγούστου 1946 στη Νέα Υόρκη. Είναι βετεράνος αθλητής του άλματος εις μήκος και έμεινε στην ιστορία για το παγκόσμιο ρεκόρ που πέτυχε στις 18 Οκτωβρίου του 1968 κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων στην Πόλη του Μεξικού, με ένα άλμα στα 8 μέτρα και 90 εκατοστά. Το ρεκόρ του έμεινε ακατάρρητο για 23 χρόνια και είναι μια απ' τις σημαντικότερες στιγμές της ιστορίας του στίβου.

«Τα όνειρα περιέχουν μια σκληρή πραγματικότητα... Σημασία έχει να είσαι ψύχραιμος όταν τα όνειρα μεταμορφώνονται σε σκληρή πραγματικότητα... Όπως και το αντίθετο. Ψύχραιμια θέλει και η σκληρή πραγματικότητα όταν γίνεται όνειρο... Εγώ τα έζησα και τα δύο. Ο στίβος είναι ένα παρατηρητήριο, για μένα, πια... Μου αρέσει να παρακολουθώ και να μελετώ τους νέους και τις δυνατότητές τους. Η νεότητα είναι το ωραιότερο θέαμα Γιατί; Γιατί περιέχει το μέλλον. Στη νεότητα κρύβεται η ανατροπή των ορίων. Βλέπεις ένα παιδί που παιδεύεται και δεν ξέρεις, αλλά μπορεί αυτό το παιδί να σταθεί η απόδειξη ότι ο άνθρωπος μπορεί να πηδήσει πάνω από εννέα μέτρα»

«Τι σημαίνει η απώλεια της νεότητας; Ότι μεγαλώνεις. Τώρα πια νικάς ή νικιέσαι χωρίς να συμμετέχεις σωματικά. Ταυτίζομαι με έναν αθλητή και, αν νικήσει αυτός, νιώθεις κι εσύ νικητής, αν όχι, νιώθεις ηττημένος... Αλλά, και στις δύο περιπτώσεις δεν χρειάζεται προσωπική σωματική άσκηση ή συμμετοχή σε αυτό»

«Ποιο είναι το κόστος της νίκης; Δεν μπορώ να απαντήσω με βεβαιότητα... Εξαρτάται από τον αθλητή. Για εμένα ήταν μεγάλο. Με έκανε κάθε φορά ράκος. Δεν χαιρόμουνα τη νίκη, γιατί, νικώντας, με πολιορκούσαν οι Ερινύες της επόμενης ήττας. Ήμουν πάντα μαύρος από μέσα μου... Σαν σκοτάδι, είναι για μένα, η ευτυχία. Η νίκη είναι ένα σκοτάδι... Με τυφλώνει... Δεν ξέρω πού να πάω, προς τα πού να τραβήξω. Η νίκη με τυφλώνει, με αναγκάζει να κάνω

τυφλές κινήσεις. Οι περισσότερες από αυτές τις κινήσεις που έκανα, μετά από μεγάλες νίκες, για να ξελαφρώσω, ήταν θανάσιμα λάθη».

«Παλαιότερα σκεφτόμουν συχνά τι θα ήμουν αν δεν γινόμουν παγκόσμιος ρέκορτμαν στο μήκος. Πάντα υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις. Πάντα. Η ζωή δεν έχει ένα δρόμο... Χίλιοι δρόμοι διαθέσιμοι... Η επιτυχία δεν έχει να κάνει με ποιο δρόμο θα τραβήξεις, αλλά πόσο θα πιστέψεις και θα αφοσιωθείς σε αυτό σου την επιλογή. Όταν ήμουν μικρός δεν έλεγα ότι θα γίνω άλτης. Στο σχολείο ερχόμουν πάντα τέταρτος στα άλματα!»

«Για τον πρωταθλητή είναι η μοίρα του ο πρωταθλητισμός, αλλά για τα νέα παιδιά που λατρεύουν τους πρωταθλητές εγκυμονεί ένας και μόνο κίνδυνος. Να πιστέψουν ότι αυτό που βλέπουν, αυτό που φαίνεται είναι και η αλήθεια. Δυστυχώς, η αλήθεια είναι πιο σκληρή. Τριάντα λεπτά συναγωνισμού στην τηλεόραση ισούνται με πολλά χρόνια πορεία στο σκοτάδι, χωρίς ελπίδα φωτός. Γι' αυτό, ο πρωταθλητής είναι ένας άνθρωπος που έμαθε να συνεχίζει περπατώντας στο σκοτάδι χωρίς να το βάζει κάτω... Βέβαια, μετά την υπομονή χρόνων, κρύβεται κάτι το συναρπαστικό».

«Ο πόνος περιέχει το νόημα. Γι' αυτό τονάμε... για να καταλάβουμε τα ακατανόητα».

«Το μυστικό μου είναι ότι ποτέ δεν προδίδεις τα μυστικά σου. Προδίδοντας το μυστικό της ζωής, χάνεις για πάντα το ενδιαφέρον της ζωής».

Ο Σεμπάστιαν Κόου (Sebastian Newbold Coe), γνωστός ως Seb Coe, είναι ένας από τους κορυφαίους μεσαίων αποστάσεων δρομείς όλων των εποχών. Γεννημένος το 1956, ο Βρετανός αθλητής κέρδισε χρυσά μετάλλια στα 1500 μέτρα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1980 και 1984, καθώς και ασημένια μετάλλια στα 800 μέτρα στις ίδιες διοργανώσεις. Κατά τη διάρκεια της καριέρας του, έθεσε πολλά παγκόσμια ρεκόρ στα 800 μέτρα, 1000 μέτρα, 1500 μέτρα και το μίλι. Μετά την αθλητική του καριέρα, ο Coe είχε σημαντική συμβολή στον αθλητισμό ως πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Αθλητικών Ομοσπονδιών (IAAF) και ήταν επικεφαλής της επιτροπής που διοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου το 2012.

«Πιστεύω πολύ στα άτομα. Νομίζω ότι τα άτομα σε μια κοινωνία είναι τα φώτα, αλλά και το σκοτάδι. Τα άτομα φωτίζουν το δρόμο, τα άτομα τον σκάβουν και τον μεταμορφώνουν σε παγίδα. Είναι σημαντικός ο ρόλος των ατόμων. Χαίρομαι όταν ακούω ότι έγινα, έστω και για έναν άνθρωπο, ο φωτεινός σηματοδότης για να βρει τον καλύτερο εαυτό του. Θα με δυσαρετούσε ανεπανόρθωτα αν είχε γίνει το αντίθετο. Γιατί ξέρετε ότι το πρόβλημα με τα είδωλα, με τα πρότυπα είναι ότι ερεθίζουν συναισθηματικά τους γύρω και αυτό, πολλές φορές, οδηγεί στην καταστροφή... Το είδωλο είναι έρμαιο στο χαρακτήρα του ανθρώπου που ταυτίζεται μαζί του».

«Για μένα, το κοινωνικό ενδιαφέρον ήταν πάντα στη ζωή μου. Τίποτα δεν έκανα μόνο για τον εαυτό μου. Ο αθλητισμός ήταν μια έκφραση αυτού του ενδιαφέροντός μου για τα κοινά. Δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι μόνο για την ευχαρίστησή μου. Πιστεύω ότι η ευχαρίστηση έχει να κάνει με τους γύρω. Το "εγώ" μου, έχει αξία μόνο όταν τίθεται στην υπηρεσία ανύψωσης του "εγώ" των γύρω. Το "εγώ" συναγωνίζεται με "εγώ"! Αυτό είναι το μέτρημα... Τα "εγώ" των γύρω πόσο συγκινούνται από αυτό που κάνουμε.

Γιατί η συγκίνηση σημαίνει συμφωνία, θέση. Άρα, μπορούμε όλοι να δούμε από μια οπτική γωνία τα προβλήματα... Και αυτό είναι το πρώτο βήμα για να λυθούν, για να φτάσουμε στο στόχο. Τα προβλήματα, οι στόχοι επιτυγχάνονται αν συμφωνήσουμε στη ματιά... Ποτέ δεν πίστεψα ότι υπάρχουν άνθρωποι που δεν θα ήθελαν να λυθούν τα προβλήματα τους. Ούτε πίστεψα ποτέ ότι μόνο οι ταλαντούχοι άνθρωποι ξεχωρίζουν».

«Πιστεύω ότι όλοι διαθέτουν τη διαφορά τους. Εκεί είναι το πρόβλημα... Άλλοι θεωρούν τη διαφορά σημαία και άλλοι, όπως εγώ, θεωρούν ότι οι διαφορές μας έχουν σημασία θετική μόνο όταν συμφωνήσουμε σε μια κοινή οπτική. Δεν έχει και τόση σημασία η σημαία του καθενός. Σημασία έχει: κάτω από μια σημαία όλοι οι διαφορετικοί».

«Με τον Στιβ Όβελ, το συναθλητή μου, χρόνια θεωρούσαν ότι μιούσαμε ο ένας τον άλλο. Σημασία για μένα δεν είχε ότι υπήρχε ένας αθλητής που θα μπορούσε να μου πάρει τη νίκη. Σημασία είχε ότι, υπάρχοντας και αυτός, και εγώ, κάναμε το άθλημα πιο ενδιαφέρον. Δεν το καταλαβαίνουν οι άνθρωποι εύκολα αυτό. Δεν καταλαβαίνουν ότι σημασία στη ζωή έχει το ενδιαφέρον παιχνίδι και όχι το παιχνίδι απλώς. Δεν έχει σημασία να κερδίσεις... Σημασία έχει πόσο αξίζει αυτό που κερδίσεις. Και η αξία του συναγωνιστή σου, έχει να κάνει με τις πιθανότητές του στη νίκη. Ο αγώνας έχει ενδιαφέρον αν όλοι όσοι λάμβαναν μέρος θα μπορούσαν να κερδίσουν την κούρσα. Πολλές φορές, παραξενεύομαι που κάποιοι στη ζωή νομίζουν ότι θα ήταν καλύτερη η ζωή τους αν δεν κινδύνευαν να χάσουν τη θέση που έχουν. "Θα ήμασταν", λένε, "πιο ήσυχοι". "Θα κόβαμε με την άνεσή μας το γκαζόν μας, θα πηγαίναμε με τις ώρες στο ποτάμι για ψάρεμα..." Δεν καταλαβαίνουν οι άνθρωποι ότι αυτό που περιγράφουν είναι το μαράζωμά τους... (γέλια) Τι να πω;».

Ρουμάνια αθλήτρια της ενόργανης γυμναστικής. Ήταν η πρώτη αθλήτρια της ενόργανης γυμναστικής που βραβεύτηκε με το τέλειο 10, ενώ θεωρείται μία από τις κορυφαίες αθλήτριες στο άθλημα, καθώς και μία από τις κορυφαίες αθλήτριες σε όλα τα αθλήματα. Γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1961 στο Ονέστι της Ρουμανίας. Η μητέρα της, όταν ήταν έγκυος σε αυτήν, έβλεπε μια ταινία που η κύρια πρωταγωνίστρια ονομαζόταν Νάντια, γι' αυτό αποφάσισε να δώσει στην κόρη της αυτό το όνομα. Άρχισε την ενασχόληση με τη γυμναστική στα 6 της χρόνια. Στα 7 της, η Κομανέτσι μπήκε στη σχολή γυμναστικής του Μπέλα Κάρολι, που ιδρύθηκε στο Ονέστι. Στο πρώτο της Εθνικό πρωτάθλημα, το 1969, τερμάτισε στην 13η θέση. Την επόμενη χρονιά, όμως, τερμάτισε πρώτη, γεγονός που την καθιστούσε ως τη νεαρότερη αθλήτρια που κέρδισε το Εθνικό πρωτάθλημα της χώρας της. Στα 14 της, συμμετείχε στους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1976 του Μόντρεαλ, όπου και έγινε μία από τις σημαντικότερες αθλήτριες των αγώνων. Στις παράλληλες ημέρες σημείωσε τη μεγαλύτερη βαθμολογία όλων των εποχών στο άθλημα, δηλαδή το τέλειο 10. Στην Ολυμπιάδα αυτή κέρδισε άλλα δύο χρυσά μετάλλια, ενώ, μετά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, κέρδισε και τον τίτλο του Ήρωα της Σοσιαλιστικής Εργασίας της Ρουμανίας. Η Κομανέτσι ήταν η νεαρότερη που κέρδισε το βραβείο αυτό κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Νικολάε Τσαουσέσκου. Στους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες 1980 στην Μόσχα κέρδισε δύο χρυσά και δύο ασημένια μετάλλια. Η Κομανέτσι ανακοίνωσε την απόσυρσή της από την ενόργανη γυμναστική το 1981.

«Θα ήθελα να σας πω, ότι μου έχουν συμβεί πολλά στη ζωή μου... Δεν είμαι αυτό που πιστεύετε... Είμαι και πολλά άλλα που δεν μπορείτε ούτε να φανταστείτε... Στη ζωή μου, υπήρξαν στιγμές που πίστεψα ότι δεν θα ξαναδώ φως. Τελικά ήμουν τυχερή. Κατέληξα να έχω περισσότερα

από όσα περίμενα. Όσοι να καταφέρω κάτι, πίστευα ότι ήμουν σαν όλους τους άλλους».

«Εάν με ρωτάτε τι είναι εκείνο που μας κάνει ξεφονικά να ξεχωρίζουμε θα σας πω ότι για μένα ήταν μια στιγμή του '76, όταν πήρα την πρωτιά... Μια πρωτιά που μου άλλαξε τα πάντα. Αλλά ήμουν σε τόσο άσχημη κατάσταση, ώστε καλά καλά δεν το κατάλαβα. Τώρα, μπορώ να πω, ότι καταλαβαίνω τη σημασία εκείνης της πρωτιάς για την ζωή μου. Να σκεφτείτε ότι η μητέρα μου μέχρι πριν λίγο καιρό δεν ήξερε τι είναι το παιδί της για τον πολύ κόσμο...»

«Εκεί που έφτασα με οδήγησε η πειθαρχία. Μόνο η πειθαρχία... Τίποτα άλλο, άξιο να το αναφέρω. Πολλά μικροπράγματα που αν έλειπε η πειθαρχία δεν έχουν την δύναμη να σε πάνε πουθενά!»

«Πάντα παρασυρόμουν από τα πάθη μου, αλλά ποτέ εις βάρος αυτού που έκανα. Ποτέ δεν έχασα προπόνηση... Ποτέ δεν θυσιάσα μία ώρα από την προπόνησή μου για τα πάθη μου. Ίσως γιατί το κυριότερο πάθος μου να ήταν η γυμναστική... Ίσως γι' αυτό να σώθηκα από τα πάθη μου!»

«Είναι σημαντικό το ταλέντο, αλλά όχι το παν. Τα πάντα είναι η δουλειά... και η πειθαρχία. Χωρίς δουλειά και πειθαρχία, χάνεις και αυτά που έχεις. Χάνεις ακόμα και το ταλέντο σου, αν υπάρχει. Το ταλέντο είναι μια περιουσία που σου χαρίζουν με το που γεννιέσαι... Αν δεν το κάνεις κάτι, αν δεν το δουλέψεις, αν δεν ασχοληθείς με πειθαρχία μαζί του, το χάνεις. Συναντώ καθημερινά, χιλιάδες χαμένα ταλέντα γύρω μου' ταλαντούχοι που έμειναν με το ταλέντο τους στη θυρίδα. (Γέλια) "Ένα ωραίο λουλούδι, για να ανθίσει, θέλει πότισμα" λέει ένα φίλος μου».

Το ελληνικό “Dream Team” στο Παρίσι για το όνειρο

Με 101 αθλητές έφυγε για την πόλη του Φωτός η ελληνική αποστολή που έχει στόχο να ξεπεράσει τα τέσσερα μετάλλια του 2020 στο Τόκιο.

Επιστροφή της Ολυμπιάδας στην Ευρώπη και τη Γαλλία. Εκεί με σημαιοφόρους την Αντιγόνη Ντριμπιώτη, τον Γιάννη Αντετοκούμπο και μία ιδιαίτερα πολυπληθή ομάδα θα γίνει προσπάθεια για το καλύτερο δυνατό πλασάρισμα και τις περισσότερες διακρίσεις. Πάμε όμως να δούμε τους αθλητές που κουβαλούν τις ελπίδες μας στους ώμους, ενώ πάντα περιμένουμε και ευχάριστες εκπλήξεις με νέα πρόσωπα. Πρεμιέρα στις 27 Ιουλίου με τον Ολυμπιονίκη, Στέφανο Ντούσκο και συνεχείς καθημερινές προκλήσεις μέχρι το φινάλε...

Μίλος Τεντόγλου (Μήκος)

Γεννημένος το 1998 ζει το δικό του παρμιούθι με διαδοχικές διακρίσεις. Ένα παιδί από τα Γρεβενά, ελεύθερο πνεύμα, βρήκε κάποτε

διέξοδο στη δημιουργικότητα μέσα από την μουσική και τις κινήσεις του σώματος. Η επαφή του με τον στίβο έρχεται “καρμικά”. Ένας αυθεντικός άνθρωπος που δεν άλλαξε στη διαδρομή. Διατήρησε τις αξίες που του μεταλαμπάδευσε η οικογένειά του ως κόρη οφθαλμού. Σε συνεργασία με τον Γιώργο Πομάνοκι έφτασε στον ουρανό. Εργατικός κι αυστηρός με τον εαυτό του. Έγινε τραγούδι στη γενέτειρά του, αποθεώθηκε από τα ΜΜΕ, παραμένει όμως προσγειωμένος, καθώς γνωρίζει πως είναι δύσκολο να φτάσεις στην κορυφή, αλλά ακόμα δυσκολότερο να διατηρηθείς σε αυτήν. Είναι ένα από τα φαβορί για μετάλλιο (μάλιστα το Χρυσό) και περιμένουμε να δικαιώσει τις προσδοκίες.

Κατερίνα Στεφανίδη (Επί Κοντώ)

Χρυσή Ολυμπιονίκης το 2016 στο Ρίο, παγκόσμιες διακρίσεις 2017 και 2019, πανευρωπαϊκό το 2024 κι έτοιμη για την μεγάλη

πρόκληση με την συνδρομή του συζύγου και προπονητή της, Μίτσελ Κρίερ. Αποτελεί πρότυπο για νέους αθλητές και αθλήτριες, εμπνέοντας τους να διεκδικούν την υλοποίηση των ονείρων τους με αφοσίωση και επιμονή παρά τις αντίξοες συνθήκες που αντιμετωπίζει ένας αθλητής για να προετοιμαστεί άρτια στην πατρίδα μας, ώστε να μας εκπροσωπήσει επάξια. Η πορεία της είναι ένα λαμπερό παράδειγμα του τι μπορεί να επιτύχει κανείς με πάθος, σκληρή δουλειά και την κατάλληλη υποστήριξη. Με τον ζήλο και την αυταπάρνησή της αφήνει ανεξίτηλο το αποτύπωμά της στον παγκόσμιο στίβο και

ταξιδεύει το όνομα της Ελλάδα από άκρη σε άκρη στον κόσμο. Με τις επιδόσεις και τις νίκες της έχει φέρει τη χώρα στο επίκεντρο του παγκόσμιου αθλητικού χάρτη και γνωρίζει καλά πως ταβάνι της είναι μονάχα ο ουρανός ...

Γιάννης Αντετοκούμπο (Μπάσκετ)

Ένας αθλητής που ταξιδεύει τη φήμη του ελληνικού μπάσκετ στην άλλη άκρη του Ατλαντικού με τις μαγικές του εμφανίσεις στο NBA, μοιάζει για πρώτη φορά με προπονητή τον Βασίλη Σπανούλη να βρίσκει τον ρόλο του στο σύνολο που αρκετές φορές τα προηγούμενα χρόνια δεν κατάφερε να ξεπεράσει τον πήχη των απαιτήσεων. Η Εθνική μας ομάδα ήταν εξαιρετική στο Προ-ολυμπιακό τουρνουά, έδειξε τα δόντια της κι ίσως ήρθε η στιγμή για μία μεγάλη πορεία μέχρι τα μετάλλια. Ο σημαιοφόρος της ελληνικής αποστολής με το ήθος του έχει κερδίσει τον σεβασμό όλων και αναμένεται να προσφέρει μοναδικές στιγμές θεάματος. Η παρουσία του αποτελεί μαγνήτη κι αναμένεται πλήθος κόσμου να βρεθεί στις αναμετρήσεις του αντιπροσωπευτικού μας συγκροτήματος, προκειμένου να δει από κοντά ένας από τους μεγαλύτερους αστέρες του παγκόσμιου μπάσκετ.

Λευτέρης Πετρούνιας (Ενόργανη Γυμναστική)

Ένας πραγματικός δεξιότεχνος των κρίκων, αρτίστας, καλλιτέχνης. Έχει ξεπεράσει πλήρως τον τραυματισμό που τον ταλαιπωρούσε κι είναι έτοιμος για την επιστροφή στην κορυφή. Με αφοσίωση, στοχοπροσέλιψη κι αυταπάρνηση έχει καθιερωθεί στις συνειδήσεις όλων ως ένα πρότυπο αθλητή κι οικογενειάρχη. Φέτος διεκδικεί και πάλι το Χρυσό Μετάλλιο με ιδιαίτερες αξιώσεις. Γνωρίζει πολύ καλά τον δρόμο προς την επιτυχία. Ολυμπιονίκης στο Ρίο και σημαιοφόρος της αποστολής το 2020 στο Τό-

κιο, από όπου επέστρεψε με το Χάλκινο. Αποτελεί μία από τις μεγάλες ελπίδες για διάκριση και θεωρείται δεδομένο πως θα καταθέσει τη ψυχική του μέχρι την τελευταία προσπάθεια, καθώς είναι ένας γεννημένος νικητής.

Άννα Κορακάκη

(Σκοποβολή)

Η Δραμινή αθλήτρια της σκοποβολής έκανε το ξεπέταγμά της το 2016 στο Ρίο, κατακτώντας ένα Χρυσό κι ένα Χάλκινο μετάλλιο. Όπως αρκετοί Έλληνες αθλητές του επιπέδου της, έτσι κι αυτή αντιμετωπίζει ζητήματα με την προετοιμασία και την ιδανική προπόνηση, καθώς σε ένα εύρος τετραετίας υπάρχει εναλλαγή στον τρόπο και το στυλ προπόνησης. Το 2020 ήταν σημαιοφόρος μαζί με τον Λευτέρη Πετρούνια. Ψυχραιμία, συγκέντρωση και σταθερότητα σε ανταγωνιστικές συνθήκες την καθιστούν μία από τις πιο επιτυχημένες αθλήτριες στον κόσμο στα αγωνίσματα που συμμετέχει. Τώρα έχει μπροστά της μία νέα πρόκληση, να επιστρέψει οκτώ χρόνια μετά στο βήθρο των νικητών και δε θέλει να την αφήσει ανεκμετάλλευτη.

Αντιγόνη Ντρισμπιώτη

(Στίβος)

Από την Καρδίτσα στην κορυφή της Ευρώπης. Η Αντιγόνη ζει το όνειρό της. Μεγάλες επιτυχίες σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο

επίπεδο κι αυτή τη φορά νιώθει πως ήρθε η στιγμή για την υπέρβαση και στην Ολυμπιάδα του Παρισιού. Σε έναν τέτοιο δρόμο αντοχής ζητούμενο είναι η ιδανική φυσική κατάσταση κι η άρτια τεχνική, προκειμένου να κόψει πρώτη το νήμα ή να βρεθεί τουλάχιστον στην πρώτη τριάδα. Η τοπική κοινωνία της Θεσσαλίας που τόσα πέρασε με τις καταστροφικές πλημμύρες, περιμένει το δικό της κορίτσι να δώσει το έναυσμα για πανηγυρισμούς, καθώς μέσω του αθλητισμού προκύπτουν συγκινήσεις που ελάχιστα κομμάτια της ζωής μπορούν να μας προσφέρουν.

Στέφανος Ντούσκος

(Σκιφ)

Σπουδαία διάκριση το 2020 στο Τόκιο (μόνο σκιφ). Αποτέλεσε αποκάλυψη κι ευχάριστη έκπληξη. Το άθλημα της κωπυλασίας

αποτελεί μία ακόμα ενδιαφέρουσα περίπτωση ολυμπιακού αθλήματος που δεν είναι ιδιαίτερα διαφημιζόμενο στην πατρίδα μας. Όπως είναι λογικό οι προσδοκίες που έχουν δημιουργηθεί για την παρουσία του Έλληνα αθλητή ξεπερνούν κάθε προηγούμενο. Θα δικαιώσει όσους πιστεύουν στο repeat κι έναν θρίαμβο; Μένει να φανεί σε λίγες ημέρες, καθώς είναι ο πρώτος που ρίχνεται στην μάχη για μία διάκριση που θα προσθέσει άλλη μία επική στιγμή στο πάνθεον της ιστορίας των Ελλήνων Ολυμπιονικών.

Άννα Ντουντουάκη

(Κολύμβηση)

Μία από τις πιο διακεκριμένες Ελληνίδες κολυβήτριες που με τις επιδόσεις της σε διεθνείς διοργανώσεις δείχνει πως είναι έτοιμη για το απόλυτο "άλμα" και το βήθρο. Στα 100μ πεταλούδα, η ανερχόμενη Άννα περιμένουμε να μας χαρίσει μία κούρσα με κομμένη την ανάσα. Ήδη από το 2021 έχει δείξει δείγματα του ταλέντου της κι όλα δείχνουν πως με όπλο τη σκληρή δουλειά θα μας εκπροσωπήσει επάξια στο κορυφαίο επίπεδο. Μένει να φανεί αν ήρθε η ώρα να τρυπήσει το ταβάνι της μέχρι την επόμενη πρόκληση. Ευχόμαστε να τα καταφέρει και να ακουστεί ο εθνικός ύμνος την ώρα που θα ανεβαίνει στην κορυφή του βήθρου.

Εμμανουήλ Καραλής

(Επί Κοντώ)

Έχει μία γλυκιά τρέλα. Αρκετές φορές έφτανε μέχρι την πηγή, αλλά δεν έπινε νερό, όπως στο Τόκιο που έμεινε στο νήμα τέταρτος. Αυτή τη φορά είναι αποφασισμένος να ξεπεράσει τον εαυτό του και φυσικά τους αντιπάλους στην κατηγορία του. Με την εκρηκτικότητα και τη δυναμική του που τον κάνουν να ξεχωρίζει ευελπιστούμε όλοι να φέρει εις πέρας την αποστολή του και να προκαλέσει δάκρυα χαράς και περηφάνιας. Το μέλλον του προβλέπεται δεδομένα λαμπρό, αυτή τη φορά όμως ήρθε η στιγμή να αποδείξει στο παρόν πως είναι έτοιμος για την κορυφαία διάκριση της μέχρι σήμερα καριέρας του. Έτοιμος να πετάξει ψηλά και να σπάσει το προσωπικό του ρεκόρ!

Στέφανος Τσιτσιπιάς

(Τένις)

Έφτασε μέχρι το νο3 της παγκόσμιας κατάταξης κι αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο νο7. Μπορεί κάποιος να μην έχει απαιτήσεις από έναν αθλητή του επιπέδου του; Οι δυνατότητές του πολύ μεγάλες. Το μυαλό στο κεφάλι, λίγη τύχη που πάντα χρειάζεται και γιατί όχι ένα (ακόμα) μετάλλιο για τη γαλανόλευκη αποστολή. Η συγκέντρωση θα κρίνει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία. Μένει να δούμε αν αυτή είναι η μεγάλη διοργάνωση του Στέφανου. Ο Έλληνας πρωταθλητής έστρεψε πολλά νέα παιδιά στο τένις, δημιούργησε μία κουλτούρα γύρω από το άθλημα κι όλοι αυτοί, οι θαυμαστές του περιμένουν με αγωνία την επιστροφή του στο τερνέν. Τολμηρός και σίγουρος για τον εαυτό του εκκινεί από μία προνομακιά αφετηρία και μένει να φανεί που θα καταλήξει τελικά.

Εθνικές ομάδες πόλο γυναικών κι ανδρών

Από την αναφορά μας δεν θα μπορούσαν να λείπουν τα τμήματα πόλο γυναικών κι ανδρών που τόσες διακρίσεις μας έχουν χαρίσει. Αναμφίβολα αποτελούν τις κορυφαίες ομάδες σε επίπεδο ομαδικών αγωνισμάτων διαχρονικά. Οι γυναίκες με 13 μετάλλια συνολικά σε κορυφαίες διοργανώσεις κι οι άνδρες αντίστοιχα με 15. Σε ένα ακόμα μεγάλο ραντεβού είναι εδώ κι αναμένεται να φτάσουν στην τελική ευθεία, εκεί που η παραμικρή λεπτομέρεια κρίνει τον νικητή, τον τροπαιούχο και τον Ολυμπιονίκη.

Τεχνητή νοημοσύνη και fake news:

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο στόχαστρο της ρωσικής προπαγάνδας

Fake video, ψευδείς ειδήσεις και ένα ντοκιμαντέρ προϊόν τεχνητής νοημοσύνης υφαίνουν μία οργανωμένη καμπάνια προπαγάνδας ρωσικής προέλευσης, κατά των Ολυμπιακών αγώνων.

Από την Εύα Αναστασιάδου

Μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022, οι αθλητές της Ρωσίας και της Λευκορωσίας έχουν αποκλειστεί από τη συμμετοχή τους στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού. Μπορούν βέβαια να πάρουν μέρος στην παρέλαση και να αγωνιστούν ατομικά ως ουδέτεροι (individual neutral athletes), χωρίς τις σημαίες και τους ύμνους τους. Ο αποκλεισμός αυτός αποτελεί μέρος των δυτικών κυρώσεων που έχουν ληφθεί απέναντι στη Ρωσία με στόχο την άσκηση διεθνούς οικονομικής και διπλωματικής πίεσης ώστε να σταματήσει ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Καθώς βρισκόμαστε λίγο πριν την έναρξη των Ολυμπιακών αγώνων, η Ρωσία έχει στρέψει την οργάνη της στους Αγώνες και στον φετινό οικοδεσπότη: το Παρίσι.

Ρώσοι προπαγανδιστές, τους οποίους η Microsoft παρακολούθησε ως Storm-1679 και Storm-1099, έχουν στρέψει τις δραστηριότητές τους από τον Ιούνιο του 2023 για να επικεντρωθούν στους Ολυμπιακούς Αγώνες 2024. Αυτές οι πληροφορίες περιγράφονται λεπτομερώς σε μία ειδική αναφορά της Microsoft Threat Intelligence που δημοσιεύτηκε στις 2 Ιουνίου: «Οι προσπάθειες της ρωσικής επιρροής συγκλίνουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024 στο Παρίσι».

Η εκστρατεία φαίνεται να έχει επιταχυνθεί από τον Μάρτιο, πλημμυρίζοντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σύντομα βίντεο που εγείρουν ψευδείς κινδύνους για πιθανές τρομοκρατικές επιθέσεις και πυροδοτούν φόβους για την ασφάλεια. Η επιχείρηση, ενώ στοχεύει στους Αγώνες, χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές για τη διάδοση παραπληροφόρησης που θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν σε ευρωπαϊκές και αμερικανικές εκλογές. Ντοκιμαντέρ, ειδοσιογραφικές αναφορές και πλαστά έγγραφα από δυτικές μουσικές υπηρεσίες, προειδοποιούσαν τον κόσμο να αποφύγει τους Αγώνες. Στόχος αυτής της παραπληροφόρησης είναι να υποβαθμίσει την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) και βέβαια να προκαλέσει πανικό ώστε να μειωθεί η προσέλευση στους Αγώνες με τον φόβο ότι θα ξεσπάσουν βίαια επεισόδια.

Ρωσία - ΕΣΣΔ και Ολυμπιακοί Αγώνες

Η σύγχρονη Ρωσία, όπως και η προκάτοχός της, η Σοβιετική Ένωση, έχει μια μακρόχρονη παράδοση υπονόμησης των Ολυμπιακών Αγώνων. Εάν δεν μπορούν να συμμετάσχουν ή να κερδίσουν τους Αγώνες, τότε επιδιώκουν να υπονομεύσουν, να δυσφημήσουν και να υποβαθμίσουν τον διεθνή ανταγωνισμό στο μυαλό των συμμετεχόντων, των θεατών

και του παγκόσμιου κοινού. Η Σοβιετική Ένωση μποϊκόταρε τους Θερινούς Αγώνες του 1984 που έγιναν στο Λος Άντζελες και προσπάθησε να επιρεάσει άλλες χώρες να κάνουν το ίδιο. Αξιωματικοί του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ συνέδεσαν σοβιετικούς με μια εκστρατεία που διένειμε κρυφά φυλλάδια σε Ολυμπιακές Επιτροπές σε χώρες όπως η Ζιμπάμπουε, η Σρι Λάνκα και η Νότια Κορέα που υποστήριζε ότι λευκοί εθνικιστές ετοίμαζαν επιθέσεις σε μη-λευκούς συμμετέχοντες στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Το 2016, Ρώσοι χάκερ διείσδυσαν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Αντιντόπινγκ και αποκάλυψαν ιδιωτικές ιατρικές πληροφορίες για τις αμερικανίδες αθλήτριες Serena Williams, Venus Williams και Simone Biles. Το 2017, η ΔΟΕ ολοκλήρωσε εκτεταμένα έρευνες σχετικά με την κρατική χορηγία της Ρωσίας για χρήση φαρμάκων που βελτιώνουν την απόδοση σε αρκετά αθλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων, με αποτέλεσμα να αποκλειστεί επισήμως η χώρα στους Χειμερινούς Αγώνες του 2018. Η κυβερνοεπίθεση "Olympic Destroyer" εναντίον των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2018 στην Pyeongchang της Νότιας Κορέας, κατάφερε να βγάλει ορισμένους από τους εσωτερικούς διακομιστές (servers) των Χειμερινών Αγώνων εκτός σύνδεσης, ενώ το 2020 το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ απήγγειλε κατηγορίες σε δύο ρώσους αξιωματικούς της GRU σε σχέση με την πειρατεία.

Deepfake βίντεο, fake news και ψεύτικα ντοκιμαντέρ

Σήμερα, η εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης έχει μπει στη φαρέτρα των ρώσων προπαγανδιστών, που κάνουν χρήση deepfake εικόνων, βίντεο και αρχείων προκειμένου να διαδώσουν τις ψεύτικες πληροφορίες τους και να υπονομεύσουν τη συμμετοχή των υπόλοιπων αθλητών αλλά και τη διοργάνωση. «Ενώ η Ρωσία έχει μια ιστορία δεκαετιών στόχευσης των Ολυμπιακών Αγώνων, το Κέντρο Ανάλυσης Απειλών της Microsoft έχει παρατηρήσει παλιές τακτικές που συνδυάζονται με τεχνητή νοημοσύνη σε κακοήγη δραστηριότητα που μπορεί να ενταθεί κα-

θώς πλησιάζει η τελετή έναρξης του Παρισιού το 2024», δήλωσε ο Clint Watts, γενικός διευθυντής του Κέντρου Ανάλυσης Απειλών της Microsoft.

Σύμφωνα με την αναφορά, η δραστηριότητα με επίκεντρο τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2024 ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2023, όταν ο Storm-1679 κυκλοφόρησε στο Telegram, και στη συνέχεια διέδωσε στο διαδίκτυο, μια ταινία μεγάλου μήκους με τίτλο "Olympics Has Fallen", μιμούμενη το αμερικανικό θρίλερ πολιτικής δράσης του 2013 "Olympus Has Fallen". Χρησιμοποιώντας έναν ψεύτικο ήχο που δημιουργήθηκε από Τεχνητή Νοημοσύνη, ακούγεται η φωνή του ηθοποιού Τομ Κρουζ, χρησιμοποιώντας την εμβληματική σκηνή εισαγωγής του Netflix, ενώ παρουσίασε και δάστερες κριτικές από δυτικά μέσα ενημέρωσης, όπως οι New York Times, η Washington Post και το BBC. «Η χρήση εξειδικευμένων ειδικών εφέ που δημιουργούνται από υπολογιστή και μια ευρεία εκστρατεία μάρκετινγκ, συμπεριλαμβανομένων ψεύτικων εγκρίσεων από δυτικά μέσα ενημέρωσης και διασπομάτιες, υποδηλώνει σημαντική αύξηση δεξιοτήτων και προσπάθειας σε σύγκριση με τις περισσότερες εκστρατείες επιρροής», δήλωσε ο Watts, κάνοντας την επιρροή αυτής της εκστρατείας πιο επικίνδυνη από ποτέ.

Λογαριασμοί μέσων κοινωνικής δικτύωσης που σχετίζονται με τον Storm-1679 προώθησαν το ντοκιμαντέρ σε διάφορες πλατφόρμες προσπαθώντας να

προσεγγίσουν χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης των ΗΠΑ και της Ευρώπης. Οι στόχοι αυτής της καμπάνιας παραπληρόφρησης, σύμφωνα με την έρευνα, δεν περιορίζονται μόνο στη δυσφήμιση της ΔΟΕ. Επιδιώκει επίσης να διαδώσει τον φόβο του κοινού για να αποτρέψει τους θεατές από το να παρακολουθήσουν τους Αγώνες.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, είχε δημιουργήσει με συνέπεια μια συλλογή από παραπλανητικά βίντεο σχετικά με τον κίνδυνο εξάπλωσης βίας κατά τη διάρκεια των Αγώνων. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Ένα βίντεο που φέρεται να προέρχεται από το μέσο ενημέρωσης Euro News με έδρα τις Βρυξέλλες, ισχυριζόταν ότι οι Παριζιάνοι αγόραζαν ασφάλιση περιουσίας εν αναμονή της τρομοκρατίας στους Αγώνες.

- Ένα ψεύτικο βίντεο που προσποιείται ότι προέρχεται από το γαλλικό τηλεοπτικό δίκτυο France24, ισχυρίστηκε ότι το 24% των εισιτηρίων για τους αγώνες είχε επιστραφεί λόγω φόβων για τρομοκρατία.

- Δημιουργήθηκαν πλαστά δελτία τύπου βίντεο που υποδύονταν ότι προέρχονταν από την Αμερικανική Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (CIA) και τη Γαλλική Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Ασφάλειας (DGSI), προειδοποιώντας τους πιθανούς συμμετέχοντες να μείνουν μακριά από τους Ολυμπιακούς

Αγώνες του Παρισιού 2024 λόγω του υποτιθέμενου κινδύνου τρομοκρατικής επίθεσης.

Ο χρήστης Storm-1679 προσάφησε επίσης να χρησιμοποιήσει τη σύγκρουση Ισραήλ-Χαμάς για να κατασκευάσει απειλές για τους Αγώνες. Τον Νοέμβριο του 2023, δημοσίευσε εικόνες που ισχυρίζονται ότι δείχνουν γκράφιτι στο Παρίσι που απειλούν για βία εναντίον Ισραηλινών πολιτών που θα παρευρίσκονται στους Αγώνες. Η Microsoft εκτιμά ότι αυτό το γκράφιτι δημιουργήθηκε ψηφιακά και είναι απίθανο να υπάρχει σε φυσική τοποθεσία.

Άλλες εικόνες και βίντεο αναφέρονταν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου το 1972, όπου μέλη του Μαύρου Σεπτέμβρη, μιας μαχητικής οργάνωσης, σκότωσαν 11 μέλη της ισραηλινής Ολυμπιακής Ομάδας και έναν αστυνομικό της Δυτικής Γερμανίας. Η Microsoft δεν έχει επί του παρόντος αρκετές πληροφορίες για να αποδώσει το βίντεο σε έναν συγκεκριμένο δρωντα, αλλά η έντονη ενίσχυση από φιλορώσους bot λογαριασμούς υποδηλώνει ότι το βίντεο μπορεί να είναι άλλη μία επιχείρηση της ευρύτερης εκστρατείας κατά των Ολυμπιακών Αγώνων.

Ο χρήστης Storm-1679 δεν είναι ο μόνος που έχει εξαπολύσει καμπάνια κατά των ολυμπιακών αγώνων. Ο φιλορώσος χρήστης που η Microsoft παρακολουθεί ως Storm-1099, πιο γνωστός ως "Dor-

pelganger", έχει αυξήσει τα μηνύματα κατά των Αγώνων τους τελευταίους δύο μήνες. Χρησιμοποιώντας μία σειρά από 15 μοναδικούς γαλλόφωνους ιστότοπους «ειδήσεων», συμπεριλαμβανομένου του βασικού ειδησεογραφικού πρακτορείου παραπληρόφρησης Reliable News Network (RNN), προβάλλει ισχυρισμούς για ανεξέλεγκτη διαφθορά της ΔΟΕ και προειδοποιεί για πιθανή βία στους Αγώνες. Ο δράστης επίσης πλαστογραφεί τις γαλλικές εκδόσεις Le Parisien και Le Point για να επαναλάβει τέτοιους ισχυρισμούς και να κατηγορήσει τον Μακρόν και την κυβέρνησή του για την υποτιθέμενη επίδειξη του γύρω από τους Αγώνες και την αδιαφορία του για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γάλλοι πολίτες.

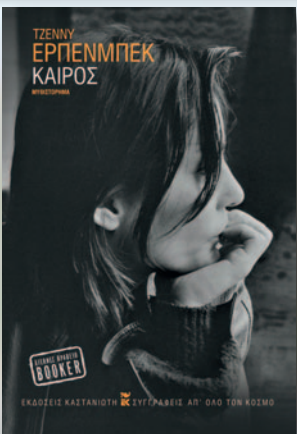
Καθώς η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων πλησιάζει (26 Ιουλίου), η ΜΤΑC αναμένει ότι η ρωσική κακοήθης δραστηριότητα που επικεντρώνεται στους Ολυμπιακούς Αγώνες θα ενταθεί. Οι κυρίως γαλλόφωνες δραστηριότητες πιθανότατα θα επεκταθούν σε αγγλικά, γερμανικά και άλλες γλώσσες για να μεγιστοποιήσουν την ορατότητα και την έλξη στο διαδίκτυο και η χρήση γενετικής Τεχνικής Νοημοσύνης πιθανότατα θα αυξηθεί επίσης. Ενώ το βίντεο ήταν παραδοσιακά ένα ισχυρό εργαλείο για τις ρωσικές καμπάνιες, είναι πιθανό να δούμε μια τακτική στροφή προς τα διαδικτυακά ρομπότ και τους αυτοματοποιημένους λογαριασμούς κοινω-

νικών μέσων. Αυτά μπορούν να προσφέρουν την ψευδαίσθηση της ευρείας υποστήριξης πλημμυρίζοντας γρήγορα τα κανάλια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και να δώσουν στους Ρώσους ένα επίπεδο εύλογης άρνησης.

«Οι Ρώσοι παράγοντες μπορεί να προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν την εστίαση στην αυστηρή ασφάλεια δημιουργώντας ψευδαισθήσεις διαμαρτυριών ή πραγματικών προκλήσεων, υπονομεύοντας έτσι την εμπιστοσύνη στη ΔΟΕ και στις γαλλικές δυνατότητες ασφαλείας», προειδοποιεί ο Watts. «Η αυτοπροσώπως σκηνοθεσία γεγονότων -είτε πραγματικών είτε ενορχηστρωμένων- κοντά ή γύρω από Ολυμπιακούς χώρους θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να χειραγωγήσει τις αντιλήψεις του κοινού και να δημιουργήσει μια αίσθηση φόβου και αβεβαιότητας».

Το ΟΛΑΦΑQ επιλέγει δώδεκα βιβλία για το καλοκαίρι

Ετοιμάζουμε βαλίτσες κι από αυτές δεν μπορούν να λείπουν νέες κυκλοφορίες που θα μας συντροφεύσουν σε θάλασσα και βουνό.

1) **Καιρός**
Τζέννυ Έρπενμπεκ
(εκδόσεις Καστανιώτη)

“Θα έρθεις στην κηδεία; Εκείνη κοιτάζει κάτω, στο φλιτζάνι του καφέ που είναι μπροστά της, και δε λέει τίποτα”. Βραβείο BOOKER για το 2024 κυκλοφορεί σε εξαιρετική μετάφραση του Αλέξανδρου Κυπριώτη. Η δράση μεταφέρεται στο 1986. Μία τυχαία συνάντηση δύο ανθρώπων θα πυροδοτήσει αλυσιδωτές εξελίξεις. Η 19χρονη Καταρίνα κι ο μεγαλύτερός της Χανς. Στον στοχασμό της Γερμανίδας πεζογράφου, δραματούργου και δοκιμιογράφου υπάρχει χώρος για μικρές και μεγάλες στιγμές που υποστηρίζονται με τη διαπεραστική της γλώσσα. Ένα μυθιστόρημα που ξετυλίγει τα κεφάλαιά του υποδειγματικά. Η ελπίδα, οι ματαιώσεις, το φως, το σκοτάδι σε έναν κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται κι οι πρωταγωνιστές του μοιάζει να χάνουν το ένα τρένο μετά το άλλο. Υπάρχουν όμως άνθρωποι που είναι ικανοί να παγώσουν τον χρόνο και να κερδίσουν την αέναη μάχη με την μηχανή του. Η διαχωριστική γραμμή είναι άλλοτε πάντα μία λεπτή κλωστή που ανταποκρίνεται στην ισορροπία του αποτελέσματος κάθε απόφασής μας.

2) **Μίμικ**
Σεμπάστιαν Φίτζεκ
(εκδόσεις Διόπτρα)

Ένας από τους σημαντικότερους συγγραφείς αστυνομικής λογοτεχνίας βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη και τη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της πόλης. Εκεί δε σταμάτησε να έχει επαφή με τους αναγνώστες του. Αφορμή για την παρουσία του το νέο του έργο, “MIMIK”. Ένα καταγιστικό πόνημα που δημιουργεί ντελίριο συναισθημάτων και μας παρασέρνει στις σελίδες του σε συνθήκες θύελλας χωρίς ελπίδα ανάσχεσης του ρεύματος. Ο δημιουργός βάζει στόχο το θυμικό και δημιουργεί ένα ψυχολογικό θρίλερ δίνοντας βάθος στους χαρακτήρες του. Ο Φίτζεκ με τον δικό του τρόπο μας κάνει να δούμε μέσα μας και να ανακαλύψουμε μονοπάτια που ενδεχομένως αγνοούσαμε ή συνειδητά αποκλείαμε. Με αμείωτη ένταση και διαδοχικές ανατροπές μας εγκλωβίζει σε ένα περιβάλλον που δεν έχουμε την επιλογή της διαφυγής. Δεν υπάρχει η πολυτέλεια της απώλειας, παρά μόνο το μονοπάτι που οδηγεί στη λύτρωση. Πόσο απέχει η ενοχή από την πλεκτάνη; Ήρθε η ώρα να το ανακαλύψουμε ...

3) **Το Σπίτι Δίπλα στο Ποτάμι** -
Λένα Μαντά
(εκδόσεις Ψυχογιός)

Το τέλος μίας εποχής πλοσιάζει. Οι υποσχέσεις του παρελθόντος πέταξαν, χάθηκαν όμως; Ποια η σημασία του ποταμιού στο κέντρο της θεματικής; Ενώνω, χωρίζω, ταξιδεύω, παρακολουθεί όπως η μητέρα φύση τα δημιουργήματά της. Το ποτάμι γράφει το δικό του ημερολόγιο κάθε ημέρα σελίδα σελίδα, δεν μπορεί όμως να μιλήσει, να εκφραστεί. Κρύβει τα μουσικά μέσα του και τα παρασέρνει. Είκοσι χρόνια, χιλιάδες εικόνες και ιστορίες. Η Λένα Μαντά για μία ακόμα φορά δημιουργεί μία ιστορία που ταξιδεύει τους αναγνώστες της σε μονοπάτια που συγκινούν και ευαισθητοποιούν. Η συγγραφέας των εκατομμυρίων αντιτύπων πετυχαίνει διάνα με την επιλογή της και το έργο της ήδη βρίσκεται στις αποσκευές αρκετών θαυμαστών της που έχουν συνδέσει το καλοκαίρι με τα βιβλία της.

4) **Πριν Αποκαλυφθεί η Αλήθεια** -
Toshikazu Kawaguchi
(εκδόσεις Κλειδάριθμος)

Σκηνοθέτης και συγγραφέας ο δημιουργός παντρεύει την τέχνη της εικόνας με τις λέξεις. Μεταφορόμαστε στο Τόκιο, πρωτεύουσα της Ιαπωνίας. Εκεί υπάρχει ένα καφέ που δίνει τη δυνατότητα στους θαμώνες του να ταξιδέψουν στο παρελθόν. Μετά το “Πριν Κρούσει ο Καφές” ένα ακόμα κομψοτέχνημα υψηλής αισθητικής. Η συνθήκη της επιστροφής δημιουργεί μία αξιοσημείωτη γέφυρα ανάμεσα σε αυτά τα δύο σπουδαία έργα. “Αν μπορούσες να επιστρέψεις στο παρελθόν ποιον θα ήθελες να δεις”; Ένα μυθιστόρημα με υπαρκτό χαρακτήρα που κινητοποιεί τις αισθήσεις και καταπνέεται με έννοιες όπως αυτή του καλύτερου φίλου, της σχέσης μπρέας-γιου, των εραστών και του παντρεμένου ζευγαριού. Το σίγουρα είναι πως στο φινάλε αυτό του βιβλίου θα μας βρουν δάκρυα στα μάτια. Χαράς, περηφάνιας, λύπης ο καθένας θα το ερμηνεύσει με τον τρόπο του. Ο χρόνος κυλάει μονοσήμαντα, φεύγει μπροστά, υπάρχει όμως ακτίνα σύνδεσμος με όσα άφησε πίσω του ...

5) **Grand Hotel Europa** -
Ilja Leonard Pfeijffer
(εκδόσεις Ίκαρος)

Ένα παλιό ξενοδοχείο καλείται να ισορροπήσει ανάμεσα στο χθες και το σήμερα. Η εποχή αείλιπτι. Σε ένα από τα δωμάτιά του θα βρεθεί ένας συγγραφέας που έχει ανάγκη να κάνει έναν απολογισμό και στη συνέχεια μία επανεκκίνηση. Στο μυθιστόρημα αυτό η Ευρώπη παραλληλίζεται με το Grand Hotel Europa. Ο Ολλανδός συγγραφέας που ζει από το 2008 στη Γένοβα αφογκράζεται τις τεκτονικές αλλαγές και προσπαθεί να κρούσει κώδωνα του κινδύνου. Πιθανώς να είναι ήδη αργά κι ο ίδιος το έχει στο πίσω μέρος του μυαλού, ωστόσο αυτό νιώθει πως είναι το ύστατο κρέος προς την εποχή και τους ανθρώπους της. Μεταφρασμένο σε 22 γλώσσες, έκοντας πουλήσει πάνω από 300.000 αντίτυπα στην Ολλανδία αποτελεί ένα χειμαρρώδες μυθιστόρημα που δύσκολα θα ξεχαστεί. Η αφήγησή του ακροβατεί ανάμεσα στο κωμικό και το τραγικό κι αυτό ίσως αποτελεί την μεγαλύτερη επιτυχία του εγχειρηματίου του.

6) **Η Τέχνη της Φύγης**
Σέρχιο Πιτόλ
(εκδόσεις Δάμια)

Το πρώτο μέρος της τριλογίας της μνήμης έρχεται να επιβεβαιώσει πως “το άτομο είναι τα παιδικά του χρόνια, η οικογένειά του, κάποιος φίλος, λίγοι έρωτες, αρκετές απογοητεύσεις”. Το πορτρέτο μας οδηγεί στον ίδιο τον Σέρχιο Πιτόλ. Σαν ένα αποχαιρετιστήριο γράμμα που θέλει να αφήσει σε όλους εμάς. Έναν ύμνο στην ίδια τη λογοτεχνία και τη ανεξάντλητη δύναμή της. Είναι πολυτέλεια και κατάκτηση ζωής να μπορείς να κάνεις τη ψυχοθεραπεία σου μέσα από τη συγγραφή κειμένων για όσα σε απασχολούν. Ο Μεξικανός συγγραφέας αφήνει μία τερσάτια παρακαταθήκη. Δημιουργεί ένα λαβύρινθο από τον οποίο θα απεγκλωβιστούμε μονάχα στο τέλος του τρίτου μέρους. Ως τότε όμως θα νιώσουμε την αίσθηση της πληρότητας και θα ωριμάσουμε μέσα από γεγονότα που σημάτωσαν τον ίδιο την πατρίδα του και την κεντρική Αμερική.

Το βιβλίο έχει μία μοναδική δύναμη να μας ταξιδέψει σε διαφορετικούς κόσμους και να μας φέρει σε επαφή με παράλληλα σύμπαντα, αλλά ταυτόχρονα και σε επαφή με τη σκληρή πραγματικότητα. Επιλέξαμε δώδεκα τίτλους ανάμεσα σε εκατοντάδες επιλογές κι ελπίζουμε να είναι κι η δική σας παρέα Ιούλιο κι Αύγουστο. Μυθιστορήματα, δοκίμια, αυτοβελτίωση και έντονη δράση σε ένα παζλ που ξετυλίγεται στις παρακάτω σειρές κι ευχόμαστε να σας συνεπάρει όπως κι εμάς.

7) Για τη Γέννηση του Φασισμού - Τζο Άντριτς (Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης)

Δεν είναι λίγες οι μελέτες που καταπιάνονται με αυτό το σημαντικό ζήτημα της εποχής μας. Από το εξαιρετικό "Πώς λειτουργεί ο φασισμός" του Στάνλεϊ Τζέισον σε αυτή τη νέα κυκλοφορία που μας ταξιδεύει στην Ιταλία και τα γεγονότα που σημάδεψαν τον 20ο αιώνα και οι συνέπειές τους (δυστυχώς) αγγίζουν το παρόν. Ο συγγραφέας δίνει ένα έργο ζωής στο αναγνωστικό κοινό. Χρησιμοποιεί με μαεστρία τις λέξεις και έχει ένα μοναδικό χάρisma να ταξιδεύει στον χρόνο, επισημαίνοντας λάθη δίχως ίχνος υπερβολής κι αφήνοντας παράλληλα με τη διορατικότητά του ένα ελπιδοφόρο παράθυρο ανατροπής στον χωροχρόνο με μία ξεχωριστή αίσθηση εγγύτητας. Ο Άντριτς δημιουργεί ένα αυτοβιογραφικό σημείωμα που έχει στόχο να αφυπνίσει συνειδήσεις, να μεταφέρει με ακρίβεια ιστορικά γεγονότα και να τονώσει πως η επαγρύπνηση είναι η μεγαλύτερη αρετή και ταυτόχρονα η μοναδική άμυνα στην εποχή μας. "Η γνώση είναι δύναμη".

8) Ένας Αμερικανός Κατάσκοπος Όλεν Στάνχουερ (εκδόσεις Πόλις)

Για ένα ακόμα καλοκαίρι, μετά τον "Τουρίστα" και την "Εξοδο Κινδύνου" ένα ακόμη συναρπαστικό μυθιστόρημα έρχεται να συντροφεύσει τις διακοπές μας. Η Άλκνστις Τριμπέρν έχει κάνει εξαιρετική δουλειά στην μετάφραση αποδίδοντας άψογα το περιεχόμενο με έμφαση στη λεπτομέρεια. Ένα πολύπλευρο, πολυεπίπεδο, πολυσύνθετο δράμα δομείται υποδειγματικά από έναν "αρχιτέκτονα" του είδους που έχει δώσει τα διαπιστευτήριά του. Η εμφάνιση στο ψυχολογικό υπόβαθρο δημιουργεί τα προφίλ των άμεσα εμπλεκόμενων. Η λογική συγκρούεται με το συναισθηματικό. Ο Μάιλο Γουίβερ θέλοντας και μη είναι και πάλι στην πρώτη γραμμή. Λεπτές ισορροπίες μεταξύ κατασκοπικών. Ασία και Πεκίνο, Αμερική και Νέα Υόρκη, Ευρώπη και Γερμανία. Ο μετρ των δύσκολων γρίφων αναλαμβάνει και πάλι δράση, προκειμένου να λύσει το μυστήριο. Τα πάντα έχουν σχεδιαστεί ιδανικά, ώστε να εκτροχιάσει την πορεία του. Ο ίδιος όμως για μία ακόμα φορά έχει τον τελευταίο λόγο.

9) Μάθε, Αγάπωσε, Ζήσε Αγνή Μαριακάκη (εκδόσεις Key Books)

Αρκετές φορές στη διαδρομή μας αφήνουμε καθημερινές περιστάσεις να μας στιγματίσουν. Ένα "δεν πειράζει" ρίχνει απλά νερό στον μύλο και μεγεθύνει το πρόβλημα. Πάντα υπάρχει χρόνος για μία δυναμική επανεκκίνηση αρκεί να παραδεχτούμε το πρόβλημα και να αναζητήσουμε λύσεις. Σε αυτή την κατεύθυνση δομείται η συλλογιστική του βιβλίου που στην πραγματικότητα θέλει να μας δείξει τον δρόμο, ώστε να αντιληφθούμε ποιοι πραγματικά είμαστε και να διεκδικήσουμε όσα μας αξίζουν. Ο λυτρωτικός αυτός δρόμος δεν είναι εύκολο να βρεθεί, καθώς οι περισσότεροι αγνοούμε το σπημένο μίση, την ανοιχτή πληγή που κάθε τόσο μας κιντοποιεί και προσπαθούμε να τη κρύψουμε. "Αντλώντας γνώση από τις σημαντικότερες έρευνες και έμπνευση από αληθινές ιστορίες, αυτό το βιβλίο δείχνει τον τρόπο να αποδεχτούμε και να αγαπήσουμε επιτέλους τον εαυτό μας και να ζήσουμε μια ζωή γαλήνια νόημα".

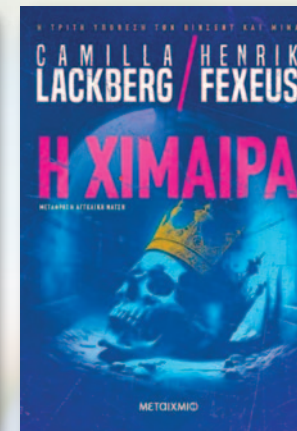
10) Η Υπόθεση Αλάσκα Σάντερς - Ζοέλ Ντίκερ (εκδόσεις Πατάκης)

Μεταφορά του οκνικού στο 1999. Φαντάζει τόσο μακρινό, αλλά έχει τη σημασία του. Η βράνουση δολοφονία της ηθοποιού, Αλάσκα Σάντερς συγκλονίζει την τοπική κοινωνία. Τα χρόνια έχουν περάσει, η υπόθεση είχε κλείσει, όμως μία επιστολή ανατρέπει τα δεδομένα. Το νήμα θα κληθεί να πιάσει ο ερασιτέχνης ντετέκτιβ Μάρκος Γκόλντμαν. Η αναζήτηση της αλήθειας δεν είναι εύκολη υπόθεση, αποτελεί όμως χρέος τιμής. Όσο υπάρχουν άνθρωποι που διεκδικούν τη λάμψη της, τόσο η ελπίδα μένει ζωντανή. Κατηγορήθηκε κάποιος άδικα, ήταν παραπάνω από ένας οι ένοχοι; Μετά την "Αλήθεια για την υπόθεση Χάρρυ Κέμπερτ", αυτό είναι δεύτερο μυθιστόρημα του Ντίκερ που κέρδισε διθυραμβικές κριτικές σε ολόκληρο τον κόσμο και μας καλεί να ανακαλύψουμε μέσα από την πένα του μία ιστορία που τάρραξε συθέμελα τις ισορροπίες κι αποτελεί μία επιλογή που βρίσκεται στη λίστα με τα "ευπώλιτα" σε αρκετές χώρες που μεταφράστηκε.

11) Πίνοντας Καφέ με τον Πλάτωνα - Θανάσιος Λάλας και Σαμάτις Κωνσταντινίδης (εκδόσεις Αρμός)

Μετά τον καφέ με τον Σωκράτη έρχεται η στιγμή για τη "συνάντηση" με τον Πλάτωνα, τον φιλόσοφο που οραματίστηκε την ιδανική Πολιτεία και έδειξε τον δρόμο προς το ΦΩΣ μακριά από το σκοτάδι του Σπληαίου. Πόσο επίκαιρα μπορεί να είναι σήμερα τα γραφόμενα, οι σκέψεις και οι προεγγιώσεις αυτές; Οι δύο συνομιλητές με εύγλωτο τρόπο μας φέρνουν σε επαφή με την ουσία της πολιτικής. Όσα διαβάσατε σε αυτό το βιβλίο δεν έχουν καμία σχέση με κουραστικές αναλύσεις που δηλώνουν τη χαμηλή ποιότητα των πολιτικών σήμερα. Η ανάλυση γίνεται σε ένα επίπεδο που οι λέξεις μοιάζουν με νότες που μας σαγνώνουν και μας καλούν να πάρουμε μέρος κι εμείς στη Δημοκρατία. Σε αντίθεση με τον αποκρουστικό χαρακτήρα του σημερινού διαλόγου, μέσα από αυτήν την εσωτερική κατάδυση ανακαλύπτουμε την ουσία κι αυτό είναι πολύ σημαντικό σε μία περίοδο συγκρούσεων και μίσους ως αποτέλεσμα της γενικευμένης σύγχυσης που επικρατεί.

12) Η Χίμαιρα Camilla Lackberg & Henrik Fexeus (εκδόσεις Μεταίχμιο)

Το τέλος της τριλογίας μας μεταφέρει στη χιονισμένη Στοκχόλμη, πρωτεύουσα της Σουηδίας. Τι κι αν εμείς ψνόμενα από τις υψηλές θερμοκρασίες! Τα τραυματικά γεγονότα του καλοκαιριού είναι αυτά άλλωστε που οδηγούν στην παρούσα κατάσταση. Μίνα και Βίνσεντ συνεχίζουν να παλεύουν να εξιχνιάσουν την υπόθεση. Οι αναγνώστες που πρόλαβαν να ολοκληρώσουν τη συγκεκριμένη επιλογή με μία ανάσα, εύχονται να μην ήταν η τελευταία της σειράς και προσδοκούν συνέχεια. Ικανό να μας ταξιδέψει και να μας δημιουργήσει την ανάγκη να γίνουμε πρωταγωνιστές σε μία υπόθεση που αγγίζει την κοινωνία, την πολιτική και τον διπλανό μου που εν δυνάμει μπορεί να είναι θύτης και θύμα. Όταν ο κλοιός σφίγγει ο πραγματικά ένοχος καλείται να ξεγλιστρήσει σαν χέλι ή να πέσει στην παγίδα που αθελά του έκτισε στον εαυτό του. Τι θα συμβεί ήρθε η στιγμή να το δούμε στις σελίδες της "Χίμαιρας".

Ανακαλύψαμε ποια καταστήματα έχει ανάγκη η Αθήνα

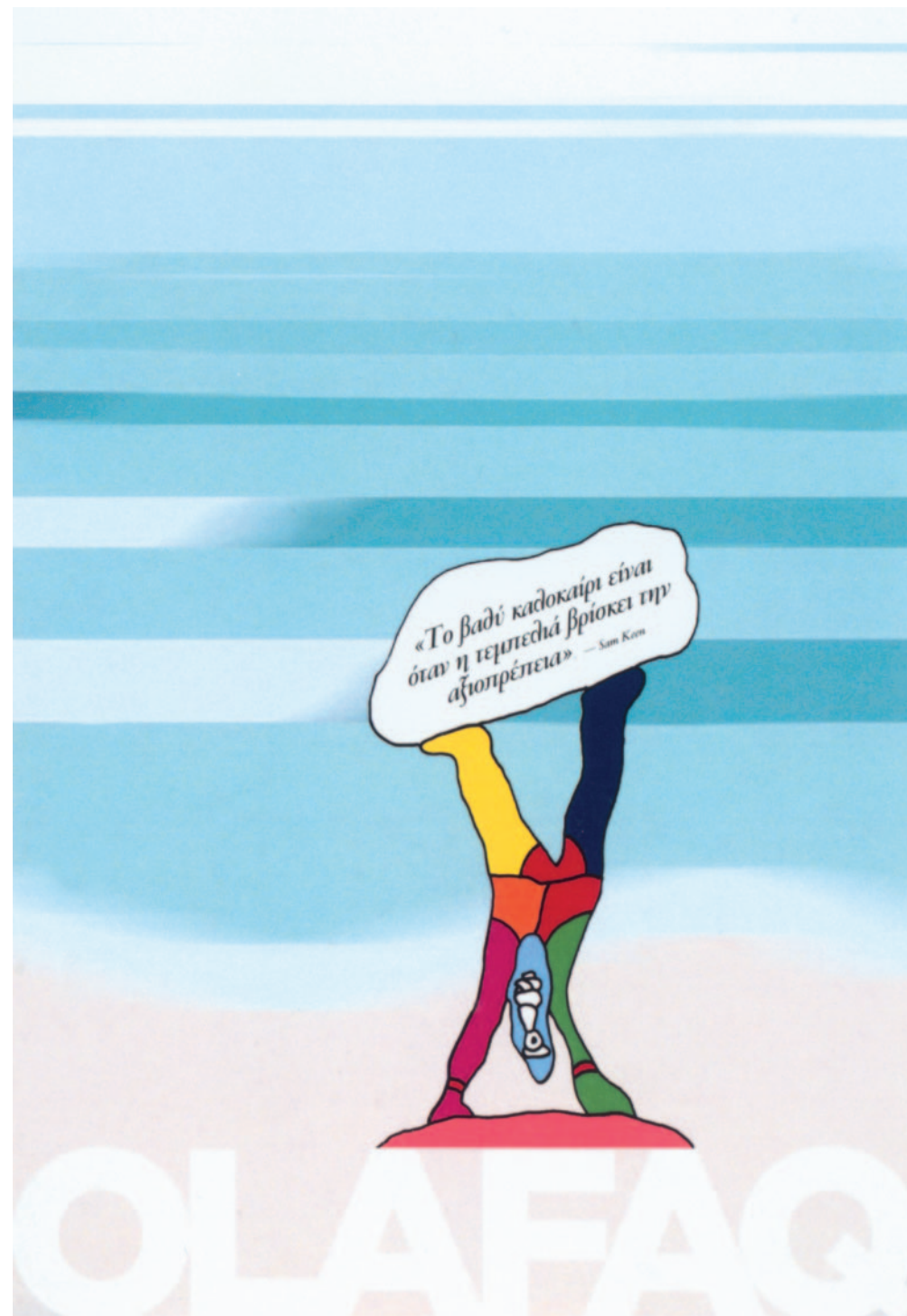
Αν και το πρώτο από αυτά όταν άνοιξε στην Αγγλία, στόχο είχε να βοηθήσει την μεταπολεμική Ελλάδα, σήμερα στη χώρα μας υπάρχουν ελάχιστα.

Θέατρα, σινεμά, μουσεία, πολιτιστικά μνημεία, χώροι αναψυχής και αθλητισμού, χιλιάδες καταστήματα λιανικής, εστιατόρια, καφέ και μπαρ—η Αθήνα φαίνεται να τα έχει όλα. Ωστόσο, λείπει ένα είδος καταστήματος που κάνει θραύση σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις: τα φιλανθρωπικά καταστήματα (charity shops). Αυτά προσφέρουν μια μοναδική γκάμα αγαθών, από βιβλία και βινύλια μέχρι ρούχα, έπιπλα, συσκευές και συλλεκτικά αντικείμενα, όλα από δωρεές. Ο σκοπός τους είναι η οικονομική ενίσχυση φιλανθρωπικών οργανώσεων και μπορούν να δημιουργηθούν μόνο από ΜΚΟ.

Στην Αθήνα, υπάρχει μόνο ένα τέτοιο κατάστημα, το Charity Shops Remar NGO στα Πατήσια, που άνοιξε από τη χριστιανική ΜΚΟ Remar με έδρα την Ισπανία. Το άνοιγμα περισσότερων φιλανθρωπικών καταστημάτων στην Αθήνα και στην Ελλάδα θα προσέφερε σημαντική βοήθεια στην κοινωνία, συγκεντρώνοντας χρήματα για την προστασία κακοποιημένων γυναικών, τη φροντίδα παιδιών, την οικονομική στήριξη ασθενών και περιθωριοποιημένων ατόμων, καθώς και την προστασία αδέσποτων ζώων. Επίσης, συμβάλλουν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, παρατείνοντας τη ζωή των αντικειμένων και αποτρέποντας την περαιτέρω μόλυνση.

Με γνώμονα τον άνθρωπο και το περιβάλλον, το άνοιγμα φιλανθρωπικών καταστημάτων θα ενισχύσει το αίσθημα κοινωνικής αλληλεγγύης, θα ενώσει τους Αθηναίους με έναν μοναδικό τρόπο και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Ειδικά σήμερα, αυτά τα καταστήματα είναι απαραίτητα.

Δήμητρα Βασιλειάδη

Together all the Way

Δίπλα σου σε κάθε σου διαδρομή.

Πάντα κάπου θες να φτάσεις. Στο διπλανό στενό ή στην άκρη της Ελλάδας. Εκεί που πάντα ονειρευόσουν ή εκεί που έκλεισες την τελευταία στιγμή. Η ζωή είναι γεμάτη διαδρομές. Και εμείς στην Avis είμαστε πάντα δίπλα σου με το **Avis Leasing**, το **Avis Car Rental**, το **Switch by Avis** και αμέτρητους ακόμα τρόπους να κάνουμε κάθε διαδρομή σου αληθινά μοναδική.

ΑΡΜΗΤΕ.: 0204ΕΒ1000494100

MYAVIS.GR

AVIS[®]